

Univerzita Karlova v Praze

Fakulta humanitních studií

Katedra řízení a supervize v sociálních a zdravotnických
organizacích

Bc. Eva Vencovská

Implementace Systému včasné intervence v lokalitě Prahy 2

Komparace pracovních postupů a hodnocení rozdílů před a po zavedení

Systému včasné intervence na pracoviště oddělení sociální prevence

a sociálně právní ochrany dětí Úřadu městské části Praha 2

Diplomová práce

Vedoucí práce: Mgr. Dana Hradcová

Praha 2010

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu. Současně dávám svolení k tomu, aby tato práce byla zpřístupněna v příslušné knihovně UK a prostřednictvím elektronické databáze vysokoškolských kvalifikačních prací v depozitáři Univerzity Karlovy a používána ke studijním účelům v souladu s autorským právem.

V Praze dne 18. 2. 2010

Bc. Eva Vencovská

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala Mgr. Hradcové za cenné rady, připomínky a vstřícný přístup při vedení diplomové práce. Poděkování patří také všem respondentům za jejich ochotu a čas při realizaci provedeného výzkumu. Děkuji také informatikům za informace k technickému zabezpečení systému a vedoucí OSPOD Prahy 2 Bc. Chochulové za trpělivost a zpětnou vazbu k mým dotazům a připomínkám.

Abstrakt

Tato práce se věnuje nově zavedenému Systému včasné intervence na území městské části Praha 2. Poukazuji zde především na systém práce oddělení sociální prevence a sociálně právní ochrany dětí se zacílením na komparaci pracovních postupů a hodnocení rozdílů v práci s rizikovou a ohroženou mládeží před a po zavedení Systému včasné intervence v rámci území městské části Praha 2.

Teoretická část práce je zaměřena na popis výchozí situace a představení dosavadního systému práce oddělení sociální prevence a sociálně právní ochrany dětí a dosud využívané organizačně administrativní postupy práce s rizikovou a ohroženou mládeží v rámci tohoto oddělení. S ohledem na specifika práce v této oblasti se věnuji také bližšímu vyjasnění základních pojmů - riziková a ohrožená mládež, delikventní chování a prevence sociálně patologických jevů. Pro ucelenou názornou představu je zde shrnuta nabídka institucí a preventivních aktivit v dané oblasti na území městské části Praha 2. Následně pak předkládám podrobné informace o nově zavedeném projektu Systému včasné intervence, o jednotlivých fázích implementace projektu, jeho technickém zabezpečení, struktuře, cílech a zásadách práce v tomto systému. Dále poukazuji na popis pracovních postupů práce v systému a organizační a administrativní aspekty systému. Blíže pak představuji také hlavní subjekty zapojené do systému a princip jejich vzájemné spolupráce v rámci Týmu pro mládež, včetně shrnutí jeho dosavadní činnosti.

Empirická část práce zahrnuje dvě kazuistiky, jednu před a druhou po zavedení systému včasné intervence a srovnání těchto dvou kazuistik, které poukazuje na rozdíl, který implementace systému do práce s rizikovou a ohroženou skupinou nezletilých přinesla. Empirická část práce dále předkládá vstupní analýzu zavádění systému včasné intervence a zhodnocení kvalitativního výzkumu, zpracovávajícího výsledky rozhovorů vedených se zástupci hlavních organizací spolupracujících v rámci Týmu pro mládež. Výsledky rozhovorů jsou konfrontovány také s původními očekáváními a riziky obsaženými ve vstupní analýze. Závěr práce shrnuje dosažené výsledky a obsahuje doporučení k práci v systému včasné intervence do budoucna.

Klíčová slova: Oddělení sociální prevence a sociálně právní ochrany dětí
Systém včasné intervence
Tým pro mládež
Informační systém
Sociálně nápravný plán
Riziková a ohrožená mládež

Abstract

This work concentrates on the newly implemented System of timely intervention in the Prague 2 district. I am emphasizing here mainly the system of work of the department of social prevention and social-legal protection of children, with the aim to compare the work processes and evaluation of differences of working with the vulnerable and endangered youth before and after the implementation of the System of early intervention in the Prague 2 district.

The theoretic part concentrates on the description of the starting situation and an introduction of the existing system of work of the department of social prevention and social-legal protection of children and the to-date used organizationally-administrative working processes with the vulnerable and endangered youth within this department. Given the specifics of work in this area I am also aiming to explain the basic terms – the vulnerable and endangered youth, delinquent behavior, and prevention of social-pathological phenomena. In order to provide a full picture, I have also summarized the overview of organizations and preventive activities available in the given area of Prague 2 district. In addition, I am also providing a detailed information on the newly implemented project System of timely intervention the individual phases of the project implementation, its technical resources, structure, goals, and working principles within this system. I am also pointing out the description of the working processes within the system and its organizational and administrative aspects. In addition, I am introducing in a greater detail the key parties taking part in the system and the principle of their mutual cooperation within the Team for youth, including the summary of their activities to date.

The experiential part of my work includes two casuistries, one before and the second one after the implementation of the System of timely intervention, including the comparison of these two casuistries, with the aim to emphasize the difference that the implementation of the System of timely intervention made in the area of work with the vulnerable and endangered juveniles' group. The experiential part further provides the analysis of the System of timely intervention implementation and evaluation of the qualitative research, evaluation the results of interviews done with the representatives of the key organizations cooperating with the Team for youth. The results of introductions are compared with the original expectations and risks arising from the initial analysis. The conclusion of my work summaries achieved results and recommendation with regards to the future work of the System of timely intervention.

Key words: The department of social prevention and social-legal protection of children

The System of timely intervention

Team for youth

Information system

Social-corrective plan

The vulnerable and endangered youth

OBSAH:

1. ÚVOD	7
2. TEORETICKÁ ČÁST	9
2.1. Činnost OSPOD před zavedením SVI	9
2.2. Práce s rizikovou a ohroženou mládeží, nabídka preventivních aktivit na území městské části Praha 2	15
2.3. Projekt Systém včasné intervence.....	22
2.3.1. Cíle a zásady práce SVI	26
2.3.2. Harmonogram a fáze implementace projektu SVI na OSPOD Prahy 2	28
2.3.3. Technické a technologické zabezpečení projektu.....	34
2.4. Struktura systému, angažované subjekty SVI.....	37
2.4.1. Jednotlivé fáze nakládání s informacemi, pracovní postup, výstupy	40
2.5. Složení a práce týmu pro mládež	45
2.5.1. Průběh spolupráce Týmu pro mládež Pro Prahu 2	47
3. EMPIRICKÁ ČÁST	56
3.1. Úvod k empirické části	56
3. 2. Vstupní analýza.....	57
3.3. Případové studie - kazuistiky	59
3.3.1. Kazuistika č. 1.....	60
3.3.2. Kazuistika č. 2.....	63
3.3.3. Zhodnocení kazuistiky č. 1 a kazuistiky č. 2	65
3.4. Kvalitativní výzkum – Rozhovory k SVI s členy Týmu pro mládež.....	67
3.4.1. Zpracování dat a průběh kvalitativního výzkumu	69
3.4.2. Analýza rozhovorů.....	70
3.4.3. Vyhodnocení zavádění SVI a doporučení pro další rozvoj	92
4. ZÁVĚR	95
Seznam zkratk	97
Literatura.....	98
Přílohy.....	99

1. Úvod

Tato práce se věnuje zavádění systému včasné intervence v lokalitě Prahy 2, přičemž se blíže zaměřuje na systém práce oddělení sociální prevence a sociálně právní ochrany dětí (dále jen OSPOD) se zacílením na komparaci pracovních postupů a hodnocení rozdílů před a po zavedení Systému včasné intervence (dále jen SVI) na pracoviště OSPOD Úřadu městské části Praha 2.

V současné době pracuji jako kurátorka pro mládež na OSPOD Úřadu Městské části Prahy 2. Systém včasné intervence, který byl na OSPOD Prahy 2 nově zaveden a spuštěn v ostrém provozu v srpnu 2009 naskytl v práci s rizikovou a ohroženou mládeží nové možnosti, které spočívají především v propojenosti spolupráce a multidisciplinárním přístupu k řešení této problematiky. Cílem práce je podat náhled na systém práce OSPOD před a po implementaci SVI a následně v praktické části práce pomocí kasuistik a výsledků provedeného kvalitativního výzkumu poukázat na rozdíly, které se objevily právě v důsledku zavedení SVI.

V teoretické části práce poukazují nejprve na popis výchozí situace a představují činnost OSPOD a dosud využívané organizačně administrativní postupy práce s rizikovou a ohroženou mládeží v rámci tohoto oddělení. S ohledem na specifika práce v této oblasti se v další kapitole věnuji vyjasnění základních pojmů - riziková a ohrožená mládež, delikventní chování a prevence sociálně patologických jevů. Pro ucelenou názornou představu pak v této kapitole shrnuji nabídku institucí a preventivních aktivit pracujících v dané oblasti na území městské části Praha 2.

Následně pak předkládám podrobné informace o nově zavedeném projektu SVI, o jednotlivých fázích implementace systému včetně jeho nezbytného technologického zajištění, o struktuře systému, jeho cílech a zásadách, se zaměřením na jeho organizační a administrativní aspekty. Blíže jsem zde také popsala také princip a průběh dosavadní spolupráce hlavních subjektů zapojených do SVI, tvořících jeden ze stěžejních pilířů SVI, tzv. Tým pro mládež Prahy 2.

V praktické části práce uvádím dvě kasuistiky, jednu před a druhou po zavedení systému včasné intervence. Zhodnocením těchto kazuistik pak poukazují na rozdíl, který implementace systému do práce s rizikovou a ohroženou skupinou nezletilých přinesla. Empirická část práce dále obsahuje analýzu rozhovorů, které jsem provedla se zástupci hlavních organizací spolupracujících v rámci Týmu pro mládež.

Analýza obsahuje náhled respondentů na nově zavedený Systém včasné intervence a jejich zhodnocení dosavadního provozu práce v systému, jaké vnímají po implementaci projektu změny a co je dle jejich názoru způsobilo, případně co způsobilo to, že naopak žádné změny v dosavadní práci s klientelou a spolupráci s participujícími organizacemi nezaznamenali. Výsledné poznatky jsem následně konfrontovala s očekáváními a riziky specifikovanými ve vstupní analýze, kterou byla zpracována před samotným zavedením SVI.

Závěr práce shrnuje dosažené výsledky a obsahuje doporučení k práci v systému včasné intervence do budoucna.

2. Teoretická část

2.1. Činnost OSPOD před zavedením SVI

OSPOD ÚMČ je orgán státní správy, zabývající se veřejnou správou, jedná se tedy o běžně dostupnou veřejnou službu. Nejprve bych chtěla poukázat na popis samotné činnosti OSPOD, náplň práce a stěžejní dokumenty, podle kterých se v rámci práce tohoto oddělení postupuje. Následně pak blíže představím organizační strukturu OSPOD ÚMČ Prahy 2.

Popis činnosti OSPOD

OSPOD Prahy 2 zajišťuje sociálně-právní ochranu dětem a mladistvým, zabývá se problematikou trestné činnosti dětí a mladistvých, poskytuje informace a zprostředkovává odbornou pomoc. Dvě pracovnice působící v rámci tohoto oddělení zajišťují opatrovnictví občanů zbavených nebo omezených v způsobilosti k právním úkonům, já se však v rámci této práce však zaměřím právě na oblast sociálně právní ochrany dětí.

Sociálně-právní ochrana dětí je tedy cílená činnost, která zahrnuje zejména zajištění práva dítěte na jeho příznivý vývoj a řádnou výchovu, ochranu oprávněných zájmů dítěte a působení směřující k obnovení narušených funkcí rodiny. Je upravena zejména zákonem č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů. Ochrana práv dítěte je ale také součástí řady jiných právních norem, proto se u osob poskytujících sociálně právní ochranu dětí vyžaduje nejenom dobrá znalost a schopnost aplikace zákona o sociálně právní ochraně dětí, ale také znalost souvisejících a doplňujících předpisů. (15)

Pracovní náplň každého pracovníka, kterou pracovník podepisuje při nástupu zároveň s pracovní smlouvou, jasně vymezuje nejdůležitější pracovní oprávnění a povinnosti dané funkce je dána především příslušnými zákony a souvisejícími právními předpisy. Pracovníci OSPOD nemají přesně definovány pracovní postupy, těžiště práce v oblasti sociálně právní ochrany dětí spočívá právě v legislativě vztahující se a související s touto oblastí. Nyní bych tedy chtěla poukázat na náplň práce OSPOD a hlavní dokumenty, podle kterých se postupuje.

Náplň práce oddělení sociální prevence a sociálně právní ochrany dětí zahrnuje tedy především následující výčet činností a povinností pracovníka OSPOD:

- Při své práci se řídí platnými právními předpisy, sleduje jejich aktuální stav a aplikuje je odpovědně v praxi
- Zajišťuje péči o nezletilé děti do 15 let, které se dopustily činu jinak trestného
- Zajišťuje péči o mladistvé od 15 do 18 let, u kterých bylo zahájeno trestní stíhání, nebo kteří se dopustili přestupku
- Zajišťuje péči o děti a mladistvé s opakovanými poruchami chování závažného charakteru (např. záškoláctví, útek z domova, toxikomanie, agresivita atd.)
- Vede rejstříky trestné činnosti nezletilých a mladistvých a rejstřík výchovných problémů dětí a mladistvých
- Na základě požadavků orgánů činných v trestním řízení podává kvalifikované zprávy k osobám nezletilých a mladistvých, které se dopustily trestného jednání nebo byly poškozeny trestním jednáním jiných osob. K tomu využívá individuálních pohovorů, šetření poměrů, informací úřadů, státních orgánů, školských a zdravotnických zařízení, zaměstnavatelů apod.
- Zúčastňuje se úkonů v přípravném řízení (výslech, konfrontace, seznámení s výsledky vyšetřování). Zúčastňuje se hlavního líčení a veřejného zasedání v trestních věcech mladistvých, kde aktivně využívá svých práv, daných zákonem
- Provádí výchovná opatření u obtížně vychovatelných dětí a mladistvých a sleduje jejich účinnost, poskytuje sociálně-právní, výchovné, případně psychologické poradenství dětem i rodičům při řešení rodinných, osobních i sociálních problémů a akutních krizových situací. Zprostředkovává pomoc odborných zařízení.
- zabývá se problematikou týraných a zneužívaných dětí
- vykonává funkci opatrovníka, poručníka a kolizního opatrovníka
- podává podněty nebo návrhy na zahájení řízení o předběžném opatření, o nařízení výchovných opatření, ústavní nebo ochranné výchovy, i návrhy na zrušení opatření
- pomáhá rodinám s dětmi při řešení výchovných problémů, poruch chování, šikany, zneužívání návykových látek a trestné činnosti
- sleduje děti v ústavní výchově a spolupracuje s rodinami, vykonává dohled a návštěvy v souladu se zákonem o sociálně-právní ochraně dětí
- spolupůsobí na zlepšení podmínek v rodinách obtížně vychovatelných nezletilých a mladistvých, u kterých je vykonávána ústavní nebo ochranná výchova, s cílem umožnit jejich návrat do rodiny

- spolupracuje s ústavy pro výkon vazby i výkon trestu odnětí svobody, se školskými zařízeními pro výkon ústavní a ochranné výchovy, s orgány státu a obcí, zdravotnickými a školskými zařízeními, charitativními a jinými organizacemi
- pomáhá nezletilým a mladistvým propuštěným z ústavní výchovy nebo ochranné výchovy a mladistvým z výkonu trestu odnětí svobody, aby se co nejvhodněji začlenili do společnosti
- podmíněčně odsouzeným mladistvým poskytuje komplexní odbornou sociální pomoc
- zúčastňuje se výslechu, soudního jednání v trestním řízení u nezletilých a mladistvých v postavení svědka
- účastní se přestupkového řízení vedeného proti mladistvému v souladu se zákonem o přestupcích
- vede spisovou dokumentaci nezletilého
- napomáhá při tvorbě statistických výkonů – zpracovává podklady

Přehled hlavních předpisů a dokumentů, podle kterých oddělení postupuje:

- zákon č.94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č.359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č.99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č.500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
- Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)
- Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení
- Zákon č. 20/1966 Sb. o péči o zdraví lidu, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů
- Úmluva o právech dítěte
- Listina základních práv a svobod
- Etický kodex sociálních pracovníků

Veškerá činnost OSPOD je tedy dána legislativou pro danou oblast a souvisejícími předpisy. Znalosti a dovednosti pro práci v oboru si každý pracovník doplňuje také prostřednictvím kontinuálního vzdělávání, kdy každý pracovník musí splnit tzv. „plán osobního rozvoje“. V rámci plnění tohoto plánu musí každý pracovník absolvovat určitý objem vzdělávání v oboru během každého kalendářního roku. Jak uvádí PhDr. Havrdová v knize o kompetencích v praxi sociální práce, vzdělávací proces je součástí utváření identity oboru a „profesionální růst je produktem ochoty a schopnosti otevírat se novým podnětům v profesionální roli a integrovat je do chování a postojů“(2, str. 23) Domnívám se, že v sociální profesi je profesionální růst podmínkou pro zajištění kvalitní a kvalifikované práce s klienty.

Za důležité považuji zmínit také zajištění podpory pracovníků prostřednictvím odborného externího supervizora, který poskytuje pracovníkům OSPOD Prahy 2 pravidelné supervize od počátku roku 2009.

V činnosti OSPOD je důležité zmínit také dosah práce, která se netýká běžné pracovní doby. Mimo pracovní dobu drží zaměstnanec OSPOD pracovní pohotovost, při které je nepřetržitě k dispozici na mobilním telefonu, zdržuje se převážně v místě bydliště, výjimečně i na jiném místě tak, aby byl připraven k výkonu práce maximálně do 1 hodiny od doby vyrozumění příslušným orgánem. Zaměstnanec držící služební pohotovost má pověření od zaměstnavatele k podávání a podepisování návrhů na vydání předběžného opatření dle § 76a občanského soudního řádu a zastupování ve věcech nezletilých dětí v době po pracovní době a ve dnech pracovního volna a klidu a ve dnech státem uznávaných svátcích. V této době je tedy pracovnice OSPOD v dosahu pohotovostního mobilního telefonu, který je k dispozici příslušníkům policie a soudu. V případě potřeby je tedy pracovnice OSPOD kontaktována ve věcech nezletilých dětí, účastní se jejich výslechů, zprostředkovává předání dítěte zpět do rodiny či případně do jiného zařízení, jestliže je pak dítě ve vážném ohrožení, podává soudu návrh na předběžné opatření a rychlé umístění dítěte do ústavní péče. Soud poté maximálně do 24 hodin rozhodne o odebrání dítěte z péče rodičů či jiných osob odpovědných za jeho výchovu pokud shledá, že se nezletilé dítě ocitlo bez jakékoliv péče, nebo jsou-li jeho život, zdraví nebo příznivý vývoj vážně ohroženy nebo narušeny.(15)

Zavedení SVI přináší změny také v rámci pohotovostní služby, a to především v rychlé dostupnosti a komplexnosti dosavadních informací o klientovi a jeho rodině. Blíže se tedy těmto změnám a rozdílů vůči předchozímu systému práce budu věnovat v kapitole věnované systému včasné intervence.

Před implementací programu SVI využívaly pracovnice OSPOD ve své práci dva specifické počítačové programy, a to spisovou službu, která slouží k evidenci přijaté a odeslané pošty oddělení a sociální agendu (Geovap), ve které byly vedeny veškeré záznamy a informace týkající se klientů oddělení. Především program sociální agendy, který byl na úřadě zaveden třetím rokem, umožnil rychlejší a přehlednější orientaci při práci s klienty. Zavedení systému však obnášelo zadání veškeré dosavadní klientely do programu, což bylo především časově velmi náročné.

Program sociální agendy Geovap nebyl propojen na žádné další instituce, sloužil pouze pro potřeby OSPOD. V programu byly vedeny veškeré osobní údaje klienta, záznamy a protokoly z jednání, místní šetření, evidence rejstříků například o trestné činnosti, přestupcích, problémovém chování, týrání a zneužívání, ústavní výchově atd. Všechny tyto informace o klientovi byly do systému zadávány pracovníci OSPOD.

Komunikace s ostatními zainteresovanými institucemi, především se soudy, policií, probační a mediační službou, zdravotnickými zařízeními, školami a dalšími subjekty pracujícími v této oblasti probíhala především v listinné podobě. Samozřejmě také formou telefonických konzultací a případně mailové komunikace, vzhledem k zákonu o ochraně osobních údajů klienta byla však písemná listinná komunikace stěžejní.

Forma takové spolupráce byla dostačující, nutno však říci, že mnohdy zdlouhavá a nepružná. Také propojenost informací k danému klientovi mezi několika zainteresovanými institucemi dohromady byla mnohdy nedostačující a chaotická, některé informace se například dostaly pouze k rukám OSPOD, některé zase pouze k rukám probační a mediační služby. Tato roztržičnost a nekoordinovanost pak může vést k tomu, že péče o klienta není komplexní, nebo může být v některých případech pak naopak duplicitní, což je pro klienta samého náročné a může být i demotivující. Způsob práce a přístup příslušných institucí a organizací je tedy často pouze formální a nesystémový. Opatření jsou následně ukládána bez ohledu na širší souvislosti, pouze s ohledem na povinnosti stanovené právními předpisy a navyklé způsoby práce. Každá instituce sice plní své úkoly, pracovníci jsou vytíženi, ale v celkovém náhledu je celý systém administrativně složitý a neoperativní. Vzhledem k pomalejšímu toku informací a následně nepružné návaznosti na problémové či delikventní chování klienta je mnohdy opožděno zahájení procesu vlastní samotné práce s klientem. Důsledkem toho může být opět demotivace klienta problém řešit, zlehčování závažnosti daného případu, či dokonce pocit nepostižitelnosti. Bohužel není ojedinělým případem, že se u soudu projednává trestný čin mladistvého, který se udál před dvěmi či dokonce třemi lety.

Organizační struktura OSPOD ÚMČ Prahy 2

Oddělení sociální prevence a sociálně právní ochrany dětí spadá pod humanitní odbor, který svou působností zastřešuje oblast sociální péče, sociálních služeb, pomoci v hmotné nouzi a právě také oblast sociálně-právní ochrany dětí. Humanitní odbor podléhá tajemnici úřadu, která je přímo podřízena starostce ÚMČ Praha 2. Organizační struktura a počet zaměstnanců OSPOD jsou přizpůsobeny objemu a náplni práce oddělení, a zohledňují také počet obyvatel Prahy 2.

Pracovnice OSPOD musí splňovat kvalifikační požadavky a osobnostní předpoklady pro tuto práci, všechny prošly výběrovým řízením vypsaným na danou funkci. Vedoucí oddělení je přímá nadřízená všech pracovnic OSPOD a je přímo podřízena vedoucí humanitního odboru. Na oddělení je pro každou pracovní pozici vypracována „Pracovní náplň“ každého pracovníka, která jasně vymezuje nejdůležitější pracovní oprávnění a povinnosti dané funkce.

Ještě před zavedením SVI došlo v organizační struktuře humanitního odboru ÚMČ Praha 2 ke značným změnám. Dříve zde existovala dvě oddělení, oddělení sociální prevence, pod které spadaly kurátorky pro mládež, sociální kurátor pro dospělé a veřejné opatrovnice osob zbavených nebo omezených ve způsobilosti k právním úkonům. Dále zde bylo oddělení péče o rodinu. Následně došlo ke sloučení a přesunu některých funkcí do jiných oddělení, a to také vzhledem k novému Zákonu a sociálních službách. V nově vzniklém oddělení sociální prevence a sociálně právní ochrany dětí tedy v současné době pracují 4 sociální pracovnice, 2 kurátorky pro mládež a 2 veřejné opatrovnice. Vedoucí oddělení zaštiťuje veškerou agendu a věnuje se oblasti náhradní rodinné péče.

Tato změna přinesla jistě mnoho pozitiv, především přehlednější a komplexnější práci s klienty. Došlo ke sloučení všech spisů ohledně stejných klientů, které byly dříve vedeny odděleně, mnohdy tedy duplicitně, jednak kurátorkami pro mládež, jednak sociálními pracovnicemi z oddělení péče o rodinu. Vzájemná provázanost a informovanost o jednotlivých případech se tedy stala mnohem komplexnější a přehlednější.

Celá tato organizační změna byla velkou výzvou a probíhala v několika fázích. Postupem času se ukázalo, že v rámci oddělení je třeba provést další kroky, které by vedly k zefektivnění práce. Byly zcela přepracovány a přerozděleny rajony jednotlivých pracovnic tak, aby kvantum práce bylo přibližně stejné pro každou pracovníci. Zároveň došlo k přesunu některých specifických funkcí z hlediska náplně práce na jednotlivé pracovnice.

Již s ohledem na větší komplexnost a provázanost spisové dokumentace jednotlivých klientů v rámci jednoho oddělení je zřejmé, že výše uvedené kroky a změny provedené v rámci OSPOD vedly k pozitivnímu posunu v práci jak pro pracovníce oddělení, tak pro jejich klienty. Jako problematická se ale nadále jevila mnohdy nedostatečná propojenost spolupráce OSPOD s návaznými institucemi, s policií, soudem, školami, probační a mediační službou a dalšími institucemi působícími v oblasti práce s dětmi a mládeží. Řešení této problematiky se naskývalo právě v zavedení Systému včasné intervence, který je tedy již v současné době na území městské části Praha 2 realizován.

2.2. Práce s rizikovou a ohroženou mládeží, nabídka preventivních aktivit na území městské části Praha 2

V této práci se zaměřuji na systém práce s rizikovou a ohroženou mládeží, a to jak před, tak po zavedení systému včasné intervence. Proto bych se v této podkapitole nejprve chtěla zaměřit na bližší vyjasnění samotného pojmu riziková a ohrožená mládež.

Rizikovou mládež definuje Matoušek ve slovníku sociální práce jako mládež, u které je zvýšené riziko sociálního selhání. Poukazuje zde také na dispoziční faktory jako jsou dědičnost, vývoj dítěte v dysfunkční rodině, nižší úroveň rozumových schopností a poruchy morálního vývoje. Další faktory typické pro tuto skupinu jsou neúčast na vzdělávání a na trhu práce, vliv má ale také třeba i bydlení ve velkém městě či příslušnost k asociálním subkulturám. Tyto skupiny dětí lze zároveň nazývat skupinou ohroženou, přičemž navíc do takové skupiny můžeme zahrnout například děti z etnických skupin, uživatele alkoholu a jiných drog, nezletilé matky a další skupiny ohrožených a snadněji zranitelných lidí. Právě pro tyto ohrožené a rizikové skupiny je zde nabídka různých sociálních programů. Rozmanitost těchto sociálních programů by měla odpovídat právě individuálním potřebám klientů, měla by reflektovat specifické skupiny a jejich problémy a nabídnout odpovídající druh pomoci. (6)

Právě tyto skupiny se tedy stávají cílovou skupinou sociální služby a to ve všech stadiích prevence, tedy primární, sekundární a terciární. Nutno však říci, že u těchto indikovaných skupin jde již častěji o prevenci sekundární a terciární, kdy už většinou došlo k nějakému selhání. Z toho také vyplývá důležitost zaměřit se na prevenci primární,

poskytnutí široké škály služeb a opatření, které by měly vést k včasnému zabránění sociálního selhání a delikventního chování.

Za delikventní se považuje takové „chování a jednání, které porušuje společenské normy chráněné zákony. To obnáší všechny druhy trestných činů a přestupků definovaných zákonem včetně protispolečenských činů.“ (6, str. 46)

Zavedení systému včasné intervence by mělo napomoci shromáždění všech důležitých informací indikujících rizikové skupiny a lokality a následně se více zaměřit právě na prevenci v daných oblastech. Komplexnost informací je předpokladem ke zvýšení efektivity preventivních opatření z různých oblastí a od různých institucí nabízejících rozličnou škálu sociální pomoci.

Na území městské části Praha 2 působí řada organizací, zaměřených na sociální práci, prevenci, eliminaci sociálně patologických jevů a pomoc ohroženým a rizikovým skupinám. Jednotlivým organizacím a nabídce jejich služeb v rámci prevence se nyní budu věnovat trochu podrobněji.

* **Městská část Praha 2**

Základním dokumentem prevence kriminality na místní úrovni je Koncepce prevence kriminality na období 2006-2008, která byla zpracována na základě celostátní Strategie prevence kriminality na léta 2004-2007. Městská část Praha 2 je dlouholetým účastníkem programu prevence kriminality na místní úrovni, které je uskutečňováno Ministerstvem vnitra České republiky. V rámci úřadu městské části Praha 2 se na oblast kriminality a její prevence zaměřují tyto odbory a oddělení:

→ Odbor kanceláře starostky a vnějších vztahů : Oddělení krizového řízení a bezpečnosti

V rámci tohoto oddělení působí manažer prevence kriminality městské části Praha 2. Oddělení zajišťuje mimo jiné informování veřejnosti o otázkách souvisejících s prevencí kriminality a o chování v krizových situacích.

Do oddělení spadá také oblast prevence drogových závislostí, kterou zajišťuje protidrogová koordinátorka. Ta se systematicky zabývá drogovou problematikou a jejím řešením na území městské části. Průběžně soustřeďuje informace o vývoji situace na území městské části, zabezpečuje jejich vyhodnocení a navrhuje řešení. Aktivně působí v oblasti primární prevence, vede přehled o projektech a akcích, organizovaných v protidrogové oblasti. Mapuje terén sekundární a terciární prevence, vede přehled o zařízeních pro prevenci, poradenství, léčbu a rehabilitaci drogových závislostí a aktivně s těmito

zařízeními spolupracuje. Mimo jiné se ale také podílí na vytváření programu volnočasových aktivit dětí a mládeže v městské části. Spolupracuje s institucemi v oblasti školství, zdravotnictví, s policií i nestátními subjekty.

→ Odbor školství, mládeže a tělovýchovy

Také se věnuje oblasti primární prevence, a to především se zaměřením na zabezpečování různých aktivit ve volném čase dětí a mládeže. V rámci programu podpor (finanční granty) městské části jsou podporovány programy pro možnost trávení volného času, především v oblasti kultury, sportu, a podobně. Finanční podpora MČ těmto programům umožňuje snížení nákladů pro jejich uživatele, aktivity jsou tedy dostupné i sociálně slabším rodinám.

→ Odbor humanitní: Oddělení sociální prevence a sociálně právní ochrany dětí

Působí zejména v oblasti prevence kriminality. Kurátorky pro mládež řeší především případy výchovných problémů dětí a mladistvých, zajišťují sociálně právní ochranu dětí a mladistvých, zprostředkovávají odbornou pomoc dětem i jejich rodinám, úzce spolupracují s ostatními organizacemi působícími v dané oblasti. Vedou veškerou dokumentaci klientů.

→ Odbor správních agend : Oddělení přestupků

Tento odbor zajišťuje výkon trestu obecně prospěšných prací jako formy alternativního trestu. Oddělení přestupků projednává přestupky proti občanskému soužití, majetku, veřejnému pořádku a další.

→ Bezpečnostní komise

Zřízena jako poradní a iniciativní orgán Rady městské části Prahy 2. Bezpečnostní komise se schází na pravidelná jednání, v rámci kterých projednává aktuální problémy a otázky týkající se oblasti prevence kriminality.

→ Starostka

Má přímo svěřenou oblast bezpečnosti a prevence kriminality, je předsedkyní bezpečnostní komise.

* **Policie České republiky**

Obvodní ředitelství Policie ČR Praha II realizuje preventivní činnosti zejména prostřednictvím „Preventivně-informační skupiny“ která v rámci republikových, místních a vlastních projektů a ve spolupráci s dalšími složkami policie, působí na děti a mládež městské části Praha 2. V rámci této preventivní činnosti vykonává přednáškovou činnost pro žáky mateřských, základních a středních škol. Přednášky jsou zaměřeny na různá témata, na seznámení se základní činností policie ČR, základy dopravní výchovy, základy osobní bezpečnosti, trestní odpovědnosti, ale také například na protidrogovou prevenci a problematiku rasismu a extremismu.

* **Městská policie**

Městská policie realizuje velmi široké spektrum preventivních aktivit směřujících k široké veřejnosti prostřednictvím Úseku prevence Městské policie hl. m. Prahy. Na zabezpečení jednotlivých projektů se podílí strážníci obvodních ředitelství MP. Preventivní akce jsou připravovány s ohledem na věkovou strukturu účastníků, programy také probíhají v mateřských, základních a středních školách. Preventivní činnost MP je prováděna bezplatně a podílí se na ní pod vedením pracovníků útvaru prevence Městské policie Praha strážníci z lokalit, kde akce probíhají. Program je zaměřen prakticky, je doplňován konkrétními kazuistikami z dané oblasti a je tak pro posluchače zajímavější a lépe srozumitelný. Cílem přednášek je tedy naučit děti jak se chovat v různých situacích, jak předcházet možným rizikům, poukázat na možná rizika a posílit schopnost dětí a mládeže vyhnout se sociálně-patologickým jevům a uvědomit si jejich možné následky a dopad na další vývoj osobnosti.

* **Obvodní soud pro Prahu 2**

Obvodní soud realizuje preventivní činnost pro žáky základních a středních škol. Formou besed se soudci a pracovníky soudu se žáci a studenti seznamují s uplatňováním právního řádu v České republice a zároveň je působeno na zvyšování právního vědomí účastníků besed. Při návštěvách, které si školy domluví, si mohou prohlédnout některé prostory obvodního soudu, zúčastnit se veřejných jednání senátů a seznámit se s prací soudců a senátů.

* **Diagnostický ústav pro mládež, Lublaňská 33, Praha 2**

Zařízení pro výkon ústavní výchovy a ochranné výchovy chlapců od ukončení povinné školní docházky do 18 let, popřípadě zletilých osob do 19 let věku, které jsou zde umístěny na základě rozhodnutí soudu o ústavní výchově, ochranné výchově nebo předběžném opatření. Kapacita zařízení je 46 míst.

* **Dětský domov se školou, Jana Masaryka 16, Praha 2**

Jde o speciální výchovné zařízení internátního typu, zařízení pro mravně narušené děti, u nichž soud nařídil ústavní výchovu se snahou o převýchovu těchto dětí, jejich integraci a přípravu na budoucí povolání. Dětský domov nahrazuje dětem výchovu v běžné rodině. Děti jsou zde umístovány pouze prostřednictvím diagnostického ústavu. Kapacita zařízení je 30 míst.

* **Pedagogicko-psychologická poradna pro Prahu 1,2,4, Francouzská 56, Praha 2**

Zaměřuje se na rodiny ohrožené rozvratem a v rámci své činnosti nabízí pomoc při řešení všech souvisejících problémů a potíží, od narušených vztahů, přes manželské krize, domácí násilí, generační problémy, až po těžké životní situace. Věnuje se také specifickým poruchám učení dětí.

* **Dům dětí a mládeže, Slezská 2, Praha 2**

Nabízí širokou škálu zájmových kroužků pro využití volného času dětí a mládeže.

* **O.S. Institut FILIA, Sokolská 26, Praha 2**

Zabývá se primární prevencí v oblasti sociálně patologických jevů. Většina aktivit je zaměřena na práci s mládeží a dětmi. Toto občanské sdružení realizovalo dlouhodobě projekt Vytváření základů právního vědomí na 1. stupni ZŠ, který je zaměřen na vytváření právního vědomí, pochopení nutnosti norem, povinností, zákonů a jejich dodržování a odmítání protiprávního jednání u skupin žáků ZŠ.

* **O.S. Český červený kříž, Legerova 30, Praha 2**

Zajišťuje činnost Krizového centra, tedy nabídku zdravotnické a sociální, potravinové a informační pomoci lidem, kteří se nacházejí v aktuální krizové situaci – bezdomovci, děti a mladiství na útěku, uprchlíci a běženci z jiných zemí, osoby propuštěné z výkonu trestu.

* **O.S.Člověk člověku, Legerova 20, Praha 2**

Člověk člověku je sdružení na podporu rozvoje sociální práce a prevence ve společnosti, v rámci městské části realizuje řadu projektů, které jsou dlouhodobějšího charakteru a jsou již osvědčené.

* **O.S.PALAESTRA, Americká 6, Praha 2**

Sportovní klub se zaměřením na rozvoj mimoškolních sportovních aktivit v cílové populaci sociálně slabých a společensky znevýhodněných skupin s cílem usnadnit jejich začlenění do majoritní společnosti a snahou minimalizovat jejich negativní způsob života, zajišťuje specifický vzdělávací a doučovací program, zejména pro děti sportovního oddílu.

* **O.S DOM, Ječná 4, Praha 2**

Cílem tohoto občanského sdružení je poskytovat zázemí mladým lidem, kteří žijí bez podpory vlastní rodiny a dále pak rozvíjet jejich motivaci, schopnosti a dovednosti tak, aby mohli žít plnohodnotný samostatný život. Jedná se o tzv. „Dům na půl cesty“, který slouží především klientům, kteří se vrátili z ústavní výchovy. Služba je poskytována v návaznosti na sociální kurátory a pracovníky ústavní péče osobám blízkého věku mladistvým, kteří selhali a chtějí změnit svůj životní styl a kteří mají třeba i zkušenost s bezdomovectvím a případně kriminalitou.

* **OPS PROFEM, Gorazdova 20, Praha 2**

Zabývá se problematikou pomoci ženám, zejména jako obětem domácího násilí. Vydává sociálně-právní informační materiály a organizuje školení pro policisty a strážníky.

* **Diakonie ČCE-Středisko křesťanské pomoci, Belgická 22, Praha 2**

Realizuje projekt Sociální pomoc – SOS centrum Diakonie. Nabízí službu telefonické krizové intervence.

* **O.S.ACORUS, Legerova 20, Praha 2**

Občanské sdružení zabývající se pomocí obětem domácího násilí. Realizovalo také projekt Psychosociální centrum – Acorus – ambulantní a osvětový program.

* **Barevný svět dětí, Belgická 16, Praha 2**

Zajišťuje interaktivní výukové programy, které slouží ke zvyšování občansko-právního povědomí u žáků základních škol. Podporuje a vzdělává děti z ohrožených rodin s cílem předcházet nařízení ústavní výchovy.

* **Diakonie evangelické církve metodistické, Ječná 19, Praha 2**

Zajišťuje a poskytuje sociální a poradenskou péči osamělým, ohroženým delikvencí a jinak potřebným dětem a mládeži. Nabízí širokou paletu klubových činností, programů a volnočasových aktivit, besedy s odborníky i diskusní večery na dané téma.

* **Arcidiecézní charita, Londýnská 44, Praha 2**

Provozuje azylový dům pro matky a děti. Mimo to nabízí materiální pomoc pro migranty a uprchlíky, včetně Poradny pro migranty a uprchlíky.

* **ANIMA- O.S. pro péči o rodiny závislých, Apolinářská 4a, Praha 2**

Občanské sdružení poskytuje ohroženým dětem a mládeži, jejichž rodiče jsou závislí na alkoholu a jiných návykových látkách, rodinnou, individuální, skupinovou terapii a individuální psychologickou pomoc.

Z výše uvedeného výčtu institucí v regionu Prahy 2 je zřejmé, že je zde poměrně široká nabídka organizací nabízejících pomoc a zajišťujících služby v oblasti sociální práce a prevence sociálně patologických jevů. Klienti mohou využívat také nabídky dalších organizací na území jiných městských částí či v rámci celostátní působnosti. V rámci primární a sekundární prevence s dětmi a mládeží je nejdůležitější zachytit první signály rizikového chování a začít s dítětem a jeho rodinou včas koordinovaně pracovat. Vyjmenované instituce a jejich zaměření sice vytváří ideově jednotný systém, vzájemná propojenost a spolupráce je však mnohdy nedostatečná, nebo žádná. „V současné době není k dispozici závazná metodika upravující povinnosti a pravidla multidisciplinární spolupráce odborníků v situaci ohrožení dítěte. Všechny angažované subjekty v práci s rizikovým či ohroženým dítětem a jeho rodinou si mohou vybrat, jestli bude spolupráce probíhat pouze na formální úrovni či jestli budou spolupracovat na základě definovaných pravidel, vzájemného respektu a s otevřeným postojem k novým přístupům.(1, str.12).

Zaváděný systém včasné intervence by pak měl právě v tomto ohledu přinést pozitiva, zlepšení a pomoc především s ohledem na rychlost předaných informací a multidisciplinární spolupráci všech angažovaných institucí.

2.3. Projekt Systém včasné intervence

Pilotní projekt „Centrum včasné intervence“ byl zahájen v roce 1999 v Ostravě. V dalších letech byl projekt zaveden i do několika dalších měst. V současné době tento systém funguje v pěti městech v České republice - v Ostravě, Svitavách, Šumperku, Mělníku a Novém Jičíně. Výsledkem zkušeností získaných v průběhu uplynulých 9 let je předkládaný projekt Systém včasné intervence v Praze 2. V rámci Prahy se jedná o pilotní projekt, realizovaný právě městskou částí Praha 2. Na podzim roku 2007 se městská část Praha 2 rozhodla připojit do tohoto projektu začala na implementaci tohoto programu na území městské části Praha 2 pracovat.

Potřeba zavedení komplexního systému vyplývá z toho, že dle dosavadních poznatků a zkušeností se spíše než využívání moderních sociálních metod, které se zaměřují na posílení klientových schopností vyrovnávat se přijatelným způsobem s rizikovými situacemi, často používá a přetrvává administrativně represivní přístup sociální práce. Většina institucí se zaměřuje na řešení konkrétních událostí bez návaznosti na minulost či budoucnost klienta. Instituce, které participují na řešení trestné činnosti dětí a mládeže žijí samy vlastním životem a jsou svazovány řadou nejrůznějších vnitřních předpisů a pokynů, které efektivní způsoby spolupráce často samostatně velmi aktivních jedinců nebo skupin výrazně omezují.(14) Proto je zde zřejmá potřeba větší komplexnosti a provázanosti spolupráce zainteresovaných institucí v oblasti práce s rizikovou a ohroženou mládeží.

„**Systém Včasné Intervence** vytváří jednotné informační prostředí, které umožňuje koordinaci činností zapojených subjektů, zvyšuje kvalitu jejich práce a umožňuje zpětnou kontrolu přijatých opatření a zvolených postupů. Díky tomu se mohou subjekty vzájemně informovat a usměrňovat tak, aby každý z nich plnil svoji roli, spolupracoval s ostatními a nepřenášel odpovědnost na jiné.“(9, str.1)

Systém včasné intervence tedy představuje systémové propojení mezi subjekty, které se zabývají řešením problematiky delikventní mládeže. Základem SVI je informační propojení policie, orgánů sociálně-právní ochrany a orgánů justice. Toto technické počítačové propojení institucí zabývajících se trestnou činností dětí a oblastí sociálně-právní ochrany dětí a mládeže slouží ke zlepšení celkové úrovně spolupráce, minimalizaci páchaní další trestné činnosti na tomto úseku a zlepšení efektivity ukládaných výchovných opatření. Cílem je urychlení a zefektivnění veškerých postupů a metod práce a využití všech legislativních nástrojů přijatých pro oblast trestné činnosti dětí a sociálně-právní ochrany. Informační propojení a vzniklá databáze jsou podkladem koordinované aktivity

příslušných institucí ve vztahu ke klientovi, rodině a komunitě. Rychlé předávání informací prostřednictvím elektronických médií a pravidelná spolupráce Týmu pro mládež by měla zvýšit vzájemnou informovanost a flexibilitu spolupráce všech zainteresovaných subjektů a minimalizovat či nejlépe odstranit dosud často formální a nekoordinovaný způsob práce a přístup příslušných institucí. Projekt SVI by neměl zvýšit zatížení policie, justice či orgánů sociálně-právní ochrany, naopak by měl při správné aplikaci práci zrychlit a zefektivnit.

Závazná metodika Systému včasné intervence a Týmů pro mládež poukazuje především na zefektivnění metody práce jednotlivých článků systému a využití všech legislativních nástrojů vztahujících se k oblasti delikvence dětí, trestné činnosti páchané na dětech a sociálně-právní ochrany dětí. Zvýšená pozornost by pak měla být zaměřena na predeliktivní období před spácháním deliktu, kdy existuje řada signálů o rizikovém chování dítěte, nebo o prostředí, v němž dítě vyrůstá.(9)

Projekt je v zásadě složen ze dvou úzce provázaných částí, přičemž jednou je informační propojení institucí a druhou je nezbytně kvalitní práce s klientem samým, jeho rodinou a komunitou, ve které se pohybuje. Kvalifikovaná koordinovaná spolupráce všech zúčastněných odborných institucí pak samozřejmě přispívá k efektivitě celého procesu.

Závazná metodika SVI a Týmů pro mládež poukazuje na tři základní pilíře projektu:

→ **Metodická spolupráce mezi institucemi, které jsou účastníky SVI**

Provázaná spolupráce všech zainteresovaných institucí je v podstatě klíčem k úspěšné a efektivní práci s klientem, jeho rodinou a prostředím, ve kterém se klient pohybuje. Hlavním cílem metodické spolupráce účastníků SVI je tedy vytvořit podmínky pro koordinované řešení delikvence dětí. Zainteresované subjekty, v první řadě tedy OSPOD, místně příslušná Policie ČR, Obvodní soud, Státní zastupitelství, Probační a mediační služba a další zainteresované instituce jako jsou zdravotnická zařízení, školy a školská zařízení, úřad práce a nestátní neziskové organizace by tedy měly dojít k jednotnému přístupu, který povede ke zvýšení kvality a efektivity práce všech zúčastněných. Praktickým nástrojem pro partnerskou spolupráci všech těchto subjektů je Tým pro mládež, ve kterém jsou zástupci všech těchto institucí, kteří se pravidelně scházejí a řeší aktuální případy, přičemž výsledkem spolupráce je konsenzus představitelů zapojených institucí.

Je zřejmé, že každá z těchto institucí postupuje na základě právních předpisů, zákonů, vyhlášek, směrnic, pokynů a interních aktů řízení (např. závazné pokyny, rozkazy, vnitřní a organizační řády apod.). Pokud má být tedy systém činnosti jednotlivých subjektů efektivní a účinný, je nezbytné v rámci vymezených možností metodicky sjednotit postupy a koordinovat spolupráci tak, aby mohlo být dosaženo maximální efektivity a účinnosti práce. Každý subjekt má svou suverenitu a specifika práce s klientem, kromě „právního vymezení“ je zde však také velmi důležité změnit osobní subjektivní postoj pracovníků z jedné instituce s pracovníky instituce druhé. Obsahem metodicky jednotného, multidisciplinárního a koordinovaného přístupu je tedy především respektování práce a role daného subjektu, rozdělení činností v rámci stanovených kompetencí, konzultace při řešení jednotlivých případů a rychlá a kvalitní vzájemná informovanost.

→ **Jednotné informační prostředí**

Jednotné informační prostředí umožňuje jednak předávání, doplňování, sdílení a vyhodnocování informací mezi účastníky SVI a jednak je také významným zjednodušením administrativy. Informační systém SVI je informačním systémem OSPOD ve smyslu § 54 a § 55 odst. 1, 2 a 3 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů. Jde o databázi dětí, na které se zaměřuje sociálně-právní ochrana dětí (§ 6 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů). Pokud se uvedené děti staly účastníky sledované události jako podezřelý, pachatel, svědek nebo poškozený nebo jsou osobou pohřešovanou, tj. na útěku od rodičů nebo jiných fyzických nebo právnických osob odpovědných za jejich výchovu, budou v informačním systému SVI vždy uvedeny.

Vytvoření informačního systému předpokládá odpovídající materiálně technické zabezpečení, které umožní požadovaný tok informací a samozřejmě musí splňovat legislativní podmínky provozu takového systému, které legalizují sdílení informací a přístupnost databází mezi zainteresovanými subjekty práce s delikventní a ohroženou mládeží.

Páteř projektu tvoří hlavní subjekty systému, základní informační propojení je mezi OSPOD ÚMČ Praha 2, Policií ČR-OŘ PČR Praha II, Obvodním soudem pro Prahu 2, Obvodním státním zastupitelstvím pro Prahu 2 a Probační a mediační službou Praha. Tito uvedení uživatelé systému mají v rozsahu ustanovení § 51 Zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů oprávnění vkládat a na žádost čerpat informace z informačního systému SVI. Mezi uvedenými institucemi jde tedy

o oboustranný tok informací. OSPOD rozhoduje o oprávněnosti žádosti o poskytnutí informací z informačního systému SVI a o rozsahu, v jakém budou žadateli informace poskytnuty. Pokud po posouzení shledá žádost opodstatněnou, zpřístupní žadateli informaci ve stanoveném rozsahu a struktuře, a to na dobu 14 pracovních dní nebo na dobu uvedenou v žádosti. Uživatel je odpovědný za správnost jím vložených údajů a je povinen odstranit všechny neúplnosti, nesprávnosti či jiné nedostatky těchto údajů, a to na základě vlastní iniciativy nebo neprodleně po výzvě správce informačního systému SVI.

Nedílnou součástí SVI jsou také další partneři, další spolupracující subjekty systému, které budou také napojeny do informačního systému - Městská policie Praha 2, školy a školská zařízení, zdravotnická zařízení, soukromé ordinace, Úřad práce a nestátní neziskové organizace. Tyto spolupracující subjekty mají oprávnění pouze na jednostranný tok informací, tedy vkládat informace do informačního systému SVI. Spolupracující subjekt je odpovědný za správnost jím vložených údajů a je povinen odstranit všechny neúplnosti, nesprávnosti či jiné nedostatky těchto údajů, a to na základě vlastní iniciativy nebo po výzvě správce informačního systému SVI. Správcem informačního systému SVI je oddělení sociální prevence a sociálně právní ochrany dětí Úřadu Městské části Praha 2, ve smyslu § 4 písm. j) zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů - se všemi oprávněními i povinnostmi, které mu jako správci a zároveň zpracovateli osobních údajů podle citovaného zákona přísluší. V rámci tohoto informačního systému SVI jsou veškerá dostupná data a osobní údaje klientů fyzicky uložena v centrálním serveru Úřadu městské části Praha 2.

→ **Konkrétní praktická opatření, která tvoří samotný proces nápravy delikventa**

Praktická opatření tvoří samotný proces nápravy delikventa. Jeho obsah je závislý na místních personálních a materiálně technických podmínkách a na iniciativě a schopnosti místně působících subjektů poskytovat doplňkové služby. Tento pilíř je zatím nejméně rozpracován.(9)

Zde bych připomenula širokou paletu organizací působících na území MČ Praha 2 a nabízejících služby v oblasti sociální prevence a práce s dětmi a mládeží, jejichž podrobnějšímu popisu jsem se věnovala v předchozí kapitole. Domnívám se tedy, že nabídka těchto služeb je dostačující, je však důležité spolupráci s těmito institucemi zkoordinovat tak, aby byly pomoci jak pro klienta samotného, tak pro ostatní angažované subjekty.

2.3.1. Cíle a zásady práce SVI

Cíle SVI

Závazná metodika Systému včasné intervence a Týmů pro mládež definuje tyto strategické cíle SVI:

- ⇒ „snížení míry a závažnosti delikvence dětí
- ⇒ snižování trestné činnosti páchané na dětech
- ⇒ odklon dětských delikventů od kriminální kariéry
- ⇒ rychlá a koordinovaná multidisciplinární reakce na delikventní jednání dítěte, či na jednání, které ohrožuje integritu dítěte
- ⇒ posílení postavení obětí trestných činů při řešení delikvence dětí
- ⇒ realizace preventivních opatření v dané lokalitě
- ⇒ vytvoření nabídky služeb pro realizaci konkrétních uložených opatření
- ⇒ rychlé a bezpečné předávání informací“ (9, str. 5)

Globálním cílem projektu je především zefektivnit metody práce jednotlivých článků systému a využít všech legislativních nástrojů vztahujících se jak k oblasti delikvence dětí, tak k trestné činnosti páchané na dětech. Základním posláním Systému včasné intervence je tedy rychlá, efektivní a adekvátní reakce na událost vztahující se k dětem, poskytnutá v co nejkratším čase a co nejúčinnějším způsobem. Projekt má být významný také v oblasti preventivních opatření. Ta jsou směřována především do těch lokalit, které vykazují zvýšený počet záznamů o problémovém či delikventním chování. Důležité je vytvoření přehledné databáze delikventních dětí a dětí se syndromem CAN, ke které bude rychlý a dlouhodobý přístup. Informace v této databázi budou pak důležitým podkladem pro další jednání v jednotlivých případech. Databáze poskytne dostupné informace o tom, zda bylo již s dítětem a jeho rodinou pracováno, jakým způsobem a s jakým výsledkem. Je zde tedy možné čerpat dosud známé informace o dítěti a jeho rodině, o dosavadních skutcích a následných uložených opatřeních. Všechna tato data jsou pak zohledňována při dalším postupu řešení konkrétního případu.

Metodika dále specifikuje primární cíl SVI, kterým je použití všech dostupných prostředků k odklonu dítěte od kriminální kariéry. Stěžejní je opět efektivní a včasná práce s dítětem i rodinou, sanace a podpora rodiny a ochrana ohrožených dětí. Důležité je také stanovení adekvátního postupu, který odpovídá potřebám dítěte a nevede ke stigmatizaci

a etiketizaci dítěte. Příklad právě takového postupu je uveden ve vyhodnocení kasuistiky č.2 v praktické části této práce.

Sekundární cíl SVI pak spočívá ve zkvalitňování systému péče o rizikové a ohrožené děti a zahrnuje realizaci řady preventivních opatření. Taková opatření vznikají právě na základě zhodnocení dosavadních dostupných poznatků, zpracovaných statistických dat a vyhodnocování veškerých informací o rizikových a ohrožených dětech. To vše koresponduje s potřebou koordinované spolupráce všech zainteresovaných institucí v práci oblasti s ohroženou a rizikovou mládeží. V rámci multidisciplinární spolupráce se vytvoří klientovi tzv. *sociálně nápravný plán*, který zohledňuje situaci a možnosti klienta, navrhuje další postup práce s klientem a specifikuje mimo dané spolupráce s klientem samým také role jednotlivých subjektů v rámci plnění tohoto plánu. Hlavní roli při práci s klientem, plnění a průběžnou kontrolu těchto plánů, hraje OSPOD, které také následně vyhodnocuje úspěšnost těchto plánů a o výsledcích informuje ostatní členy Týmu pro mládež. Na základě těchto poznatků bude následně možné vytvořit několik modelů či metodiku řešení jednotlivých typů případů.

Zásady SVI

Závazná metodika Systému včasné intervence a Týmů pro mládež dále definuje tyto zásady práce SVI:

- rychlá a efektivní práce s rizikovým jedincem
- co nejúplnější stanovení příčin
- vyrovnání pachatele s obětí a náprava způsobené škody
- stanovení odpovědnosti osob odpovědných za výchovu dítěte
- stanovení odpovědnosti dítěte, kdy dítě samo by si mělo důsledkům svého jednání porozumět a uvědomit si svoji vinu i následky svého jednání
- postup podle individuálního Sociálně nápravného plánu zpracovaného OSPOD. Dítě získá úspěšným absolvováním plánu jistý profit, což je pro něj motivací. V případě odmítnutí plnění navrženého plánu následuje pro něj méně výhodná varianta postupu.(9)

Definované cíle a zásady práce v SVI jasně formulují základní principy práce s rizikovou a ohroženou mládeží, jejichž naplněním má být docíleno maximální efektivity práce v dané oblasti.

2.3.2. Harmonogram a fáze implementace projektu SVI na OSPOD Prahy 2

Městská část Praha 2 předpokládala při zavádění projektu SVI postup celkem v pěti fázích, přičemž první byla přípravná fáze projektu, následovalo podání a schválení projektu, pak realizační fáze projektu a následně fáze zkušební a provozní. Začátek realizace projektu byl v červnu 2008, kdy proběhlo především technické zabezpečení projektu a implementace systému. Testování systému pak probíhalo od září 2008, přičemž start pilotního provozu byl původně datován na 20.10.2008 a start ostrého provozu měl být zahájen k 1.12.2008. Došlo však ke značnému zpoždění a ostrý provoz systému byl nakonec zahájen až ke 4.8.2009. Do té doby fungoval pilotní zkušební provoz paralelně s do té doby využívaným programem sociální agendy Geovap. Během pilotního provozu byly opakovaně připomínkovány nedostatky a požadavky na zlepšení softwaru programu SVI, které byly na základě požadavku pracovníků OSPOD následně v systému inovovány a v nové verzi IS SVI doplněny, pokud to bylo technicky možné. Podle dohody byl proveden import historických dat ze systému Geovap do databáze SVI, což byl jeden ze stěžejních požadavků, vzhledem k rozsahu dosavadních záznamů o veškeré klientele OSPOD. Při datových migracích se implementační tým potýkal s dílčími potížemi vzniklými z důvodů neúplné dokumentace datových struktur migrovaného IS Geovap a pracovníci OSPOD vznesly po počátečních migracích několik připomínek k objeveným závadám, nakonec se podařilo veškeré záznamy do Systému importovat.

Plánovaný harmonogram projektu

Začátek realizace projektu SVI Praha 2	1.6.2008
Výběrové řízení na dodání SW a HW	10.6.2008
Dodávka HW a SW projektu	1.7.2008
Úvodní studie aplikace	16.7.2008
Analýza, tvorba funkční a technické specifikace	1.8.2008
Implementace systému, vývoj doplňků, úpravy dle zadavatele	31.8.2008
Testování systému	15.9.2008
Start pilotního provozu	20.10.2008
Tvorba dokumentací	25.10.2008
Start ostrého provozu	1.12.2008

Přípravná fáze projektu

Přípravná fáze projektu obnášela předprojektový screening, tedy zmapování aktuální situace v dané oblasti, dosavadní zkušenosti s projektem z jiných lokalit a především postoj hlavních angažovaných subjektů, vedoucí k rozhodnutí systematicky se zabývat ohroženou a rizikovou skupinou dětí a mládeže, a k zavedení tohoto systému na území Městské části Praha 2. Návrh na zavedení SVI byl projednán a schválen na Bezpečnostní komisi Rady městské části Prahy 2. Následně byla do pozice manažerky a koordinátorky realizace projektu určena zástupkyně Úřadu MČ Praha 2, která tím přijala zodpovědnost za realizaci projektu SVI. Poté byla vytvořena a jmenována pracovní skupina k realizaci projektu SVI, ve které jsou zástupci všech zúčastněných subjektů. Tato pracovní skupina se později transformovala do tzv. Týmu pro mládež, kterému se budu více věnovat v další kapitole. Pracovní skupina vytvořila realizační záměr zavedení SVI, který byl souhlasně schválen zástupci všech zapojených subjektů.

Složení pracovní skupiny, role jednotlivých subjektů:

Hlavní manažer projektu

- zástupkyně ÚMČ Praha 2, která koordinuje a řídí projekt, zodpovídá za přípravu, podepsání a dodržování partnerských smluv s partnery projektu, zodpovídá za podepsání a dodržování smlouvy s dodavatelem projektu, řídí jednání pracovní skupiny, zodpovídá za přípravu, náplň a pořízení zápisu, schvaluje celkové fakturace projektu, zodpovídá za přípravu a realizaci veřejné zakázky v projektu.

Koordinátor projektu

- dohlíží na splnění cílů projektu ve stanoveném čase, je zodpovědný za sledování průběhu projektu, za přípravu a vyhodnocování celkového plánu projektu, včetně dalších dokumentů a nástrojů pro plánování a sledování průběhu projektu, zodpovídá za komunikaci v rámci pracovní skupiny, dohlíží na plnění závazků partnerů projektu a zodpovídá za rozpočet projektu.

Tajemník projektu

- zodpovídá za vystavení fakturace uznatelných výdajů na MV ČR, podílí se na monitoringu projektu, pořizuje zápis z jednání pracovní skupiny, zodpovídá za archivaci a správu dokumentů projektu v elektronické a listinné podobě, je zodpovědný za administraci projektu.

Koordinátor informačního systému

- zodpovídá za technickou realizaci projektu a za spolupráci s dodavatelem softwaru a hardwaru, koordinuje realizaci systému po technické stránce, dále zodpovídá za provoz a zabezpečení systému. Zajišťuje údržbu serveru a zařízení, které se nachází v budově ÚMČ Praha 2.

Koordinátor OSPOD

- zodpovídá za definování vlastních procesů a požadavků na systém, za využití dat o klientech, za zajištění spolupráce se zainteresovanými subjekty v oblasti trestné činnosti dětí a mládeže, vykonává funkci správce dat.

Koordinátor PČR

- zodpovídá za zapojení se do zpracování projektu, za poskytnutí informací o aktuálním stavu trestné činnosti dětí a mládeže, za vytipování pracovišť, které se zabývají problematikou objasňování trestné činnosti dětí a mládeže, extremismem, mravnostními delikty, návykovými látkami. Dále zodpovídá za zajištění automatizovaného přenosu dat o dětech či mladistvých z policejního systému do SVI, za zadávání dalších zjištěných informací o klientech zjištěných v rámci dalšího vyšetřování a za přístup ke statistickým datům v systému.

Koordinátor Obvodního soudu

- zodpovídá za definování vlastních procesů a požadavků na systém, za využívání dat o klientovi, za zajištění spolupráce se zainteresovanými subjekty v oblasti trestné činnosti dětí a mládeže, žádá prostřednictvím systému o další informace.

Koordinátor Obvodního státního zastupitelství

- zodpovídá za definování vlastních procesů a požadavků na systém, využívá a doplňuje data o klientovi, zodpovídá za zajištění spolupráce se zainteresovanými subjekty v oblasti trestné činnosti dětí a mládeže, žádá prostřednictvím systému o další informace.

Koordinátor Probační a mediační služby

- zodpovídá za definování vlastních procesů a požadavků na systém, zodpovídá za zajištění podkladů pro zainteresované subjekty na základě interakce.

Koordinátor Městské policie Praha

- zodpovídá za zajištění zpracování přestupků, zodpovídá za předávání informací o přestupcích či jiných drobných deliktech.

AutoCont CZ

– spolupracuje jako poradenská firma na přípravě projektu, je dodavatelem softwaru SVI.

Analýza potřeb, příprava projektového návrhu

V rámci této fáze proběhlo několik setkání pracovní skupiny, v rámci kterých byla zmapována aktuální situace, provedena inventura prostředků k zavedení systému a stanoveny kompetence a úkoly jednotlivých subjektů. Byla zpracována kompletní projektová dokumentace a žádost o dotaci z Ministerstva vnitra, která byla následně kompletně zaslána Magistrátu hlavního města Prahy. Projekt SVI je schváleným projektem Republikovým výborem pro prevenci kriminality. Žádosti Úřadu městské části Praha 2 na zavedení systému včasné intervence na území této městské části bylo vyhověno a byla přidělena dotace na realizaci projektu. Během této fáze proběhlo také několik pravidelných konzultací s odborným konzultantem z Ministerstva vnitra a byly určeny způsoby, jakými bude následně vyhodnocována efektivita systému.

Byl shrnut dosavadní systém práce s rizikovou a ohroženou skupinou mládeže z pozice OSPOD a nabídka dalších institucí nabízejících služby v oblasti prevence pro danou skupinu. Bližší informace ke stávajícímu stavu před zavedením SVI jsem přeložila na začátku této práce. V rámci zlepšení a zrychlení systému péče se všichni zúčastnění shodli na tom, že projekt SVI je příležitostí pro zdokonalení systému práce s danou skupinou přinášející nové možnosti a zvyšující efektivitu práce s rizikovou a ohroženou mládeží. Zároveň si však účastníci uvědomují rizika, které může implementace SVI v lokalitě městské části Praha 2 také obnášet, a je proto třeba věnovat v průběhu implementace projektu těmto úskalím zavádění projektu zvýšenou pozornost. Blíže se k těmto rizikům vyjadřuji ve vstupní analýze zavádění systému v empirické části této práce.

Realizační fáze projektu

V rámci realizační fáze projektu byl zajištěn nákup a aplikace softwaru a hardwaru pro zajištění technického informačního propojení všech subjektů. Bližšímu popisu technického a technologického zabezpečení projektu se věnuji v další podkapitole.

Dále byl zřízen tzv. „Tým pro mládež“, do kterého se v podstatě přetransformovala původní pracovní skupina SVI. S ohledem na náplň práce Týmu pro mládež do tohoto užšího týmu nepatří z původní skupiny ti, kteří nepracují přímo v oblasti práce s rizikovou a ohroženou mládeží, tedy manažer, koordinátor a tajemník projektu, koordinátor informačního systému a zástupce dodavatelské firmy softwaru.

Během realizační fáze projektu byl spuštěn zkušební pilotní provoz systému, v rámci kterého byla testována bezpečnost systému, propojení a přístup jednotlivých subjektů do informačního systému, chybovost systému a import dat z dosud používaného programu sociální agendy Geovap. Na základě hlášení o chybovosti a podaných požadavků na úpravy a změny v systému probíhaly postupně opravy chybových stavů a vývoj nových, zdokonalených a aktualizovaných verzí systému. Spuštění pilotního provozu systému předcházelo školení jak uživatelů, tak provozovatelů systému pro městskou část Praha 2. Školení absolvovali zástupci jednotlivých zainteresovaných institucí, jejichž úkolem bylo následně informace k práci v IS SVI předat ostatním kolegům na jejich pracovišti, kteří mají k systému přístupová práva a měli by se systémem také pracovat. Vzhledem k tomu, že první hromadné školení pomocí počítačové prezentace bylo hodnoceno jako nepřipravené, nesrozumitelné a neefektivní, proběhla opakovaně další školení v rámci menších skupin uživatelů.

Implementace projektu na území městské části Prahy 2 je od počátku monitorována. Monitoring se zaměřuje na několik různých aspektů, jak se systém vyvíjí, jaké je uživatelské prostředí, integrační platformy, co vše lze zahrnout do klientské části systému a jaké jsou další možnosti pro rozvoj a zdokonalení systému. Vzhledem k tomu, že Magistrát hl.m. Prahy zvažoval plošné zavedení systému včasné intervence na celém území hl.m. Prahy, tedy do všech městských částí, vypracovala firma CCA GROUP na základě zakázky magistrátu Analýzu SVI pro hlavní město Praha, jejíž významnou součástí je právě vyhodnocení pilotního projektu nasazení SVI na území městské části Prahy 2. Tato analýza však byla vzhledem k časovému skluzu implementace projektu zpracována ještě před spuštěním ostrého provozu systému včasné intervence. Vyhodnocení pilotního projektu nasazení SVI na Praze 2 formulované firmou CCA GROUP tedy

považují za relevantní pouze v ohledu vyhodnocení stávajícího technického a technologického zabezpečení, které bylo v době zpracovávání analýzy již uvedeno do provozu, a bylo tedy již možné definovat a hodnotit dosavadní průběh a změny implementace IS SVI. Pokud se však týká celkového hodnocení pilotního provozu projektu SVI na Praze 2, byla zformulována v podstatě pouze očekávání a odhady budoucího hodnocení práce v SVI. Respondenti vyplňovali dotazník, ve kterém měli hodnotit a oznamkovat několik kritérií v práci s rizikovou a ohroženou mládeží před a po nasazení IS SVI. Dále byli respondenti instruováni tak, že pokud některá kritéria nemohou dosud zhodnotit, mají se pokusit o odhad budoucího hodnocení. Vzhledem k tomu, že ostrý provoz SVI na Praze 2 byl spuštěn až po vyhotovení této analýzy, jedná se podle mého názoru o ne příliš relevantní zhodnocení postavené z většiny na hypotetické bázi.

Start ostrého provozu SVI

Po zkušebním pilotním provozu byl k 1.8.2009 spuštěn ostrý provoz programu SVI, pracovnice přestaly používat dosavadní program sociální agentury Geovap a veškerá práce a záznamy o klientele OSPOD je zpracovávána pouze v IS SVI. Provoz systému je technicky zabezpečen pro všechny hlavní články systému (OSPOD, PČR, OS, PMS, OSZ). Dále probíhají jednání o zapojení dalších subjektů do IS SVI. Do systému se již zapojili také základní školy spadající pod území městské části Praha 2. V současné době probíhá další řada jednání s lékaři a zdravotnickými zařízeními, které se mají do systému také připojit. Do budoucna je zvažována také spolupráce se středními školami a dalšími institucemi pracujícími s dětmi a mládeží. Cílem zapojení všech těchto institucí do systému je právě dosažení co největší propojenosti spolupráce mezi jednotlivými složkami a také zrychlení toku informací ohledně konkrétních klientů.

Provoz systému je nadále monitorován a na pravidelných setkáních Týmu pro mládež je mimo jiné vyhodnocována jeho dosavadní efektivita, funkčnost a flexibilita systému a iniciativa zapojených institucí. To vše má svůj význam také pro zajištění udržitelnosti projektu, zlepšení práce v tomto systému a následně pak zvýšení efektivity práce s rizikovou a ohroženou skupinou dětí a mládeže.

Udržitelnost projektu závisí také na zajištění finanční stránky jeho provozu. Z finanční podpory MV ČR se realizovala příprava a vybudování SVI pro městskou část Praha 2, což obnášelo přípravu, odzkoušení pilotní verze a spuštění IS SVI v reálném provozu. Po skončení dotace bude projekt realizován i nadále, aplikace SVI pro městskou část Praha 2 bude provozována především z prostředků městské části Praha 2.

2.3.3. Technické a technologické zabezpečení projektu

Tato kapitola shrnuje podstatné technické a technologické aspekty projektu, které zajišťují informační základnu a propojení mezi jednotlivými subjekty. Technologické zabezpečení SVI je tvořeno dvěma základními systémy, a to:

→ Webovým systémem

K webovému systému mohou všichni uživatelé přistupovat přes jediné společné rozhraní. Struktura subjektů přistupujících k systému je podchycena vytvořením uživatelských rolí na úrovni systému, které určují oprávnění k práci se systémem. Tím je zaručeno, že daná skupina uživatelů má umožněn přístup jen k předem určeným funkcím systému a příslušným datům. Každý uživatel se do systému přihlašuje po zadání vlastního uživatelského jména a hesla. Webový systém je umístěn na centrálním serveru v kompetenci společnosti umístění a správy autora programového řešení a správce projektu společnosti Autocont CZ. Centrální server a komunikace mezi centrálním a lokálním serverem bezpodmínečně vyžaduje šifrování veškerého provozu, z důvodu bezpečnostního zajištění provozu. Uložená data na serveru jsou šifrována. Na serverech je využito maximum bezpečnostních prvků nabízených operačním systémem, například autentizace či záznam provozu. Antivirová ochrana centrálního serveru je zajištěna pomocí software Norton Antiviru.

→ Lokálním systémem

K lokálnímu systému přistupují výhradně oprávnění uživatelé humanitního odboru, oddělení sociální prevence a sociálně právní ochrany dětí. Lokální systém je umístěn na lokálním serveru v lokální síti MČ Praha 2. Správcem serveru je autor programového řešení a správce projektu společnost Autocont CZ a.s. Lokální server slouží současně jako aplikační, databázový a webový server. Server 2005 umožňuje zadávání dotazů na data a analyzování a zpracování dat prostřednictvím webu.

Mezi oběma systémy je zabezpečena potřebná komunikace, směřující především k maximální aktualizaci dat a v souladu s bezpečnostními hledisky a nařízeními spojenými s provozem celoměstské sítě MepNet.

Informační systém SVI tvoří centrální aplikace, která zajišťuje sběr, třídění a evidenci hlášenek o delikventních dětech a mládeži, dále pak hlášenky týkající se týraného, zanedbávaného nebo zneužívaného dítěte. Na základě doručení těchto hlášenek

dochází ke zpracování dat a vyřízení procesní stránky spojené s jednotlivými typy doručených hlášení. Kromě zpracovávání hlášenek systém poskytuje další administrátorské a analytické služby, jako je například zpracování statistik a grafů z uložených dat v systému. Systém dále umožňuje vyhledávání a filtrování uložených dat, správu a vedení veškerých souvisejících záznamů týkajících se dítěte a jeho rodiny. Příslušné funkce v informačním systému SVI jsou vždy dostupné pouze oprávněným uživatelům, v závislosti na jejich uživatelských rolích definovaných na základě kompetenční matice přístupových práv. Tyto role lze rozdělit do tří základních skupin, a to:

Uživatel – instituce v roli uživatele užívají údaje z databáze na základě žádosti a dočasného sdílení povoleného OSPODem. Zároveň OSPODu poskytují jim dostupné a známé informace k dítěti (soud, státní zastupitelství, policie, probační a mediační služba).

Administrátor – primární uživatel a správce databáze, který vkládá klienty a veškeré dostupné informace a poznatky o klientovi. Pomocí funkce dočasného sdílení umožňuje ostatním uživatelům nahlédnout žádané informace o klientovi. (OSPOD)

Spolupracující – poskytují informace o klientech, jsou napojeni na systém pouze s možností vkládat data (především školská a zdravotnická zařízení, úřad práce, azylová zařízení, další instituce věnující se práci s ohroženou a rizikovou mládeží).

Na internetovém informačním serveru je dále importován serverový certifikát pro HTTPS komunikaci. Jako klientský prohlížeč je definován Internet Explorer 5.5 a vyšší. Aplikace obsahuje tři části, a to webovou aplikaci, webovou službu a datový sklad.

Webová aplikace - webové aplikace jsou děleny do dvou kategorií. První kategorie je veřejná, na kterou se může připojit uživatel z Internetu a druhá kategorie, na kterou se připojí pouze uživatel vnitřní sítě. Webová aplikace SVI je veřejně přístupná přes protokol HTTPS. Aplikace jsou nastaveny tak, že pro šifrovanou komunikaci používají anonymní serverový certifikát.

Webová služba - webová služba plní úlohu poskytovatele dat pro webové aplikace. Služba bude otevřena interně v serveru pro komunikaci s webovými aplikacemi. Pro bezpečnost je využita technologie, pomocí které probíhá autentizace uživatele přistupujícího k webové službě a na jejím základě je možné vznést na službu dotaz. Webová služba už dál předá informaci do datové vrstvy.

Datové úložiště - Jako datové úložiště je nainstalován MS SQL Server 2005. Databáze jsou ukládány na fyzický hardware, který je šifrován. Server je nastavený tak, aby naslouchal pouze na jednom portu. Data přijímá pouze z webové služby.

Provoz informačního systému projektu SVI je podmíněn zajištěním bezpečnosti a ochrany všech obsažených dat, veškerá konfigurace lokálního serveru je tedy podřízena snaze dosáhnout maximální bezpečnosti. Proto byla pro jednotlivé uživatele generována hesla s vysokým bezpečnostním stupněm, jsou zakázány nepoužívané porty, veškerá provedená činnost a přístupy k serveru jsou průběžně zaznamenávány a operační systém a antivir jsou pravidelně a automaticky aktualizovány. Stejně tak je automatizováno zálohování veškerých dat.

Případný vzdálený přístup je povolen pouze administrátorům serveru za účelem správy. Vzdálený přístup uživatelů není povolen, jedinou výjimkou je přístup do systému v rámci pracovní pohotovosti, která je držena pracovníky OSPOD mimo běžnou pracovní dobu. Pro tyto účely byl pracovním OSPOD pro účely pohotovostní služby zakoupen notebook, v případě potřeby je tedy možné v rámci pracovní pohotovosti využít vzdálený přístup do systému a dostat se rychle k dostupným informacím o klientovi, který je v rámci pracovní pohotovosti řešen. To považuji za jednu z velmi důležitých změn zkvalitňující práci v sociálně právní ochraně dětí na OSPOD ÚMČ Prahy 2.

Server nabízí uživatelům přístup pouze přes webové služby. Přístup k aplikaci SVI je povolen pouze po šifrovaném protokolu HTTPS. Nešifrovaný protokol HTTP slouží pouze pro zobrazení uvítací stránky aplikace. Jiné přístupové protokoly jsou blokovány firewallem.

V rámci přípravy prostředí bylo provedeno veškeré nutné zapojení na straně serveru do síťového prostředí, zapojení, konfigurace a testování záložního napájení UPS. Dále byl proveden test síťové dosažitelnosti na databázový server. Pro vzdálený přístup bylo provedeno ověření vzdáleného přístupu k serveru přes metropolitní síť MepNet. Dále byl nainstalován veškerý systémový software, tj. operační systém serveru, webový server a všechna bezpečnostní zajištění k datu instalace. Byla provedena instalace a konfigurace firewallu. Následně proběhlo testování všech potřebných protokolů nutných pro běh serveru, tj. pro přístup k webovému serveru, vzdálenou správu a případné souborové sdílení. V neposlední řadě byl instalován antivirový software, u kterého byla nastavena pravidelná aktualizace vyhledávacích řetězců antivirového software.

V návaznosti nato bylo provedeno ověření a nastavení komunikace s datovým skladem a analýza prostředí datového skladu. Na základě této analýzy byly provedeny

všechny vývojové práce nutné pro úpravu aplikace vedoucí k zapracování potřeb prostředí městské části Praha 2.

Analytické práce lze rozdělit do několika kroků. Nejdříve byla analyzována struktura a datové toky dosavadní aplikace a struktura a datové vazby současné databáze. Poté bylo nutné ověřit kompatibilitu stávajícího databázového modelu a ověřit, zda současný návrh struktury databáze a aplikace bude dostačovat nárokům na provoz aplikace. Podle závěrů analýzy je pak upravena novější verze aplikace, do které byly doprogramovány všechny žádané a potřebné části.

Následovala etapa testování aplikace, a to jak z technického, tak uživatelského hlediska. V rámci testování byla ověřena kompletní uživatelská funkčnost aplikace, stabilita aplikace a její veškeré komunikační vazby vůči okolí. Výsledky testovací fáze přinesly připomínky a nové podněty k provozu aplikace, které byly následně zapracovány do finální verze aplikace.

Ve finální implementační fázi došlo k převedení aplikace z testovacího prostředí na provozní režim. V rámci této fáze byl zaškolen administrátor do struktury aplikace a jejích jednotlivých komponent a byly mu vysvětleny kroky nutné pro pravidelnou údržbu a správu aplikace. Zároveň proběhlo školení uživatelů o aplikaci a používání SVI.

2.4. Struktura systému, angažované subjekty SVI

V rámci projektu SVI lze definovat dva okruhy uživatelů systému, a to hlavní subjekty systému a spolupracující subjekty systému. Mezi hlavními subjekty existuje základní oboustranné informační propojení, spolupracující subjekty jsou do informačního systému také napojeni, mají však omezena práva pouze na vkládání dat do systému.

Hlavní subjekty systému : Úřad městské části Praha 2 - OSPOD
Policie ČR - OŘ PČR Praha II
Obvodní soud pro Prahu 2
Obvodní státní zastupitelství pro Prahu 2
Probační a mediační služba, středisko Praha

Spolupracující subjekty systému: Městská policie Praha 2
Školy a školská zařízení
Zdravotnická zařízení, soukromé ordinace apod.
Úřad práce
Nestátní neziskové organizace

Informační propojení znamená napojení zúčastněných subjektů na jednotný informační systém SVI, do kterého jsou na základě stanovených pravidel vkládány informace o dětech, které jsou, nebo by měly být objektem sociálně-právní ochrany. Tyto informace jsou dále doplňovány, aktualizovány a v odůvodněných případech na základě posouzení orgánu sociálně-právní ochrany dětí poskytovány jiným subjektům v rámci Systému včasné intervence. Shromažďování, ukládání, sdělování a práce s jednotlivými informacemi o klientovi se řídí platnou právní úpravou zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí.

» Úřad městské části Praha 2 - OSPOD

Nejdůležitější roli v provozu SVI zastává oddělení sociálně právní ochrany dětí Úřadu městské části Praha 2, které je stěžejním správcem veškerých dat v informačním systému SVI pro svou územní působnost. Výkon sociálně-právní ochrany je zde zajišťován na území MČ Praha 2. Podrobný přehled náplně práce a činnosti v rámci sociálně právní ochrany dětí jsem již uvedla ve druhé kapitole této práce.

» Policie ČR - OŘ PČR Praha II

Policie ČR se účastní péče o delikventní děti především v oblasti vyšetřování, při stíhání dětských pachatelů protiprávního jednání. Jako první se dostává do kontaktu s pachateli, oběťmi nebo svědky protiprávního jednání. Další role Policie ČR spočívá ve spolupráci s OSPOD při vyhledávání dětí umístěných v zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy, které jsou na útěku z těchto zařízení. Legislativně je činnost Policie ČR upravena především zákonem o Policii ČR, prováděcími předpisy k tomuto zákonu a závaznými pokyny.

» Obvodní soud pro Prahu 2

Legislativně je činnost justičních orgánů v dané oblasti ošetřena příslušnými právními předpisy. Důležitým právním předpisem je zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže. Jeho uplatňování výrazně ovlivňuje činnost justice v oblasti delikventních dětí, zejména mladistvých. V rozhodovací činnosti soudů se uplatňují výsledky práce všech ostatních subjektů, jako je právě OSPOD, PČR, PMS, OSZ a případně jiné relevantní instituce. Soudy jsou činné také v oblasti řízení o uložení ústavní nebo ochranné výchovy, která je s problematikou delikventních dětí úzce spjata. Soudnímu vyřešení případu by měla předcházet maximální součinnost a spolupráce soudů, státních zastupitelství, probační a mediační služby a orgánů sociálně-právní ochrany dětí a snaha o řešení jinou formou než vynesením rozsudku a uložením trestu.

» Obvodní státní zastupitelství pro Prahu 2

Státní zastupitelství realizuje právo státu stíhání osob, které se měly dopustit trestných činů. Tento zájem se v demokratické trestní justici chápe šířeji jako veřejný zájem, který spočívá v tom, že veřejný žalobce stíhá osoby podezřelé ze spáchání trestného činu, ale také v tom, že veřejný žalobce má uloženy povinnosti k oběti trestného činu, mladistvým pachatelům, obhájce a podobně. Tyto povinnosti se týkají ochrany základních práv a svobod, do nichž je zasahováno v trestním řízení, a to nejen obviněného, ale i dalších osob zúčastněných na trestním procesu. Účast státních zástupců a soudců na výkonu trestní spravedlnosti je rozdílná. Soudci v trestním řízení rozhodují o vině a trestu, státní zástupci podávají k soudu obžalobu a zastupují ji v řízení před soudem. Pro plnění obžalovací funkce si zajišťují na potřebné podklady v rámci předsoudního stadia trestního řízení. V předsoudním stadiu procesu uplatňují státní zástupci zájem státu na boji s trestnou činností. (10)

» Probační a mediační služba, středisko Praha

Hlavním úkolem a snahou Probační a mediační služby (PMS) je zprostředkovat účinné a společensky prospěšné řešení konfliktů spojených s trestnou činností. PMS současně organizuje a zajišťuje efektivní a důstojný výkon alternativních trestů a opatření, přičemž je největší důraz kladen na zájmy poškozených, ochranu komunity a prevenci kriminality. Probační a mediační služba ČR vychází ze součinnosti dvou profesí – sociální práce a práva, zejména trestního. (12)

» Městská policie Praha 2

Městská policie postupuje při své činnosti zejména podle zákona o obecní policii. Její činnost ve vztahu k dětem spočívá především v tom, že zabezpečuje místní záležitosti veřejného pořádku. Dostává se tak do kontaktu i s dětmi, které jej narušují, dopouštějí se provinění, činu jinak trestného nebo přestupku. Při výkonu své činnosti úzce spolupracuje zejména s Policií ČR, příslušnými státními orgány a organizacemi a orgány samosprávy.

» Školy a školská zařízení

Jsou důležitým článkem spolupráce, jsou v každodenním kontaktu se širokým okruhem dětí. Mají také ohlašovací povinnost ve smyslu příslušných právních norem, oznamování o podezření na šikanu, záškoláctví, nezájem rodičů, týrání, útěky a podobně.

» Zdravotnická zařízení, soukromé ordinace apod.

Jsou dalším velmi důležitým článkem spolupráce, mají také ohlašovací povinnost ve smyslu příslušných právních norem, v oblasti podezření na týrání, zneužívání, zanedbávání dítěte nebo zanedbávání péče o ně.

» Úřad práce

Úřady práce se pokoušejí čelit zvyšující se nezaměstnanosti mládeže poskytováním profesního poradenství, organizují podle potřeb regionu i rekvalifikační kurzy. Dále oznamují mladistvé a rodiče, kteří nespolupracují s úřadem anebo byli vyřazeni z evidence ÚP pro nesoučinnost.

» Nestátní neziskové organizace

Zde jsou zahrnuty všechny organizace, které se podílejí jakýmkoliv způsobem na práci s dětmi, případně jim poskytují své služby. Tato síť je velice variabilní, protože často dochází k zániku některých zařízení a naopak vzniku nových.

2.4.1. Jednotlivé fáze nakládání s informacemi, pracovní postup, výstupy

Zpracovávání a průběžná aktualizace informací

Databáze klientů OSPOD, zpracování a průběžná aktualizace informací je v kompetenci OSPOD. Podle § 7 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí a mládeže, je každý oprávněn upozornit orgán sociálně právní ochrany na porušení povinností nebo zneužití práv vyplývajících z rodičovské zodpovědnosti. Dítě je tedy do SVI zařazeno a následně je s ním a jeho rodinou pracováno:

- na základě upozornění školy
- na základě zahájení trestního řízení u mladistvého nebo oznámení o deliktu nezletilého dítěte
- na základě přímého kontaktu s rodiči, kteří se na OSPOD obrátí s žádostí o pomoc
- na základě přímého kontaktu s klientem
- na základě upozornění lékařů
- na základě upozornění organizací a právnických osob, které o dítěti podají informaci
- na základě upozornění jiných fyzických osob, včetně anonymních podnětů k prošetření

Hlavní krizové situace dětí a mládeže řešené v rámci OSPOD se pak týkají převážně:

- mladistvých a dětí s opakovanými poruchami chování (např. záškoláctví, útěky z domova, zneužívání návykových látek, agrese, a další problémové projevy v chování)
- probíhajícího trestního stíhání mladistvých
- dětí, které se dopustily činu jinak trestného a nejsou trestně odpovědné
- mladistvých, u kterých bylo zahájeno přestupkové řízení
- dětí a mladistvých postižených a ohrožených syndromem CAN

Podrobné vymezení okruhu dětí, na které se sociálně právní ochrana zaměřuje zejména, je uvedeno v § 6 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, § 7 téhož zákona pak zakotvuje právo každého upozornit orgán sociálně právní ochrany na závadové chování dětí či na situace, které děti ohrožují nebo narušují. (11)

Klienti OSPOD mají v rámci oddělení sociální prevence a sociálně právní ochrany dětí tedy veden osobní spis s veškerou dosud získanou a zpracovanou dokumentací k dítěti a jeho poměrům v papírové podobě, se zavedením SVI je pak snaha vést celý spis také v elektronické podobě. Vlastní spisová dokumentace v písemné podobě není tedy existencí elektronické evidence SVI dotčena, je samozřejmě vedena nadále. Veškeré záznamy o přímém jednání s klientem, jeho rodinou a dalšími zainteresovanými osobami jsou zapsány přímo v systému, stejně tak i místní šetření z domova dítěte, nebo ústavního zařízení, ve kterém je dítě umístěno, může se ale jednat i o šetření v institucích, kam dítě dochází či v lokalitách, kde byla přítomnost dítěte zaznamenána. Zpracovávání a průběžná aktualizace informací je tedy plně v režii OSPOD. Ostatní, externí subjekty mohou dokumentaci o dítěti doplnit a aktualizovat, a to prostřednictvím tzv. „hlášenek“, které dají do informačního systému SVI. Hlášenku pak pracovník OSPOD přiřadí ke klientovi, pokud je již v evidenci zaveden, nebo na základě hlášenky nově klienta do systému eviduje. V obou případech následně nastává zkontaktování klienta, přímá práce s ním a jeho rodinou, zaměřená na řešení dané oznámené události.

Do spisu klientů jsou k záznamům jako přílohy připojovány vlastní zprávy, vypracované na žádost některé z institucí, jako například soudu či policie, stejně tak jako příchozí dokumenty, a to jak přílohy doručené prostřednictvím datových schránek v elektronické podobě, tak naskenované dokumenty, které byly na OSPOD doručeny klasickou poštovní cestou. Cílem je zajistit maximální dostupné množství informací a podkladů k jednotlivým klientům tak, aby byly v případě potřeby komplexně a rychle k dispozici. Veškeré podněty ke klientovi jsou tedy prostřednictvím OSPOD prošetřeny a prověřeny, všechna data a doplněné údaje jsou pak shromážděny v databázi každého jednotlivého klienta.

V osobní složce každého klienta vedeného v databázi SVI, a tedy v evidenci OSPOD, je velmi důležité, aby z dosud shromážděných podkladů bylo přehledné a patrné, jaký je aktuální stav klienta. Jsou zde uvedeny osobní údaje klienta a jeho rodiny, jeho rodinné zázemí, dosavadní zprávy z jednání s klientem a z místních šetření, zprávy vypracované pro zainteresované instituce a zprávy a hlášenky ke klientovy doručené na OSPOD.

Na základě všech těchto poznatků se vytváří tzv. **sociálně nápravný plán**, který je klíčovou osnovou pro další postup při práci s klientem. Sociálně nápravný plán by měl mít takovou podobu, aby z něj na první pohled byla patrná výchozí situace klienta, dále pak dohodnutý zvolený postup, cílový stav a aktuální situace práce s klientem. Informace uvedené v sociálně nápravném plánu by měly být jasné, srozumitelné a přehledné.

Nápravný plán připravuje příslušný pracovník OSPOD ve spolupráci s klientem, případně s jeho rodinou či zákonnými zástupci. Důležitá je také konzultace s kolegy v Týmu pro mládež. Sociálně nápravný plán má následující dohodnutou strukturu:

- 1) Shrnutí problému - sestavené na základě poznatků z hlášenek, vlastních poznatků a šetření
- 2) Základní cíle programu - reálné a konkrétní definice kam směřovat vzhledem k aktuálnímu stavu klienta a jeho rodiny
- 3) Dílčí cíle – korigují a stanovují se v čase s ohledem na aktuálního stav
- 4) Metody práce – určení postupu, jak a s kým budu spolupracovat, jak bude spolupráce probíhat
- 5) Hodnocení – průběžné hodnocení plnění programu, stanovení dalšího postupu (9)

Záznamy z jednání s klientem a zainteresovanými osobami a zprávy z místních šetření obsahují důležité informace o klientovi a jeho poměrech, zejména jeho bydliště a prostředí ve kterém žije, o rodinných vztazích, vztazích k vrstevníkům, charakteristice sociálního okolí klienta, ve kterém se klient pohybuje, a v neposlední řadě také informace o zájmech klienta a způsobu trávení jeho volného času. Obzvláště u některých klientů jsou pak také důležité podklady týkající se školní docházky klienta, adresa a typ školy, do které klient dochází, jeho hodnocení ve škole směrem k jeho chování i prospěchu, počet absencí, spolupráce rodiny se školou a další související informace. Pokud klient již nestuduje, pozornost se pak zaměřuje na důvod předčasného ukončení studia, jeho aktuální situaci, případné zaměstnání či aktuální postavení v rámci sociálního systému. Všechny tyto poznatky následně ovlivňují strukturu stanoveného sociálně nápravného plánu klienta.

Důležité informace jsou pak selektovány dle předmětného dožádání jako podklad pro vyhotovení zprávy pro dožadující instituce s ohledem na právní předpisy, které uvádí rozsah a oprávněnost poskytnutí informací jednotlivým institucím.

Poskytování informací

Je důležité zdůraznit, že databáze klientů s veškerými obsaženými údaji je plně přístupná pouze pracovním OSPOD a správa veškerých obsažených údajů je pouze v kompetenci OSPOD. Ostatní subjekty mohou do systému ke konkrétním dětem přispět prostřednictvím již zmiňované hlášenky. Rozhodně to však neznamená, že všichni uživatelé systému mohou nakládat volně s jakýmkoliv daty a informacemi o dítěti, které jsou v systému zavedeny.

Systém přesně definuje práva jednotlivých uživatelů a vychází z práv a povinností jednotlivých subjektů při sdělování údajů vůči třetí osobě, upravených zejména zák. č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí.

Na základě dožádání obvodního soudu, obvodního státního zastupitelství, probační a mediační služby či orgánu Policie ČR podává OSPOD zprávu o dožadovaném klientovi. Při poskytování informací však OSPOD postupuje v souladu s § 51 zákona č.359/1999 Sb., tedy informace poskytuje na základě žádosti zúčastněných subjektů, a to konkrétně dle uvedeného rozsahu, ovšem prioritně se zřetelem na právní předpisy, které uvádí rozsah a oprávněnost poskytnutí informací jednotlivým institucím. Jedná se opět především o zák. č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí. Rozsah podání informací ale ovlivňuje také mimo jiné třeba také postavení dítěte v uvedeném případě, například zda se jedná o pachatele či svědka události.

Zde bych chtěla poukázat na informaci z Metodiky SVI a Týmů pro mládež, která uvádí: „Poskytnutí informací prostřednictvím systému SVI zásadně nenahrazuje povinnost orgánu sociálně–právní ochrany dětí poskytnout na žádost informaci v listinné podobě. Takto poskytovaná žádost ze systému SVI slouží především k urychlení výměny potřebných informací.“(9, str.17) A právě v tomto spatřuji jeden z dosavadních nedostatků práce v systému. Dokud je práce v Systému nastavena tak, že se práce bude dělat v podstatě duplicitně, může to velkou měrou ovlivnit přístup zainteresovaných subjektů k zavádění systému, na což podrobněji poukazují výsledky výzkumu a analýza rozhovorů s hlavními zástupci Týmu pro mládež, kterou uvádím v empirické části této práce.

Informační vstupy – vkládání informací do SVI

V rámci SVI zavedeného na ÚMČ Praha 2 mají zatím oprávnění vkládat informace hlavní subjekty systému, Obvodní soud, Obvodní státní zastupitelství, Policie (jak městská tak státní) a Probační a mediační služba a kromě těchto jsou již do systému zařazeny také základní školy na Praze 2. Probíhá jednání s dětskými lékaři, kteří budou následně do

systemu napojeni také. Do budoucna se plánuje rozšíření a zapojení dalších subjektů, například Úřadu práce či nestátních neziskových organizací, zabývajících se prací s rizikovou a ohroženou skupinou dětí a mládeže. Vkládání informací umožňuje pouze jednostranný tok informací ze strany vkladatele směrem k OSPOD.

Oboustranný tok informací pak umožňuje tzv. dožádání, které může probíhat pouze mezi hlavními subjekty systému, tedy Obvodním soudem, Obvodním státním zastupitelstvím, Policií (ne městskou policií, pouze státní) a Probační a mediační službou. Základním prvkem je ale vznesení požadavku ze strany vyžadujících institucí na OSPOD. Jako problém a jeden ze stěžejních požadavků OSPOD Prahy 2 na korekci a úpravu technického provozu systému včasné informace je právě oboustrannost toku informací také z opačného směru, tedy od OSPOD směrem k ostatním institucím. Možnost dožádání OSPOD od ostatních institucí nebyla v rámci SVI dosud kupodivu řešena, byť Systém funguje již řadu let také v jiných městech České republiky.

OSPOD poskytuje zpětnou vazbu na dožádání výše uvedených institucí buď zpřístupněním již zpracované zprávy obsažené v osobní složce klienta (například Obvodnímu státnímu zastupitelství zpřístupní zprávu vypracovanou dříve pro potřeby Služby kriminální policie a vyšetřování či Probační a mediační služby, která obsahuje základní důležité údaje a je v souladu s právními předpisy o rozsahu poskytovaných informací jednotlivým institucím), nebo zpřístupní nově zpracovaný samostatný posudek, který bude vycházet z příslušné žádosti, textu hlášenek a obsahu spisu.

Přiřazování hlášenek probíhá automaticky na základě rodného čísla dítěte. V případě, že orgán sociálně-právní ochrany dětí obdrží hlášenku, která neobsahuje rodné číslo dítěte, ale pouze např. jméno, příjmení, a datum narození, pracovníce OSPOD hlášenku následně k vyhledanému dítěti připojí, nebo dítě do evidence SVI na základě této hlášenky zavede.

Uchovávání informací, archivace, skartace

Pro vyřazení objektu údajů ze systému je rozhodující stávající právní úprava, která pro vyřazení dítěte z evidence stanoví následující právní skutečnosti :

- dovršení hranice zletilosti
- skončení období prodloužení ústavní nebo ochranné výchovy po dosažení zletilosti
- nabytí právní moci rozhodnutí o nezrušitelném osvojení
- postoupení spisové dokumentace jinému místně příslušnému úřadu
- úmrtí dítěte

Skartační lhůta je dle stávající právní úpravy 15 letá. Tato lhůta byla původně pouze 10letá, byla však prodloužena o 5 let. Dlouhodobější uchování údajů v rámci SVI by mohlo být významné především v návaznosti následné péče ze strany koordinátora péče o občany společensky nepřizpůsobené či pracovníka Probační a mediační služby. Je pravděpodobné, že se v některých případech nepodaří odvrátit klienta od kriminální kariéry a trestné činnosti se bude dopouštět i jako dospělý pachatel. V případech menší závažnosti trestných činů může být vytipován pro probaci. Proto je důležité znát veškeré okolnosti, jak plnil výchovná opatření nebo tzv. nápravně výchovný plán jako dítě. Tyto skutečnosti mají vliv na další práci probačního pracovníka a také koordinátora sociální péče o občany společensky nepřizpůsobené. (9)

2.5. Složení a práce týmu pro mládež

Jedním ze stěžejních pilířů Systému včasné intervence je právě tým pro mládež. PhDr. Oldřich Matoušek ve své knize *Metody a řízení sociální práce* konstatuje, že posouzení situace ohroženého dítěte je velmi složitá a náročná záležitost a to především proto, že se jedná o komplexní problematiku, kdy v rámci jejího řešení je nezbytná spolupráce sociálního pracovníka se zástupci dalších odborných institucí. Matoušek zde následně poukazuje na to, že sociální pracovník by se měl především ujmout role koordinátora a sestavit tým odborníků, který se bude moci podílet na komplexním řešení každého individuálního případu. V závěru spolupráce všech zainteresovaných odborníků má být stanovena sociální diagnóza a v jejím sledu pak také prognóza vývoje dítěte s navržením postupů a různých alternativ řešení každého konkrétního případu. (5)

Tým pro mládež v podstatě naplňuje onu ideu komplexní multidisciplinární spolupráce a týmového přístupu k ohroženým a rizikovým dětem, a je jedním ze stěžejních prvků v práci systému včasné intervence. Tým je skupina zástupců zainteresovaných institucí, které přicházejí do kontaktu s rizikovými a ohroženými dětmi, ale také s nezletilými oběťmi trestných činů. Dá se konstatovat, že tato pracovní skupina nese hlavní zodpovědnost za řešení problematiky rizikových a ohrožených dětí v lokalitě MČ Prahy 2. Hlavními členy Týmu jsou tedy zástupci oddělení sociální prevence a sociálně právní ochrany dětí Prahy 2, zástupci Probační a mediační služby Praha, zástupci Obvodního soudu pro Prahu 2, zástupci Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 2 a zástupci Policie pro lokalitu Prahy 2, a to jak městské, tak státní. Všichni tyto pracovníci jsou v rámci své profese specializováni na oblast práce s rizikovými a ohroženými dětmi a mládeží. Zástupci těchto institucí tvoří páteř Týmu pro mládež, nicméně Tým může být

rozšířen o další členy, například o zástupce ze školských a zdravotnických zařízení či zástupce z řad neziskových nevládních institucí věnujících se práci s dětmi a mládeží.

S ohledem na náplň činnosti Týmu pro mládež je dále nutné uvést, že každý subjekt zapojený v Týmu má svou pracovní činnost dānu určitými pravidly, zákonnými normami a z nich vyplývajícími povinnostmi a kompetencemi. Při své práci jak na vlastním pracovišti, tak v rámci spolupráce Týmu pro mládež musí tedy každý zainteresovaný subjekt vycházet především z příslušných právních předpisů, směrnic i doporučujících metodik, které při své činnosti plně respektuje.

Zāvazná Metodika SVI a Týmu pro mládež specifikuje obsah práce Týmu následovně:

- projednává společný postup při řešení konkrétních případů klientů s ohledem na potřeby jednotlivých členů Týmu pro mládež
- využívá dosavadní kazuistiky, u opakujících se typických případů pak stanovuje optimální postupy k jejich řešení
- průběžně na základě dosavadních dosažených výsledků vyhodnocuje efektivitu práce se skupinou rizikových a ohrožených dětí
- sleduje a vyhodnocuje aktuální a dlouhodobé vývojové trendy v oblasti závadového a kriminálního jednání dětí
- zpracovává návrh opatření k odstranění problémů v lokalitě, k minimalizaci rizik podněcujících kriminální jednání dětí, provádí kontrolu a vyhodnocování plnění těchto opatření
- navrhuje strategii práce s rizikovými a ohroženými dětmi a jejich rodinami v dané lokalitě. Strategie obsahuje návrhy směřující k odstranění konkrétních sociálně-patologických jevů nebo doplnění chybějících služeb, a to včetně požadavků na finanční zabezpečení takových opatření
- zpracovává hodnocení systému práce s rizikovými a ohroženými dětmi v dané lokalitě. Toto každoroční hodnocení je zpracováváno na základě daných kritérií hodnocení práce a efektivit SVI. Součástí závěrečného hodnocení jsou následně úkoly a návrhy opatření pro další období. (9)

Tématu multidisciplinární spolupráce je věnována stále větší pozornost. Vlāda dne 19. ledna 2009 schválila Návrh opatření k transformaci a sjednocení systému péče o ohrožené děti. Tisková zpráva MPSV ze dne 19.1.2009 konstatuje, že tento návrh je vūbec prvním meziresortním vyjádřením vūle na spolupráci na změně a je dalším krokem

v procesu sjednocování systému péče o ohrožené děti. Poukazuje se zde zejména na to, že předpokladem pro jakoukoliv zásadní změnu je především překonání vzájemného resortního vymezení a nastolení společných postupů. Jednotlivé resorty a instituce dlouhodobě usilují o zkvalitňování práce s ohroženými dětmi, aktivity jednotlivých subjektů jsou ale mnohdy nekoordinované a někdy dokonce protichůdné. Chybí multidisciplinární spolupráce, dělení hlavních kompetencí a pružné sdílení informací mezi jednotlivými odborníky podílejícími se na systému péče o ohrožené děti.(8)

Hlavním mottem Návrhu opatření k transformaci a sjednocení systému péče o ohrožené děti je pojetí orgánu sociálně právní ochrany dětí (OSPODu) jako důležitého činitele v oblasti prevence, podpory a pomoci těmto dětem. Efektivita práce je pak spatřována ve spolupráci všech zainteresovaných institucí, kdy je důraz kladen především na primární prevenci, na spolupráci se školami, nestátními neziskovými organizacemi a dalšími subjekty. Náklady na pozdní zásah ve složité situaci jsou násobně vyšší, než včasná prevence. Jedna koruna vynaložená na prevenci má hodnotu sta korun vynaložených na nápravu, rehabilitaci, terapii a provoz ústavních zařízení.(13)

Domnívám se, že zavedení Systému včasné intervence a funkční práce Týmu pro mládež je nejlepší cestou k naplnění cíle rozvinout maximálně princip multidisciplinární spolupráce a sjednotit systém péče o ohroženou a rizikovou mládež. O efektivitě setkávání a práce Týmu pro mládež svědčí výsledky výzkumu prezentované v empirické části této práce.

2.5.1. Průběh spolupráce Týmu pro mládež Pro Prahu 2

Pracovní skupina pro implementaci SVI v rámci Prahy 2 se začala scházet již v lednu roku 2008. Během roku 2008 proběhlo celkem osm setkání, během roku 2009 se již tým scházel pravidelně každý měsíc, v roce 2009 tedy proběhlo celkem 12 setkání pracovní skupiny, která se následně transformovala do tzv. Týmu pro mládež.

V rámci prvních setkávání skupiny se jednalo hlavně o organizaci zavádění systému, rozdělení rolí a kompetencí jednotlivých subjektů a vyjasnění představ o spolupráci týmu. Během lednového setkání v roce 2008 zástupkyně ÚMČ Prahy 2 z kanceláře tajemníka všem přítomným členům Týmu popsala celý plán průběhu přípravy realizace projektu SVI na Praze 2. Celá skupina se pak v rámci diskuse měla možnost vyjádřit k jednotlivým bodům projektu, a na základě připomínek jednotlivých členů byly podklady k zavádění systému včasné intervence doplněny, opraveny, či pozměněny tak,

aby byly přijatelné pro všechny zúčastněné strany. Zástupci zainteresovaných institucí následně podepsali Společné prohlášení subjektů o spolupráci a součinnosti v rámci SVI.

V rámci úvodního setkání byla také dohodnuta příprava spolupráce v rámci pracovní skupiny ještě před schválením projektu na Ministerstvu vnitra, protože pro všechny zainteresované strany bylo v první řadě důležité vyjasnit si blíže systém práce ostatních subjektů. Vyjasnění rolí a kompetencí je důležitým prvkem pro další spolupráci.

V rámci dalších setkání pak byly probírány především organizační záležitosti zavádění SVI na ÚMČ Prahy 2. Projekt SVI byl dne 5.2.2008 schválen Zastupitelstvem MČ Praha 2 a následně zaslán jako dílčí projekt „Krajského programu prevence kriminality na rok 2008“ na Magistrát hlavního města Prahy, odkud byl odeslán na Ministerstvo vnitra. Republikový výbor MV ČR koncem března roku 2008 rozhodoval o přidělení finančních prostředků. Státní účelová dotace na projekt SVI v Praze 2 v rámci Krajského programu prevence kriminality 2008 byla následně získána. O přidělení dotace bylo rozhodnuto na Republikovém výboru pro prevenci kriminality MV ČR a finanční prostředky byly následně zaslány prostřednictvím Magistrátu na účet Městské části Praha 2.

Pracovní skupina se také dohodla na pravidelných termínech setkávání každou druhou středu v měsíci. Do každé první středy v měsíci mají pak členové týmu zasílat podněty, které budou na nadcházejícím setkání projednávány. Skupina se také dohodla na tom, že prostřednictvím zástupkyně OSPOD zkontaktují a přizvou do Týmu další odborníky, kteří by mohli v rámci SVI na případech týkajících se dětí a mládeže spolupracovat. Na dalších setkáních tedy proběhlo bližší seznámení s dalšími pracovníky z oblasti práce s dětmi a mládeží a společně se v Týmu domluvil postup spolupráce.

V červnu roku 2008 došlo při schůzce členů pracovní skupiny SVI rozdělení na část technickou a část pracovní. Pracovní skupina je širší, jsou v ní mimo hlavních členů Týmu pro mládež zastoupeni také zástupci úřadu, kteří se nevěnují přímé práci s mládeží, zástupkyně z kanceláře tajemníka, zástupce odboru krizového řízení, informatici, zástupci firmy dodávající software programu SVI a případně další přizvaní hosté. Vlastní Tým pro mládež se pak již týká přímých pracovníků v oblasti práce s mládeží v rámci SVI, tedy především zástupce OSPOD, policie, soudu, státního zastupitelství a probační a mediační služby. Při setkávání Týmu se tedy vždy v úvodní části nejprve projednává všeobecná, technická a organizační část, v rámci které se členové seznamují s nejnovějšími informacemi a poznatky SVI. Ve druhé části – pracovní, zůstávají pouze členové přímého Týmu pro mládež a projednávají již konkrétní případy klientů. K osobním údajům klientů nemají členové pracovní skupiny vzhledem k zákonu o ochraně osobních dat a jiné náplni

jejich práce přístup, proto se již konkrétní, kazuistické části jednání Týmu pro mládež, neúčastní. V následujícím textu tedy shrnuji přehled nejdůležitějších informací předložených v rámci jednání pracovní skupiny Týmu pro mládež během dosavadních setkání, a to jednak se zaměřením na všeobecné informace vztahující se především k problematice problémové a delikventní mládeže, a na druhé straně informace týkající se zavádění IS SVI a technických údajů vztahujících se k průběhu implementace systému v rámci městské části Praha 2.

Všeobecné informace podané na setkání Týmu pro mládež

Zde bych ráda poukázala na důležité informace netýkající se řešení konkrétních kazuistik, které se dostaly ke všem účastníkům právě prostřednictvím pravidelného společného setkávání Týmu pro mládež. Jak jsem již výše uvedla, Tým se pravidelně setkává jednou měsíčně a to druhou středu v měsíci, přičemž subjekty zasílají podněty k programu zhruba 1-2 týdny před schůzkou. Konečný program se všem zasílá týden před schůzkou. Setkání Týmu se dělí na dvě části. V první části setkání je kromě základních subjektů přítomen širší okruh zainteresovaných institucí, tedy například zástupci základních škol či zástupci dalších institucí věnujících se problematice rizikové a ohrožené mládeže z řad neziskových organizací atd. V rámci této části setkání se hovoří o všeobecných záležitostech týkajících se IS SVI a práce v něm. V druhé části setkání se řeší konkrétní případy klientů, u kterých jsou pouze subjekty, které jsou kompetentní s případem pracovat a podílet se na jeho řešení, tedy OSPOD, policie, státní zastupitelství a probační a mediační služba. Ostatní subjekty se z důvodu ochrany osobních údajů a s ohledem na legislativu v oblasti sociálně právní ochrany dětí této konkrétní, kazuistické části setkání Týmu neúčastní.

Nyní se tedy zaměřím na přehled dosud prezentovaných všeobecných informací, které se prostřednictvím setkávání Týmu dostaly k širší pracovní skupině Týmu pro mládež a jsou důležité jako podklad pro další spolupráci a kooperaci při dalším postupu řešení konkrétních případů.

Informace ze strany Obvodního soudu pro Prahu 2:

Soudkyně z Obvodního soudu pro Prahu 2 na setkání Týmu upozornila, že základní školy mají možnost navštěvovat OS Prahy 2 a zúčastnit se soudních jednání. Podotkla, že ze strany základních škol Prahy 2 není o návštěvu soudu přílišný zájem, nebo o této možnosti neví. Při dalším setkání Týmu pak informovala členy Týmu o tom, že na základě

opětovného podání této nabídky preventistům základních škol Prahy 2, o možnosti navštívit budovu soudu a blíže se s prací soudu seznámit, se přihlásily tři školy. Ze strany škol byl následně jasný nárůst zájmu dozvědět se co nejvíce o práci soudu.

Informace ze strany oddělení sociální prevence a sociálně právní ochrany dětí:

Zástupkyně OSPOD předkládá týmu každoročně statistiku případů evidovaných orgánem sociálně-právní ochrany dětí na Praze 2, to znamená přehled o počtu rodin a dětí, se kterými OSPOD ÚMČ Praha 2 pracuje. Pracovnice OSPOD informovala tým o počtu evidovaných klientů kurátora pro mládež, kolik klientů bylo řešeno pro trestnou činnost, přestupky, výchovné problémy, zároveň pak předložila i informaci o počtu uložených výchovných opatření, návrzích na předběžné opatření a umístění dětí do ústavní výchovy za poslední období. Statistika poukazuje také na rodinné zázemí klientů, věkové rozdělení na klienty pod 15 a nad 15 let, podíl dívek a chlapců v rámci klientely vedené OSPODem. Výsledky statistiky podnítily v Týmu diskusi například o počtu uložených výchovných opatření, jejichž počet se za poslední rok rovnal nule. Většina případů řešených u soudu končila podmíněným zastavením trestního stíhání či podmíněným odsouzením, v případě trestu pak byl častý výkon obecně prospěšných prací. Diskuse směřovala k efektivnosti takových opatření v porovnání s povinnostmi plnit výchovné opatření.

Zástupkyně OSPOD dále informovala Tým o grantové výzvě nadace SIRIUS, která navazuje na monitoring a studii o situaci ohrožených dětí v ČR, která byla provedena v roce 2008. Grantová výzva je zaměřena na posílení služeb pro rodiny s dětmi a sanaci ohrožené rodiny. Na výzvu se přihlásilo o.s. Barevný svět dětí ve spolupráci s OSPOD ÚMČ Praha 2, jako partnerem. Podaný grant byl zaměřen na zmapování potřeb terénu v oblasti péče o ohrožené děti v Praze 2, zmapování činnosti OSPOD, zmapování potřeb služeb nestátních neziskových organizací, posílení terénní práce s rodinami, vzdělávání OSPOD a supervizi. Informace měla Tým nasměrovat k podání požadavků a nároků jednotlivých institucí, které pomohou dokreslit nabídku a poptávku v oblasti péče o ohrožené děti v Praze 2.

Informace ze strany zástupce ÚMČ Praha 2 a z odboru krizového řízení ÚMČ Praha 2:

Zástupkyně ÚMČ Praha 2 z kanceláře tajemníka podává členům Týmu pravidelně informace o stávajícím stavu realizace projektu SVI, jednáních s dodavatelskou firmou a přijímá připomínky a požadavky na systém, týkající se především organizačního zabezpečení projektu.

Dále informovala o jednání s řediteli základních škol na Praze 2 a o plánu přístupu základních škol na Praze 2 do informačního systému SVI. Ředitelé škol byli informováni o SVI na Praze 2 a projekt jim byl ve zkratce představen. Pro důkladnější seznámení s IS SVI byly ředitelům škol zaslány podrobnější podklady k projektu SVI, informace o technickém zabezpečení, zabezpečení ochrany dat a další důležité informace, na základě kterých se školy rozhodovaly, zda přistoupí do IS SVI na Praze 2. Z deseti škol vyslovilo souhlas o spolupráci a přistoupení do SVI nejprve osm škol. S každou ZŠ bylo následně jednáno individuálně a v konečné fázi se do projektu zapojili všechny základní školy Prahy 2. V září 2009 byli zástupci základních škol pozváni na pravidelnou schůzku týmu SVI a od té doby mají možnost se pravidelně zúčastňovat setkání Týmu SVI. Účast zástupců škol na jednání Týmu přineslo a stále přináší nové podněty a vyjasnění pro všechny zainteresované instituce v rámci Týmu pro mládež.

Zástupce odboru krizového řízení informoval členy Týmu o Školní dotazníkové studii o návykových látkách, rizikovém chování a volnočasových aktivitách na ZŠ Prahy 2 a předložil zástupcům ZŠ k připomínkám vzorové formuláře k vyplnění přednášek o prevenci kriminality a závislosti na návykových látkách prováděných na základních školách.

Informace ze strany Pedagogicko psychologické poradny pro Prahu 2:

Zástupkyně Pedagogicko psychologické poradny pro Prahu 2 informovala o náplni práce PPP a podala informace o pilotním projektu „Metodické centrum primární prevence Praha“. Dále uvedla, že zapojení PPP do SVI by přispělo k získání důležitých podkladů pro řešení případů a nabídla tak možnost přispět informacemi ke konkrétní osobě pokud je vedena v evidenci PPP, zejména jedná-li se o poruchy chování, ale i podklady ke klientům, v jakém rodinném prostředí žijí a podobně.

Zástupkyně Pedagogicko psychologické poradny navrhla, že by bylo vhodné zapojit do SVI i střední školy, kde se nachází více rizikových mladistvých než tomu je na základních školách. Tato možnost byla samozřejmě již také zvažována, ale vzhledem k tomu, že systém se aktuálně týká lokality Prahy 2 a není zaveden celoplošně, ať už jen na území Prahy, a studenti středních škol nejsou územně spádoví jako žáci základních škol, není takové řešení v současné době příliš reálné.

Informace ze strany Probační a mediační služby:

Zástupkyně probační a mediační služby informovala Tým o přípravě pilotních programů - projektů pro mladistvé. Jedná se o zapojování mladistvých do různých akcí ve spolupráci s Městskou policií, jako je například výuka na dopravních hřištích, tvorba počítačových prezentací, výpomoc na táborech a podobně. Tato spolupráce vznikla na základě setkání probační a mediační služby s Městskou policií právě na setkání Týmu pro mládež.

V návaznosti na tuto aktivitu zástupkyně probační a mediační služby informovala o možnosti využití některých prostor ve školských zařízeních, ve kterých by probíhalo v rámci tzv. přípravného řízení, vykonání alternativních trestů, například pomocné práce na zahradách, sportovních plochách a podobně. Dále uvedla, že PMS má dva probační programy - Sebeúcta, řekni to přímo, a od září učební program Mladiství.

V souvislosti s novým trestním zákoníkem prezentovala vedoucí Probační a mediační služby Týmu změny v novém trestním zákoníku. K této prezentaci následně proběhla mezi členy Týmu diskuse k novému trestnímu zákoníku a členové Týmu konzultovali svůj náhled na nově zavedená opatření.

Informace ze strany Městské policie:

Ředitel Městské policie Praha 2 hovořil o konzumaci alkoholických nápojů mladistvými, informoval Tým o prováděných kontrolách v provozovnách a výskytu lokalit, kde se mládež zdržuje a požívá alkoholické nápoje. Předložil soupis provozoven a lokalit, kde nejvíce byla mládež při pravidelných i namátkových kontrolách přistižena, jak konzumuje alkohol. Zároveň při těchto kontrolách hlídky Městské policie prověřují, zda mladistvé osoby nehrají na výherních hracích automatech, probíhá tedy také kontrola heren a provozoven, kde jsou umístěny výherní hrací automaty. Zástupkyně ÚMČ Praha 2 z kanceláře tajemníka doplnila tyto informace sdělením, že v případě, že se při kontrolách Městské policie v provozovnách zjistí opakované nalévání alkoholu mladistvým, je možné toto řešit se živnostenským úřadem a do těchto provozoven poslat živnostenskou kontrolu.

Další poznatky prodeje alkoholu mladistvým jsou v prodejnách vietnamských prodejců, kde si může mladistvá osoba bez problémů zakoupit alkohol. Z tohoto důvodu by bylo dobré vytipovat prodejny, kde se prodávají mladistvým alkoholické nápoje, a na tyto prodejny se zaměřit. S pracovníky OSPOD byla domluvena spolupráce o rychlém upozornění na jakékoliv poznatky týkající se výskytu mladistvých v restauračních zařízeních, klubech a podobných zařízeních, kde byl zaznamenán problém ohledně dětí

a mládeže, a to nejen vzhledem k alkoholu, ale také k distribuci návykových látek, přítomnosti dětí pod 15 let a podobně. Komunikace v tomto směru je vyžadována oboustranně, to znamená jak ohlášení o kontrolách Městské policie pro OSPOD, tak ze strany OSPOD nahlášení a vytipování rizikových lokalit, které vytipovali na základě jednání s klienty.

Informace ze strany PČR- služby kriminální policie a vyšetřování:

Zástupce SKPV informovala Tým o tom, že na základě závazného pokynu policejního prezidenta č. 86/2009 o předávání údajů pro účely sociálně-právní ochrany dětí, bylo zřízeno samostatné 5. oddělení, které bude pracovat na případech spáchaných mládeží nebo na mládeži. Týmu byla tedy následně představena nová vedoucí tohoto oddělení, která také převezme roli původního zástupce SKPV v rámci Týmu pro mládež.

Z dosavadních informací podaných v rámci setkávání Týmu je zřetelné, že mezi zainteresovanými institucemi byla navázána dobrá spolupráce, podněty přinesené jednotlivými subjekty na jednání Týmu jsou projednávány všemi přítomnými, ze strany dalších subjektů je pak nabízena pomoc či návrh na řešení dané věci. To lze jednoznačně ukázat například na řešení problematiky užívání alkoholu mladistvými, kdy Městská policie ve spolupráci s OSPODem kontroluje vytipované lokality a naopak sděluje OSPODu dosavadní poznatky z jejich kontrol. Zástupkyně ÚMČ Prahy 2 z kanceláře tajemníka na toto pak reflektuje nabídkou kontroly provozoven prostřednictvím živnostenského odboru. Dalším důkazem dobré a efektivní spolupráce Týmu je také vytvoření nových preventivních programů, jako je výše zmíněný program soudu pro žáky základních škol či spolupráce PMS s Městskou policií a jejich program pro mladistvé. Bližší zhodnocení efektivity setkávání Týmu pro mládež z pohledu samotných účastníků je obsaženo ve výsledcích kvalitativního výzkumu v empirické části této práce.

Technické informace podané na setkání Týmu pro mládež

Zde chci shrnout informace o průběhu realizace technického zabezpečení projektu SVI, o kterém byli členové Týmu prostřednictvím zástupců z Úřadu městské části Praha 2 průběžně informováni v rámci pravidelného setkávání Týmu.

Před získáním samotné dotace byl do konce května roku 2008 vytvořen harmonogram postupu, který se týkal počítačového propojení mezi subjekty, materiálního zabezpečení, a následně počtu osob zainteresovaných do SVI. V rámci SVI byly pořízeny

také 4 kusy počítačů, které byly následně zapůjčeny PČR k zajištění propojenosti SVI s ostatními subjekty. Ostatní subjekty disponovaly vlastním technickým zařízením.

V červnu roku 2008 byli členové Týmu informováni o tom, že v prvotní fázi byl na Ministerstvo vnitra předán materiál, na základě kterého bude vydán registrační list. Po obdržení registračního listu bylo zahájeno výběrové řízení na realizátora zajištění provozu informačního systému SVI. Na základě výběrového řízení bylo rozhodnuto, že zajištění provozu SVI bude realizováno jak firmou AutoCont CZ a.s., tak firmou DELL Computer, s.r.o. Jednání týmu se poté následně opakovaně několikrát zúčastnil zástupce firmy AutoCont CZ a.s., který stručně popsal důležité body postupu při implementaci informačního systému SVI, jeho časový harmonogram, úkoly a předběžný návrh k zaškolení pracovníků v systému SVI. ÚMČ Praha 2 nabídl všem členům Týmu možnost využití počítačové místnosti na úřadě a zasedací místnost s možností projekce, kde následně proběhlo základní proškolení práce v SVI pro všechny zainteresované pracovníky v tomto programu.

Provedená prezentace školitele z firmy AutoCont byla následně ze strany zadavatele, tedy ÚMČ Praha 2 hodnocena jako neprofesionální, zmatečná a neuspořádaná, proto bylo následně přistoupeno k zopakování školení, tedy proškolení pracovníků obvodního soudu, obvodního státního zastupitelství a probační a mediační služby, kdy školitel z AutoContu názorně v prezentaci popsal a vysvětlil jak pracovat v informačním systému a jak jej využívat. Školení bylo konkrétnější, podrobnější, školitel odpovídal na konkrétní dotazy, poznamenával si připomínky ohledně úprav či nedostatků při práci v systému. Tyto připomínky, dotazy, podněty a nedostatky byly firmou následně zpracovávány pro korekci programu v jeho novější, aktualizované verzi.

Dotazy technického rázu, jako propojení, instalace, atd., řešil určený pracovník ÚMČ Praha 2 z odboru informatiky. Ten také informoval o zabezpečení a přístupu do informačního systému SVI. Do IS SVI byl zabezpečen přístup přes dva soubory - tzv. zástupce, které byly zainteresovaným pracovníkům instalovány na ploše obrazovky. Jeden zástupce sloužil k přístupu do testovací verze SVI a druhý zástupce do ostré verze. Kliknutím na tyto zástupce se uživatel dostal po zadání hesla a jména k IS SVI.

V prosinci roku 2008 byli členové Týmu ze strany ÚMČ Praha 2 informováni o tom, že ke dni 24.11.2008 byla ukončena realizace projektu mezi MČ Praha 2 a AutoContem CZ a.s.. Veškeré finanční záležitosti implementace projektu byly již vyřízeny, zpracovávala se závěrečná zpráva a podklady důležité k předložení na MHMP a MV ČR. Vzhledem k tomu, že Úřad pro ochranu osobních údajů oznámil, že MČ Praha 2

v rámci IS SVI na Praze 2 bude evidovat osoby s povoleným přístupem do IS SVI na Praze 2, se zadávání hesel do IS SVI přesunulo z původně plánovaného prosincového termínu do února 2009, a to po obdržení kladného vyřízení ze strany ÚOOÚ. Zatím se tedy stále pracovalo pouze ve zkušební verzi systému.

Na začátku roku 2009 byli členové Týmu obeznámeni s plánovanou instalací nové verze IS SVI, která měla být původně instalována v polovině února. Poté měla být zřízena přístupová práva všem členům ostatních subjektů. Oznámení o zpracování osobních údajů na Úřad pro ochranu osobních údajů bylo kladně vyřízeno. Členové Týmu tedy následně dostali podrobnou informaci ke zřízení přístupového práva do IS SVI a zadávání hesel. Na každého člena s přístupovým právem do IS SVI vede ÚMČ Praha 2 složku 4 formulářů. Ke zřízení přístupového práva zaměstnance do IS SVI musel vyplnit zaměstnavatel „Žádost o zřízení přístupového práva do IS SVI Praha 2“ a s podepsaným formulářem „Souhlas ke zpracování osobních údajů a jejich ochrany“ jej předal ÚMČ Praha 2. Třetí předtisk „Prohlášení pracovníka s povoleným přístupem do IS SVI Praha 2“ byl vyplněn při zadávání hesla do IS SVI a čtvrtý předtisk „Žádost o zrušení přístupového práva do IS SVI Praha 2“ je vyplňován v případě ukončení práce v IS SVI Praha 2. Zabezpečení hesel je v dané oblasti práce nezbytné.

Na základě množství připomínek, podnětů a žádostí o úpravy, které podaly pracovnice OSPOD k fungování programu informačního systému SVI se prodloužil termín instalace nové verze IS SVI, kdy místo plánovaného termínu v polovině února roku 2008 došlo k instalaci nové verze a opětovné proškolení práce v nové verzi systému až v dubnu roku 2009.

Dalším důležitým prvkem byla konverze dat ze stávající agendy Geovap, která byla dosud v rámci OSPOD využívána. Šlo tedy o „překlopení“ veškerých dat, evidence všech klientů OSPOD a k nim náležejícím zápisům a dalším dokumentům. Při konverzi dat však došlo k mnoha chybám, které bylo třeba odstranit a konverzi komplexně dokončit. Korekce konverze dat probíhala v podstatě do července roku 2009. Následně tedy teprve k datu 4.8.2009 byl spuštěn ostrý provoz systému, odkdy OSPOD pracuje výhradně v IS SVI a ostatní zainteresované instituce mají možnost prostřednictvím systému zasílat oznámení a dožádání na OSPOD.

3. Empirická část

3.1. Úvod k empirické části

V empirické části práce jsem původně zamýšlela uvést pouze několik kazuistik popisujících případy jednotlivých klientů před a po zavedení SVI, přičemž pro větší relevanci měly být pak porovnávány kasuistiky týkající se stejného či podobného druhu problémového chování či trestné činnosti. Srovnání kasuistik před a po zavedení SVI mělo vést k zodpovězení otázek, jaké změny implementace systému přinesla, a dále pak poukázat na to, v čem bylo zavedení systému přínosné, či co případně naopak vedlo k neúspěchu v procesu práce s klientem.

Jak jsem ale již konstatovala v první, teoretické části této práce, systém měl začít v ostré verzi na území městské části Praha 2 fungovat od ledna roku 2009. Datum startu ostré verze se však několikrát posunulo na pozdější termín. Celý plánovaný časový harmonogram implementace systému se tedy opozdil. Program byl většinu roku 2009 testován pouze ve zkušební verzi a byl stále upravován na základě připomínek z práce s informačním systémem SVI ve zkušební verzi. K přechodu na ostrou verzi a využívání pouze tohoto systému došlo nakonec až v srpnu roku 2009. Vzhledem ke zpoždění spuštění systému a také s ohledem na to, že program dosud nefunguje v takovém rozsahu, jaký nabízí a v jakém by fungovat měl, není k dispozici za dané období tolik kasuistik, aby bylo možné na nich demonstrativně poukázat na změny a dopady tohoto systému. V práci tedy uvádím pouze dvě kasuistiky, jednu před a druhou po zavedení Systému, které ukazují na rozdílné způsoby a přístupy k řešení jednotlivých případů. Následně předkládám jejich srovnání a zhodnocení, které poukazuje na několik aspektů, které práce v SVI může přinést.

Jelikož původně zamýšlená představa srovnání situace před a po zavedení SVI prostřednictvím několika kazuistik není vzhledem k nedostatku kazuistik po zavedení SVI možná, rozhodla jsem se empirickou část práce rozšířit zpracováním kvalitativního výzkumu, zaměřeného právě na SVI na území městské části Praha 2. Nejprve zde předkládám vstupní analýzu očekávání a rizik zavedení SVI, kterou jsem vypracovala před samotným spuštěním ostré verze informačního systému SVI na přelomu let 2008/2009. Poté navazuji předložením analýzy výsledků kvalitativního výzkumu, který byl založen na rozhovorech se zástupci hlavních zainteresovaných institucí spolupracujících v rámci

Týmu pro mládež. Výsledky aktuálního výzkumu z počátku roku 2010 následně také porovnávám s body vstupní analýzy z let 2008/2009.

Na základě výstupů všech získaných poznatků v konečné diskusi shrnuji hlavní poznatky a předkládám několik doporučení pro další práci v SVI.

3. 2. Vstupní analýza

Zavádění Systému včasné intervence na území městské části Praha 2 probíhalo na přelomu let 2008/2009. Během počáteční fáze zavádění tohoto projektu jsem na základě analýzy dokumentů, především závazné Metodiky SVI a Týmů pro mládež z roku 2007, dále pak na základě informací pramenících z jednání Týmu pro mládež, průběžných rozhovorů, telefonátů, e-mailové komunikace a osobních jednání především s pracovníci OSPOD, ale také s ostatními účastníky angažovanými v tomto systému vypracovala vstupní analýzu osobních očekávání a předpokládaného přínosu a obávaných rizik zavedení Systému včasné intervence. Přípomínky a podněty k projektu SVI, ze kterých jsem při zpracování vstupní analýzy vycházela, pramení tedy z postojů a vyjádření členů pracovní skupiny, zástupců ÚMČ Praha 2, dále pak hlavních zástupců Týmu pro mládež, tedy soudu, obvodního státního zastupitelství, policie a probační a mediační služby. Důležitým prvkem je kromě výše uvedených subjektů také spolupráce s informatikou a dodavatelskou firmou zajišťující software informačního systému SVI.

Na základě všech získaných poznatků se zohledněním vlastních zkušeností a dosavadní osobní praxe v oblasti práce s ohroženou a rizikovou mládeží jsem následně v rámci této vstupní analýzy vymezila okruh stěžejních očekávání a předpokládaného přínosu tohoto projektu, ale na druhou stranu také obavy a rizika, které se mohou se zavedením SVI objevit.

Očekávání:

- vytvoření přehledné databáze delikventních, týraných, zneužívaných, zanedbávaných a ohrožených dětí
- rychlá, flexibilní, maximální propojenost informovanosti angažovaných subjektů
- včasné zachycení dítěte a rychlý nástup řešení problematiky
- systémový přístup řešení kriminality mládeže
- návaznost na dobrou předchozí spolupráci mezi angažovanými institucemi
- zájem o realizaci projektu mezi hlavními subjekty systému
- prohloubení již existující spolupráce zainteresovaných subjektů

- provázaná a rychlá spolupráce , otevřená komunikace „Týmu pro mládež“
- technické, technologické, finanční a organizační zázemí městské části Praha 2
- prokázaná potřeba projektu, pozitivní zkušenosti s aplikací SVI v jiných lokalitách
- úspora času oproti klasickému systému, snížení administrativy
- rychlá a smysluplná práce s cílovou skupinou projektu
- preventivní efekt, odvracení nezletilých a mladistvých pachatelů od kriminální kariéry
- rychlá reakce na aktuální problémy, efektivní rychlé řešení
- včasné přijetí preventivních opatření, plánování konkrétních opatření
- perspektiva postupného zavádění SVI na celém území hl. m. Prahy
- možnost definování rizikových lokalit z pohledu páčání trestních činů a přestupků
- analýza krátkodobých a dlouhodobých trendů kriminality v regionu
- vytvoření sociálně nápravného programu prostřednictvím koordinace a informačního propojení subjektů pracujících s rizikovou mládeží

Rizika:

- vysoké nároky na aktuálnost a relevanci informací
- žádné zkušenosti s realizací projektu v rámci Prahy, pilotní projekt lokality Prahy 2
- finanční nenávratnost projektu, riziko nezískání další dotace projektu
- opakované finanční dotace z rozpočtu městské části Praha 2 na udržení projektu a jeho zdokonalení
- náročnost vyjednávání mezi hlavními i spolupracujícími subjekty systému
- riziko rozdílných očekávání zainteresovaných subjektů
- absence pokrytí na centrální úrovni – v rámci celé ČR i hlavního města Prahy
- uživatelé budou pouze přijímat informace, ale nebudou ochotni spolupracovat
- vysoké nároky na koordinaci komunikace Týmu pro mládež, vzhledem k vysokému časovému vytížení jednotlivých členů
- pasivita v činnosti Týmu pro mládež, rozdílná očekávání
- problémy s technickým a finančním zajištěním projektu, zabezpečení dat
- aplikace a technologie nebudou splňovat očekávání a požadovanou kvalitu
- nezabezpečení automatizace vkládání a předávání informací PČR do IS SVI z důvodu chybějící legislativy
- nedostatečná informovanost všech subjektů, neochota některých subjektů spolupracovat

- nepokračování rozvoje SVI v rámci hl. m. Prahy
- prosazování vlastních zájmů jednotlivých organizací, nedostatečná spolupráce
- nesplnění termínu zahájení, nedodržení harmonogramu spuštění projektu

Zhodnocení těchto bodů se tedy věnuji s časovým odstupem již po určité době ostrého provozu IS SVI. V závěrečném shrnutí poznatků pramenících z analýzy výsledků kvalitativního výzkumu formou rozhovorů s hlavními zástupci Týmu pro mládež se zaměřím také na srovnání s body uvedenými v této vstupní analýze, ať již ve vztahu k naplnění očekávání přínosu systému včasné intervence, tak také ve vztahu k oblasti vytipovaných rizik.

3.3. Případové studie - kazuistiky

Hendl uvádí, že analýza případové studie nemusí vycházet z nějakého zvláštního přístupu, jako je například metoda zakotvené teorie. Úkolem výzkumníka je dát smysl a pomocí interpretace dat podat náhled na shromážděné údaje v případové studii. Hendl uvádí přístup k analýze dle Stakea, kdy je možné přiklonit se ke dvěma různým způsobům, kdy výzkumník postupuje buď více holisticky, nebo prostřednictvím kódování více analyticky. „Holistická analýza neusiluje o rozbití nashromážděných dat na jednotlivé části, ale hledá závěry posouzením dat jako celku. Většinou se však přistupuje k analýze pomocí kódování, tedy systematickým prohledáváním dat s cílem nalézt pravidelnosti a klasifikovat jejich jednotlivé části.“ (3, str.226) Dále Hendl odkazuje také na široce uznávaný přístup k analýze dat případové studie, který navrhli Miles a Huberman, a to analýzu orientovanou na proměnné a analýzu orientovanou na případy. „Analýza orientovaná na proměnné se zabývá vztahy mezi dobře definovanými koncepty. Analýza orientovaná na případ uvažuje případ jako celistvou entitu a hledá konfigurace, asociace, příčiny a následky uvnitř případu, případně provádí komparaci mezi několika málo případy. Je orientovaná na proces.“(3, str.226)

Vzhledem k tomu, že v rámci této práce předkládám pouze dvě kazuistiky, přikláním se víceméně k holistické analýze orientované na případ, kdy následně předkládám společné vyhodnocení kazuistik posouzením dat jako celku. Pokud bych měla k dispozici více kazuistik, tím pádem více údajů a možnost srovnávání, hledání pravidelností a odchylek, které by mohly následně poukázat více faktorů, na jejichž základě bych poté právě prostřednictvím kódování byla schopna podrobněji klasifikovat jednotlivé kategorie a věnovat se jejich rozboru, pak bych volila spíše uvedenou druhou možnost analýzy případové studie.

3.3.1. Kazuistika č. 1

V tomto případě se jedná o dva šestnáctileté chlapce, kteří poničili dva telefonní automaty. OSPOD obdrželo v březnu r. 2009 prostřednictvím pošty od Policie České republiky, Služby kriminální policie a vyšetřování, žádost o přítomnost u výslechů nezletilých ve věci poškozování a ohrožování provozu obecně prospěšného zařízení a poškozování cizí věci. Termín byl určen v nadcházejícím týdnu měsíce března.

OSPOD ze své evidence zjistil, že jeden z nezletilých dosud nebyl v evidenci oddělení, do té doby tedy nebyl prošetřován pro problémové chování, a nebyl zaveden do evidence ani z žádného jiného důvodu. Druhý chlapec byl v evidenci OSPOD od začátku předchozího roku, kdy byl řešen pro požití alkoholu. Vzhledem k brzkému termínu výslechu však již nebylo možné zkontaktovat rodiny nezletilých a s nezletilými navázat okamžitou spolupráci a zjistit bližší okolnosti případu ještě před samotným výslechem obou nezletilých.

Z toho důvodu bylo dalším krokem až setkání na služebně kriminální policie a vyšetřování, kde byli oba chlapci k události vytěženi na úřední záznam. K činu samotnému došlo již před dvěma měsíci, na začátku ledna r. 2009. Oba chlapci přiznali, že když šli společně s dvěma spolužačkami domů ze cvičení, poškodili dva telefonní automaty, každý z chlapců jeden.

Na základě této události si kurátorka pro mládež pozvala na oddělení oba nezletilé společně s jejich rodiči a celou věc s nimi projednala, přičemž také zjišťovala rodinné zázemí obou nezletilých, jejich vztah k rodičům i vrstevníkům, dosavadní provinění a jejich postih, jejich školní výsledky, fyzickou a duševní zralost nezletilých a další poznatky, které jsou požadovány pro účely zprávy o nezletilém pachateli, kterou si policie následně od OSPOD vyžaduje do spisu o nezletilém k řešení daného provinění.

Karel

Jeden z chlapců byl v evidenci OSPOD od ledna roku 2008, kdy Městská policie zaslala OSPOD hlášení týkající se konzumace alkoholu mladistvého. Na základě tohoto oznámení byl na OSPOD tehdy předvolán nezletilý společně s rodiči a následně byl s nimi projednán problém ohledně požití alkoholu. Matka konstatovala, že podobný problém se nikdy synovi nestal, šlo o ojedinělý exces. K tomu nezletilý uvedl, že šel s kamarádem ze školy a společně je napadlo koupit si nějaký alkohol, což následně udělali. Nezletilý vypil asi půl láhve whisky, byl velmi opilý, nebyl ani schopen provést dechovou zkoušku na přítomnost alkoholu v krvi. S chlapcem byl na OSPOD proveden výchovný pohovor

a byla také domluvena kontinuální spolupráce, na základě které nezletilý od té doby docházel pravidelně na naše oddělení. Sám Karel k věci uvedl, že ví že udělal chybu, vzal na vědomí, že do 18 let nesmí pít alkohol vůbec. Po několika měsících a konzultaci s rodiči, kteří uvedli, že se synem další problémy nejsou, byla s naším oddělením na základě dohody s rodinou a ojedinělému excesu nezletilého s alkoholem kontinuální spolupráce ukončena. Rodičům byla nabídnuta možnost opětovné spolupráce do budoucna, kdy se mohou na OSPOD obrátit v případě, že se synem budou problémy nebo bude potřeba poradit v nějaké záležitosti ohledně nezletilého. Chlapec se v průběhu celé spolupráce projevoval velmi tiše, zakřiknutě, plaše, byl vždy dost uzavřený, málo komunikativní.

Na základě nového poznatku o zahájení šetření ve věci poškozování a ohrožování obecně prospěšného zařízení, kdy nezletilý společně s kamarádem poškodil dvě telefonní budky, byl v březnu roku 2009 chlapec společně s rodiči opět pozván na OSPOD. Nezletilý přiznal, že poničil jednu telefonní budku, jeho kamarád pak poničil budku druhou. K tomu dále uvedl, že nikdy nic podobného neudělal, ani vlastně neví proč to udělali, asi tím způsobem trochu „frajeřili“ před děvčaty, která šla s nimi. Celá záležitost ho velmi mrzela, uvědomil si následky a svého činu litoval s tím, že takové věci se už nikdy nedopustí. Společně s matkou záhy kontaktovali poškozené, napsali omluvný dopis firmě Telefonica O2, která je vlastníkem telefonních budek. Škoda byla poté vyčíslena na částku 2793,- Kč a rodiče nezletilého ji záhy v dané výši uhradili.

Rodiče se synem celou věc probrali a potrestali ho dvouměsíčním domácím vězením. Finanční částku pak uhradili s tím, že jim syn bude částku splácet výdělkem z brigád. Vzhledem k uvedenému činu a také s ohledem na zhoršený školní prospěch nezletilého byla opětovně domluvena kontinuální spolupráce, kdy měl nezletilý znovu v pravidelných intervalech docházet na naše oddělení, což také nezletilý dosud plní.

Karlův školní prospěch byl podprůměrný, byla mu proto nabídnuta možnost zprostředkování doučování zdarma, to však Karel i jeho rodiče odmítli s tím, že již mají pro syna zajištěno doučování od známého. Karlovy školní výsledky byly slabé, z chování však neměl dosud nikdy sníženou známku. Mladistvý Karel neměl výrazně vyhraněné zájmy, pouze jednou týdně docházel na volejbal.

Tomáš

Na OSPOD byl v dané věci pozván také druhý nezletilý společně s rodiči. Tento nezletilý nebyl dosud veden v evidenci OSPOD, až nyní, v souvislosti se zahájením šetření

ve věci poškozování a ohrožování obecně prospěšného zařízení. Na základě předvolání OSPOD se mladistvý dostavil společně se svým otcem na zdejší oddělení. K věci uvedl, že tohoto skutku velmi lituje, ví, že to byla hloupost, uvědomuje si následky svého činu. Je to jeho první incident a slibuje, že už se to nebude nikdy opakovat. S rodiči se domluvil, že za něj škodu uhradí a on jim částku splatí z letní brigády. Otec sdělil, že se synem nebyly a kromě uvedeného incidentu nejsou problémy doma ani ve škole, svoje povinnosti si plní, rodiče poslouchá, vždy splní vše na čem se domluví, domů se vrací včas, je na něj spolehnutí. Otec dále uvedl, že vzniklou škodu uhradili bezprostředně po jejím vyčíslení, kopii dokladu o platbě doloží na PČR.

Tomáš je studentem Střední průmyslové školy dopravní, kterou studuje s výborným prospěchem. Druhé pololetí uplynulého školního roku ukončil s vyznamenáním. V budoucnu by chtěl pokračovat studiem na vysoké škole. Snížený stupeň z chování nikdy neměl, škola si na jeho chování nikdy nestěžovala. Ve volném čase se věnuje volejbalu, chodí na pravidelné tréninky. Vzhledem k tomu, že se jednalo o první přečin mladistvého, který spolu se svými rodiči projevil zájem celou věc okamžitě řešit a škoda byla následně uhrazena, a také s ohledem na dosavadní chování a hodnocení mladistvého bylo zřejmé, že se v jeho případě jednalo o ojedinělý exces, byl tedy proveden jednorázový výchovný pohovor s nezletilým a s rodinou bylo domluveno, že se na naše oddělení obrátí v případě potřeby pomoci.

Z policie nebyla následně k nezletilým vyžádána žádná zpráva a ani mladistvý Karel, který nadále pravidelně docházel na OSPOD nevěděl další informace o tom, zda a jak se věc řeší dále. Domnívali jsme se tedy, že vzhledem k rychlé reakci rodičů s nezletilými, kdy byl napsán omluvný dopis a následně uhrazena způsobená škoda, bylo šetření ve věci zastaveno.

V září roku 2009 však přišlo opětovně prostřednictvím pošty od Policie České republiky, Služby kriminální policie a vyšetřování, žádost o přítomnost u výslechů nezletilých ve věci poškozování a ohrožování provozu obecně prospěšného zařízení a poškozování cizí věci, v termínu určeném v nadcházejícím týdnu měsíce září, společně s žádostí o vypracování zprávy o poměrech obou mladistvých. V březnu tohoto roku byli oba mladiství pouze vytěženi na úřední záznam, nyní tedy byli vyslechnuti na protokol o výslechu, již za přítomnosti jejich obhájců, kteří jim museli být ustanoveni dle §42 odst.2. zákona č 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže.

Oba mladiství byli tedy ve věci opětovně vyslechnuti. OSPOD vypracovalo k oběma mladistvým aktualizovanou podrobnou zprávu o poměrech mladistvých a zhodnocení

dosavadní spolupráce s mladistvými i jejich rodinami. Vzhledem k tomu, že celá věc byla s rodinami řešena a oba mladiství společně s rodiči projevíli zájem ihned věc řešit a následně byla uhrazena vzniklá škoda, přiklonilo se OSPOD ve své zprávě k možnosti zastavení trestního stíhání. V příloze zprávy OSPOD byly přiloženy kopie omluvného dopisu firmě Telefonica O2 a doklady o zaplacení způsobené škody, které rodiče mladistvých přinesli jako důkaz na OSPOD.

Dne 23.11.2009 podalo Obvodní státní zastupitelství pro Prahu 2 na oba mladistvé obžalobu ve věci poškozování a ohrožování provozu obecně prospěšného zařízení a ve věci poškozování cizí věci. Z odůvodnění obžaloby vyplývá, že mladiství se doznali pouze částečně, protože z výpovědi dalších 2 svědků vzniklo podezření, že chlapci displeje telefonních přístrojů rozbili odcizeným kovovým závažím ze školní posilovny, nikoliv telefonním sluchátkem přístroje, jak uvedli. V obžalobě byl mimo jiné popsán také výsledek znaleckého posudku o míře poškození obou přístrojů a sdělení školy k odcizenému závaží, přičemž škola se vzhledem k hodnotě odcizeného závaží nepřipojila k trestnímu řízení.

U hlavního líčení soudu bylo následně upuštěno od opakovaného výslechu svědků a dalšího dokazování a s ohledem na uhrazení škody bylo oběma mladistvým trestní stíhání podmíněně zastaveno se zkušební dobou 6 měsíců.

3.3.2. *Kazuistika č. 2*

V tomto případě se jedná o sedmnáctiletého chlapce, který posprejoval zeď v podchodu pro chodce a byl u toho přistižen hlídkou Městské policie.

Denis

Mladistvý Denis je v evidenci OSPOD od roku 2001, kdy bylo PČR nahlášeno, že se nezletilý ve spolupachatelství dopustil krádeže, kdy společně s kamarádem odcizili měděný okapový svod. Věc byla s ohledem na věk nezl. Denise odložena. Denis následně začal pravidelně docházet na naše oddělení. Vzhledem k jeho kontaktům a členství v problémové partě následovalo několik dalších problémů, krádeže, podezření na zneužívání návykových látek a další problémové chování. Vzhledem ke všem těmto událostem byl nad Denisem rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 2 v listopadu roku 2005 vysloven dohled probačního úředníka.

Denis žije s matkou a třemi staršími bratry, rodina žije na hranici sociální potřeby, péči o nezletilého Denise zajišťuje převážně matka, které byl nezletilý Denis

po rozvodu manželství svěřen do péče. Oba starší bratři měli také problémy v chování, nejstarší bratr je aktuálně ve výkonu trestu odnětí svobody, druhý bratr žije doma, je nezaměstnaný, v evidenci Úřadu práce.

Denis úspěšně ukončil SOU v Praze 9, obor pekař. Škola i praxe ho bavily, výsledky měl velmi dobré. Z učiliště po dobu jeho studia žádné stížnosti na Denise nebyly, neměl sníženou známku z chování. Skončením studia získal výuční list v oboru a od září nastoupil do pekárny, kam dříve docházel na praxi, na stálý pracovní poměr. Denis se nadále pravidelně dostavuje na naše oddělení, cca jednou za 3 týdny či jednou měsíčně. Jeho spolupráce s naším oddělením je nadále velmi dobrá, je komunikativní, otevřený. Již se nestýká s předchozí problémovou partou, má nové kamarády. Rozsudkem OS Prahy 2 z prosince roku 2007 mu byl vzhledem k tomu, že Denis změnil způsob svého života a za poslední období byl zcela bez problémů, probační dohled zrušen.

V únoru tohoto roku se Denis sám dostavil na naše oddělení se sdělením, že udělal hloupost, s kamarádem se dopustil sprejerství, celé záležitosti litoval, sám by rád co nejdříve následky svého činu osobně odstranil, omluvil se či uhradil škodu, pokud by to bylo možné, nechtěl by se opět dostat před soud. Denis byl velmi otevřený a vstřícný celou záležitostí co nejrychleji pomoci řešit vlastním přičiněním.

Vzhledem k tomu, že věc se stala v pátek a Denis přišel vše na OSPOD nahlásit hned v pondělí následujícího týdne, neměli jsme zatím informace o zmíněném činu k dispozici. Vzhledem k tomu, že v následujícím týdnu bylo naplánováno setkání Týmu pro mládež, slíbila jsem Denisovi, že celou záležitost na Týmu předložím, oslovím PČR – SKPV s dotazem, zda se k nim již hlášení od Městské policie dostalo a projednám především se zástupci probační a mediační služby a státního zastupitelství možnost, jak celou záležitost rychle a efektivně řešit.

Následně jsem případ nezletilého projednala na setkání Týmu pro mládež. Zástupce služby kriminální policie a vyšetřování sdělil, že o tomto případu zatím nemá k dispozici podklady od Městské policie, zjistí však, zda není případ v kompetenci některého kolegy z oddělení. S pracovníci probační a mediační služby bylo následně domluveno, že se setká s klientem a zkontaktují společně majitele poškozené plochy s návrhem na odstranění škody klientem, který ji způsobil. V případě úspěšného jednání v této věci by pak bylo možné zastavit trestní stíhání ještě v přípravném stádiu. Státní zástupce s takovým postupem bez výhrady souhlasil. Následně došlo tedy k setkání klienta s pracovníkem probační a mediační služby, který po projednání věci s vlastníkem plochy podchodu pro

chodce, který klient posprejoval, osobně odstranil škodu tak, že určenou část daného podchodu vymaloval.

Zpráva o průběhu spolupráce s klientem a odstranění škody byla následně záhy dodána jako podklad k dalšímu řešení a případ mladistvého byl s ohledem na odstranění škody zastaven již v přípravném řízení, na mladistvého tedy nebyla podána obžaloba.

3.3.3. Zhodnocení kazuistiky č. 1 a kazuistiky č. 2

První kazuistika věnovaná případu dvou chlapců, kteří poničili telefonní přístroj, je jedním z příkladů před zavedením práce v Systému včasné intervence. V této kazuistice jsem chtěla poukázat především na časový horizont řešení případu. Celá věc se stala v lednu, vytěžení chlapců formou úředního záznamu o podaném vysvětlení podle § 158 odst.5 trestního řádu, proběhlo v březnu. V březnu, kdy bylo OSPOD o věci informováno, byla ihned navázána spolupráce s oběma nezletilými i jejich rodinami. V témže měsíci jeden z pachatelů napsal firmě Telefonica O2 omluvný dopis a následně na začátku dubna byla oběma mladistvými zaplacená firmě Telefonica O2 vyčíslená škoda v plné výši.

Další krok ve věci, samotný výslech mladistvých obviněných, proběhl až v září téhož roku. V listopadu byla na mladistvé podána Obvodním státním zastupitelstvím obžaloba a v prosinci proběhlo u Obvodního soudu pro Prahu 2 jednání ve věci samé, kdy bylo trestní stíhání obou mladistvých podmíněně zastaveno se zkušební dobou 6 měsíců. Projednání celé záležitosti a stanovení sankce za způsobený čin tedy trvalo téměř celý rok.

Vzhledem k tomu, že v prošetřované věci se objevily další skutečnosti, které poukázaly na ne zcela úplné doznání chlapců, nevyhovělo Obvodní státní zastupitelství návrhu na zastavení trestního stíhání a podalo na mladistvé obžalobu. Ráda bych tedy právě na konkrétním případě v této kazuistice poukázala na to, že ani práce v SVI nemusí být zárukou dokonalého řešení případu, což by v daném případě obnášelo právě zastavení trestního stíhání v přípravném stadiu, tudíž by Obvodní státní zastupitelství nepodávalo na mladistvé obžalobu k soudu. Domnívám se, že v tomto případě by vzhledem k dalším svědectvím nebylo nejspíš možné docílit vyřešení případu bez podání obžaloby. Celá záležitost však mohla být vyřešena v daleko kratším časovém horizontu a s daleko větší informovaností všech zúčastněných stran, pokud by tento případ mladistvých byl projednán v rámci pravidelného setkávání Týmu pro mládež. OSPOD by případ projednalo jak s policií, tak Obvodním státním zastupitelstvím a byl by stanoven postup na základě kterého by všechny strany dále postupovaly. V tomto případě OSPOD nevědělo o dalších skutečnostech vyplývajících z výpovědi dalších svědků, Služba kriminální policie

a vyšetřování prý do září neměla ve spise doklad a informaci o uhrazení škody klienty, Obvodní státní zastupitelství dostalo celý spis k dispozici až ke konci roku po zpracování veškerých podkladů na policii. Domnívám se tedy, že v tomto případě by projednání této kauzy v rámci Týmu pro mládež celý proces výrazně urychlilo a zlepšilo vzájemnou informovanost všech zainteresovaných stran.

Druhá kasuistika je věnována případu chlapce, který posprejoval plochu v podchodu pro chodce. Tato kasuistika poukazuje na způsob práce v Systému včasné intervence a jeho možný dopad.

V tomto případě se OSPOD dozvědělo o činu přímo od klienta a kurátorka předložila případ Týmu pro mládež ještě před tím, než dostala oznámení k věci od Policie ČR. Na základě společného jednání Týmu a samozřejmě s ohledem na vůli klienta celou záležitost řešit, bylo nakonec prostřednictvím probační a mediační služby sjednáno řešení, kdy klient sám způsobenou škodu odstranil tak, že za souhlasu majitele plochy s takovým řešením plochu osobně vymaloval. Stíhání ve věci bylo tedy vzhledem k těmto okolnostem následně zastaveno, Obvodní státní zastupitelství nemuselo podat obžalobu mladistvého. Celé řešení věci proběhlo velmi rychle, poškozený byl s daným řešením spokojen, klient se osobně angažoval při nápravě škody a nebyla na něj podána obžaloba. To považuji za ideální řešení pro poškozeného i pro pachatele samotného.

Pokud by tento případ byl řešen klasickým postupem, nejspíš by došlo k tomu, že celá věc by se řešila v daleko větším časovém rozmezí, než by proběhl výslech klienta, shromáždění veškeré dokumentace k věci, stanovení obhájce mladistvému, podání obžaloby a projednání věci u soudu. Výsledek je pak ve většině takových případů ten, že po dlouhém časovém úseku je klient nějakým způsobem sankcionován a poškozenému má být uhrazena vyčíslená škoda, kterou je pachatel povinen zaplatit. Vzhledem k tomu, že finanční možnosti těchto pachatelů jsou často velmi omezené, k platbě samotné často následně nedojde. Vymáhání částky je pak pro samotného poškozeného proces opětovně časově náročný. Vzhledem k časovému odstupu od spáchání činu a stanovení sankce, které může trvat například rok, jak jsme mohli vidět v první kasuistice, ztrácí pachatel pocit zodpovědnosti za daný čin a narůstá naopak pocit nepostižitelnosti a poškozený zase ztrácí naději na rychlé a spravedlivé odškodnění.

Dalším aspektem, na který lze v tomto případě poukázat, je snížení rizika etiketizace klienta. Jak jsem uvedla ve druhé kasuistice, Denis prošel problémovým obdobím, kdy se - ať sám, či většinou za účasti problémové party - opakovaně dopustil nějakých přestupků či problémového chování. Proto byl také nad ním po určitou dobu

stanoven soudní dohled. Také Denisovi dva bratři měli již jako mladiství problémy, jeden byl dokonce za trestný čin následně odsouzen. Už tedy samotná pověst příjmení této rodiny a zkušenosti z předchozí doby by přístup k řešení tohoto případu s největší pravděpodobností negativně poznamenaly, pokud by řízení šlo klasickou cestou a nebylo rychle projednáno v Týmu pro mládež a řešeno způsobem, jak je v kazuistice uvedeno.

Je pravdou, že v tomto případě bylo podstatné také to, že kurátorka se o činu dozvěděla rychle přímo od klienta. Nicméně bez možnosti rychlého projednání věci v rámci Týmu pro mládež by řešení celé věci probíhalo s ohledem na roztříštěnost postupného zkontaktování a projednávání věci se zainteresovanými institucemi jistě s větším časovým odstupem.

Prostřednictvím srovnání těchto dvou kazuistik není možné ukázat na „špatné“ a „ideální“ řešení problémové situace klienta. Mým cílem je poukázat alespoň na některé prvky spolupráce v rámci SVI, které mohou být při řešení případů přínosné a užitečné.

3.4. Kvalitativní výzkum – Rozhovory k SVI s členy Týmu pro mládež

Rozhovor se vztahoval k zavedenému systému včasné intervence, přičemž dotazování měli zhodnotit svůj náhled na SVI a dosavadní dopad zavedení systému, jaké vnímají po implementaci projektu změny a co je dle jejich názoru způsobilo, případně co způsobilo to, že naopak žádné změny v dosavadní práci s klientelou a spolupráci s participujícími organizacemi nezaznamenali. Struktura otázek rozhovoru je v příloze č. 2.

Jako výzkumnou metodu jsem si zvolila polostrukturovaný rozhovor s otevřenými otázkami. Hendl ve své knize Kvalitativní výzkum uvádí, že existují dvě krajní formy dotazování a to různé dotazníky s pevně danou strukturou otázek a uzavřenými otázkami, vyplňované samostatně nebo s cizí pomocí a proti tomu volné rozhovory, které nemají předem danou strukturu a mohou mít podobu volného vyprávění. Já jsem pro potřeby svého výzkumu zvolila střední cestu v podobě polostrukturovaného dotazování, která se vyznačuje „definovaným účelem, určitou osnovou a velkou pružností celého procesu získávání informací“. (3, str.164)

Vzhledem k tomu, že rozhovor byl veden s takovým vzorkem respondentů, který je přímo angažován v práci systému včasné intervence a já sama pracuji ve stejné oblasti, nabízela se kromě připravené dané struktury otázek řada doplňujících dotazů, jejichž zodpovězení bylo důležité pro celkové dokreslení a pochopení předané informace.

Typ vzorkování v rámci tohoto kvalitativního výzkumu byl dle klasifikace Pattona tedy účelový. Cílovým souborem respondentů byli zástupci hlavních organizací

spolupracujících v rámci týmu pro mládež Prahy 2, tedy pracovnice OSPOD ÚMČ Praha 2, zástupce státní i zástupce městské policie pro lokalitu Prahy 2, soudce Obvodního soudu pro Prahu 2, obvodní státní zástupce pro Prahu 2 a pracovník probační a mediační služby Praha.

Respondenty jsem nejprve kontaktovala buď osobně, prostřednictvím mailu nebo telefonu a oslovila jsem je s prosbou, zda by byli ochotni poskytnout mi rozhovor k dané tématice. Seznámila jsem je s tím, že rozhovory budou sloužit pro potřeby mé magisterské diplomové práce a zároveň jsem je požádala o to, zda si můžu z rozhovoru pořídit zvukový záznam. Všichni dotázaní respondenti byli ochotni mi rozhovor pro tyto účely poskytnout a souhlasili také s nahráváním průběhu celého rozhovoru na diktafon.

Respondenty jsem také předběžně upozornila na to, že se jedná o celkem 12 otázek, předpokládaný čas potřebný k rozhovoru se bude tedy pohybovat přibližně kolem půl hodiny. Tato informace byla pro respondenty důležitá z hlediska vymezení termínu jejich volného času, kdy mi budou moci rozhovor poskytnout. Polovinu respondentů jsem následně pro účel rozhovoru navštívila přímo na jejich pracovišti, polovina respondentů pak sama nabídla možnost navštívit mě za účelem rozhovoru na mém pracovišti, tedy na Úřadu městské části Praha 2. Za jistou výhodu považuji to, že jsem pro respondenty nebyla zcela neznámou osobou, v rámci mé profese jsem se již se všemi respondenty předtím setkala. Domnívám se, že ochota poskytnout rozhovor včetně možnosti jeho nahrávání na diktafon byla také jistým projevem pochopení a kolegiality. Vzhledem k tomu bylo také o něco jednodušší překonat počáteční nervozitu při zahájení rozhovoru. Ze strany respondentů pak šlo především o obavu, zda budou schopni otázky zodpovědět, ze strany mě jako výzkumníka pramenila pak jistá nervozita z toho pohledu, že všechny respondenty považuji za vzdělané odborníky, které v jejich profesi plně respektuji a vážím si jich.

Většina rozhovorů proběhla kontinuálně bez vnějšího přerušení, ve dvou případech došlo ke krátkému přerušení prostřednictvím telefonátu a zodpovězením dotazu jiné příchozí kolegyni. Pouze na Obvodním státním zastupitelství došlo ke dvěma větším přerušením hovoru, jednou formou zodpovězení příchozího telefonátu a podruhé příchodem jiné osoby, se kterou obvodní státní zástupce projednával krátce jeden z případů. Vzhledem k dané struktuře otázek musím však konstatovat, že přerušení rozhovoru sice odvedlo pozornost respondentů na chvíli jiným směrem, velmi rychle se však dokázali opět soustředit a vyjádřit k otázkám zaměřeným na téma SVI.

Po zodpovězení připravené struktury otázek a doplnění sondážními otázkami jsem s několika respondenty dále pokračovala v neformálním rozhovoru. Mnohé informace

sdělené po ukončení polostrukturovaného rozhovoru byly pro mne velmi důležité a dokreslující stávající stav, a naopak i já jsem byla důležitým zdrojem informací pro druhou stranu. Na základě těchto následných diskusí byla v některých případech domluvena další spolupráce a postup s návrhem korekcí na zlepšení stávajícího systému.

3.4.1. Zpracování dat a průběh kvalitativního výzkumu

Provedla jsem celkem 5 polostrukturovaných rozhovorů, a to se zástupci těchto institucí: OSPOD Prahy 2, státní policie, městská policie (obě složky policie příslušné opět pro obvod Prahy 2), Obvodní státní zastupitelství pro Prahu 2 a Probační a mediační služba Praha. Průběh všech těchto rozhovorů byl prostřednictvím diktafonu zaznamenán na zvukový záznam. Samozřejmě jsem s žádostí o rozhovor kontaktovala také zástupce Obvodního soudu pro Prahu 2, protože je jedním ze stěžejních subjektů spolupracujících v rámci Týmu pro mládež. Pan soudce souhlasil a domluvili jsme si termín setkání ohledně rozhovoru. Při setkání pan soudce nahlédl do struktury a obsahu otázek rozhovoru a zhodnotil, že on není v současné době kompetentní tyto otázky plně zodpovědět, protože práci v systému s ohledem na pracovní vytížení dosud nevyužil. Konstatoval, že v projektu SVI se hodně angažovala kolegyně soudkyně, která je však nyní již dlouhodobě na nemocenské. Následně ji kontaktoval telefonicky s tím, zda by mě mohl na ni ohledně dotázaní na dané otázky odkázat. Telefonicky s ní domluvil, že ji mohu dotazník zaslat na mail, a ona mi následně odpovědi na dané otázky zaslala vypracovány písemně.

Přesto jsem se soudce alespoň zběžně dotázala, co pro něj aktuálně systém představuje. Odpověď jsem tedy v tomto případě nenahrávala na diktafon, ale z krátkého vyjádření soudce jsem si zapsala několik písemných poznámek.

Na diktafon byl tedy pořízen zvukový záznam celkem pěti rozhovorů. Záznam rozhovoru na diktafon má několik výhod, nejsem omezena na zapisování poznámek, mohu se plně soustředit na projev respondenta, ať už verbální, tak neverbální. Zvukový záznam všech rozhovorů jsem následně přepsala, což bylo především časově velmi náročné. Transkripce rozhovorů je ale pak velmi důležitá pro přesnější a podrobnější analýzu dat uvedených během rozhovoru. Také Hendl uvádí, že pro podrobné vyhodnocení je transkripce podmínkou. „Mluvený projev lze pak převést také do literárního opisu, který zachovává dialekt pomocí normální abecedy. Někdy se text přenáší do spisovného jazyka a upravuje se stylisticky. Děje se tak hlavně tehdy, pokud se soustředíme především na obsahově tematickou rovinu, když informátor vystupuje jako svědek či expert“.(3, str.208)

V rámci analýzy rozhovorů tedy také využívám tuto možnost, kde poukazuji na uvedená fakta právě prostřednictvím citace přímých sdělení jednotlivých respondentů.

Dalším podkladem pro vyhodnocení byly tedy kromě transkripce zvukových záznamů z diktafonu také písemné poznámky z krátkého vyjádření soudce mimo strukturu připravených otázek. Kromě uvedeného pak dále písemné vypracování odpovědí na danou strukturu otázek od soudkyně Obvodního soudu pro Prahu 2, která je toho času na dlouhodobé nemocenské. Soudkyně na základě předchozí telefonické domluvy a žádosti prostřednictvím mailu zaslala vypracované odpovědi písemně prostřednictvím emailu.

Analýza dat

V rámci analýzy získaných dat jsem se jako výzkumník začátečník částečně inspirovala metodou zakotvené teorie, která se mi jevila jako podklad k vyhodnocení výzkumu jako jedna z neadekvátnějších pro analýzu získaných dat. Nelze však říci, že celý výzkum je zpracován a vyhodnocen komplexně metodou analýzy zakotvené teorie.

K vyhodnocení výzkumu jsem částečně využila několik poznatků a technik zakotvené teorie, především systém kódování. Nejvíce jsem pak využila tzv. otevřené kódování, kdy jsem nejprve lokalizovala hlavní témata rozhovoru a přiřadila jim označení. Pod jednotlivými tematickými okruhy pak již podrobně provádím analýzu informací vztahujících se vždy k danému tématu.

3.4.2. Analýza rozhovorů

» Osobní pojetí systému včasné intervence

Systém včasné intervence je odborně popsán, definován, má specifikováno poslání, zásady a cíle. Cílem otázek směřovaných na respondenty nebylo přezkoušení „znalosti definice“, ale zjištění, co systém představuje pro ně osobně, co vnímají oni sami jako stěžejní a v rámci práce tohoto systému důležité. Většina respondentů zdůraznila hlavně to, že je to projekt, který je především důležitý pro spolupráci zainteresovaných institucí v rámci Týmu jednak ze strany technického propojení, jednak ze strany osobní spolupráce v Týmu pro mládež: „je to jednak systém elektronická evidence a tok informací mezi OSPODem a zainteresovanými organizacemi a pak to představuje i systém práce s dětmi ohroženými, v rámci týmu pro mládež“; „rychlý přísun informací a možnost přímé komunikace s členy jednotlivých složek“; „asi nejvíc to, že dojde, nebo dochází ke spolupráci mezi účastníky řízení, nebo jednání o určitých dětech, o určitých problémových dětech, který se řeší teda nejenom u nás jako u policie ale asi zejména třeba

už který začnou u vás jakožto na OSPODu, a dá se tím předcházet prostě třeba podobným případům. Takže nejvíc v tom asi vidím a moje představa je, spolupráce mezi těmi účastníky, který jsou do toho zainteresovaný“; „pro mě to zatím představuje především výhodu toho informačního systému, že můžu získávat poměrně rychle zprávy OSPODu, ke kauzám, který mi tu prochází rukama. A pak teda možnost na těch týmech, když se o tom jedná, probrat ty konkrétní okolnosti toho, třeba v některých případech. Ale hlavně to, že teda můžu získávat ty zprávy.“

Na druhou stranu jedna z respondentek pojímá SVI pouze jako onu část technického zabezpečení a Tým pro mládež, který ovšem považuje za prioritní, hodnotí zvlášť: *„Systém vidím jako nadstavbu nad činností Týmu. Jakoby systém – třešnička na dortu, když už je funkční Tým pro mládež a jde o to, jak co nejrychleji získat co nejvíc informací pro činnost toho Týmu v tom daným regionu. Takže tou třešničkou je to technický zabezpečení. Já si myslím, že technický zabezpečení by bylo na houby. Já si vopravdu myslím, že systém může fungovat tam, kde vopravdu lidi maj zájem v rámci týmu pracovat, někde to rozvíjej, ať už v tý kazuistický práci a nebo teda v rámci prevence celého toho regionu, a ten systém, ta technika, je to co jim třeba v tom potom může pomáhat, to potom tomu Týmu může v ledasčem ulehčit, ale to že bude někde SVIčko - technika, a lidi budou každé na svém písečku, nemá smysl. To jsou zbytečně vynaložený finance. A myslím si že jedině funkční tým zase může najít ty cesty, na co třeba, když SVIčko bude dokonale fungovat ve všech směrech, na co všechno ho využít“.*

Velmi častou osobní interpretací poslání SVI je také pomoc samotným dětem: *„hledá se asi cesta řešení asi snadší a jednodušší pro ty děti než, než prostě úplně dotáhnout to do toho, že to skončí u toho soudu nebo nějakým trestním stíháním, že jo“; „je to teda asi především pomoc těm dětem“; „tak já si myslím, že to je hlavně příležitost, jak pomoci mladejm, mladejm lidem ve veškerých patologických jevech a hlavně co se týče veškerý prevence. Myslím si, že to je obrovská možnost v současný době pro to, abysme těm mladejm pomohli, aby byli řádnými občany. Když budou děcka v pořádku, tak bude i společnost v pořádku“; „je to systém pro péči a systém pro práci s ohroženými dětmi“; „Já v tom vidím největší příležitost pro ty děti, a to je jako pomoci jim. Pomoci jim když už začnou mít nějaký problémy, tak aby se ty problémy začaly řešit co nejdřív od těch nejmenších, aby to nepřerůstalo prostě v, potom v, dejme tomu nějakou trestnou činnost nebo závažnější věci, to znamená podchytit to v těch prvotních problémech, ať se to týká už ve škole že jo, kde tam začínaj první informace z těch škol a pak chce to nějakým způsobem*

prostě řešit od začátku, než to přeroste prostě v to, aby ty děti končily u nás, no. Takže je to hlavně pro ty děti, no“.

» **Příležitosti a přínosy SVI**

Pokud byli respondenti dotázáni na to, v čem vidí největší příležitosti a možné přínosy tohoto systému, odpovědi se většinou ztotožňovali s jejich osobním názorem na SVI. Přínos vidí především v pomoci samotné skupině ohrožené mládeže: „největší příležitost je to pro prostě hlavně ty děti, a to je jako pomoci jim“, dále pak časový rozměr ve smyslu technické stránky informačního systému a rychlosti předávání informací: „že to urychlí tu komunikaci mezi námi“; „největší přínos vidím v propojení databází, možnosti rychlé informace o klientovi trestní justice již v rámci přípravného stádia práce soudce“; „ten systém sám o sobě, jako ten elektronický systém se samozřejmě vyvíjí, myslím si že není špatný, hlavně ve smyslu té rychlosti“ a také v důležitosti role týmu pro mládež: „No, zas bych to v jedné oblasti vztáhla asi zpátky k tomu Týmu, že mu to dává další možnosti pro rozvíjení té činnosti, že může přispět opravdu k toku informací. Že vlastně - paradoxně systém, a to abychom ho dosáhli, podnítí vůbec vznik Týmu pro mládež, třeba. Že to může to být ten spojovací motiv proč se lidi vůbec třeba v tom Týmu začnou scházet.“; „tak největší přínos je asi práce v Týmu pro mládež, a to je asi zlepšení komunikace, komunikace mezi zúčastněnými se stává pravidelná a systematická, takové to osobní jednání, a od toho se to odvíjí“. Vzhledem k tomu, že z kontinua všech rozhovorů v podstatě víceméně vyplývá, že hodnocení systému není celkově zatím k poměrně krátkému časovému úseku využívání systému možné, uchylují se někteří respondenti místo hodnocení aktuálního stavu spíše ke sdělení představ a vizí, které od systému očekávají: „To co sem si kdy načetla, to co potom je třeba díky systému potom možný mapovat, v to si věřím, ale jsem ještě neměla příležitost se vo tom nějak prakticky přesvědčit, jo, protože se mluvilo o tom, že to umožní okamžitě zlokalizovat v kterém místě toho regionu, jaká je teďka trestná činnost, úžasný věci jo, ale říkám, to zatím... Doufám, že se k tomu taky jakoby dostanem a že se to ukáže prostě časem, ty možnosti. Já si myslím zase, že to technický by mělo ohromný možnosti, ale že je to zase o tom jak ty lidi v tom Týmu o tom budou přemejšlet a co od toho budou jakoby chtít, z toho tahat“; „Vize toho systému je velice perspektivní pro sociálně právní ochranu dětí, pokud se jí podaří prosadit celorepublikově. A je tam vize, v podstatě, že by to měl být ucelený systém pro sociálně právní ochranu dětí, to znamená že by to nebyla jenom evidence, ale byly by tam zároveň i ty metody práce, byly by tam zahrnuté upozornění na zákony a podobně.“

Jeden z respondentů pak vidí příležitost v rozšíření pracovníků věnujících se prevenci : „*víc míst pro prevenci, víc pracovat pro školy, pro školky, pro střední, učiliště, pro různé organizace. Takže rozšíření pracovních příležitostí.*“

» **Slabiny a nedostatky SVI**

Respondenti se také měli vyjádřit k tomu, zda a případně jaké vidí v SVI nedostatky. Opět se v první řadě objevovalo sdělení, že zatím vzhledem k dosud malé frekvenci využívání systému není možné nedostatky plně identifikovat a posoudit: „*No, já si myslím že tohle v současné době těžko říct. Protože, vzhledem k tomu že, z mého pohledu to ještě nefunguje asi tak jak by to mělo fungovat a jaký o tom byly asi představy, tak si myslím, že jsme ještě někde na začátku a že to bude ještě opravdu trvat pár měsíců, možná pár let, než se to rozeběhne a bude to fungovat tak jak má*“; „*Já mám pocit, že systém se zdaleka ještě nevyužívá tak jak by se dalo.*“

Dále respondenti poukazují na slabiny v rámci fungování lidského faktoru, a to především ve vztahu k využívání technického informačního systému SVI: „*v současné době asi se dá říct, že největší slabina asi toho je, ty lidi, který s tím mají pracovat, prostě s téma informacema. Protože ty lidi se do toho nějakým způsobem musej dostat, musej se s tím naučit pracovat, musej se naučit pracovat s téma informacema, jednak ty který se do toho mají vkládat, do toho systému, a jednak ty který se z toho vlastně můžou získat. Takže v momentě kdy se lidi naučej pracovat přesně s témahle informacema, tak pak to bude asi fungovat*“ ; „*jednak je tady lidský faktor, protože všechno záleží od lidí, to je jako jasný, protože i když jsou setkání Týmu pro mládež pravidelná a i když teda byly uzavřeny nějaké smlouvy, s tím že teda tam pak ten tok informací není, i přesto to záleží od lidí*“.

Nedostatky se vztahují také k samotnému technickému zabezpečení systému: „*Případně technické nedostatky by byl třeba to, když by do toho oznámení nešli vkládat ty naše zprávy*“; „*pak je tady řada technických nedostatků v rámci softwaru IS SVI, který se průběžně nějak řešej a připomínkujou*“.

V rámci rozhovoru k nedostatkům SVI vyplynulo také jiné očekávání od provozu informačního systému SVI, než systém ve skutečnosti nabízí : „*já jsem si původně myslel, že tady ten systém bude fungovat tak, že my budeme mít přístup přímo, jakoby automaticky přímo do těch vašich dat. Což by bylo jako ještě jako rychlejší. Teď je to v podstatě jenom na moje dožádání, dostanu konkrétní odpověď a nemůžu si tam sám teda něco hledat co potřebuju. Nebo že se tam třeba sám kouknu, aniž bych vás třeba tím zdržoval, že bych se*

jenom podíval, jestli tam je, není, potřebuju – nepotřebuju něco dalšího vědět. Ale nakonec rozumím tomu, že tam hraje roli ochrana osobních dat a údajů“.

» **Lidský faktor v práci se systémem na jednotlivých pracovištích**

Respondenty jsem oslovila s dotazem, jak podle jejich názoru systém přijali a pracují s ním kolegové na jejich pracovišti. Musím předeslat, že v rámci zjišťování těchto informací se rozkryla důležitost organizační struktury na jednotlivých pracovištích a především pak vliv organizačních změn, které se v průběhu zavádění SVI na jednotlivých pracovištích udály. Podrobněji se tedy tématem organizační struktury a její změny u zainteresovaných institucí věnuji v samostatné kategorii.

Několik respondentů se vyjádřilo k práci svých kolegů se systémem pozitivně, poukázali však na jisté nedostatky, které bude nutno do budoucna ještě řešit: „*No, já si myslím že s tím pracujou, snad se teda dotazujou (pozn.: to znamená, že prostřednictvím systému zasílají dožádání o informace na OSPOD). Ale jak jsem se teda zmiňovala předtím, určitě my jsme do systému nic nevložili, což to teď tak zpětně vidím, že se třeba zlobím na soudce, a my nejsme o moc dál. Jo, ale říkala jsem si že po dnešku, že to třeba teda jako i zkusím, tam budu zkoušet jak by to bylo s tím vkládáním od nás. Protože nějaký zprávy ať už o spolupráci, nebo nespoupráci, za ten loňskej rok byly. Ale nedali jsme je tam. Určitě ne, jak jsme se tady teď o tom bavili. Je pravdou že ten systém by měl být průchodný, my vás dožádáme, ale jak taky my máme zprávu, tak ji tam vložíme. Takže, mínus u nás, no“.* Na základě této diskuse bylo následně vyzkoušeno, jakým způsobem by fungovalo vkládání celých zpráv od jiných institucích pro OSPOD. Zjistilo se, že tato funkce není dosud možná, systém umožňuje vložit pouze krátké oznámení, které se wpisuje do oznamovacího okénka. Na základě tohoto poznatku byl dán požadavek dodavatelské firmě softwaru, která sdělila, že technicky zabezpečit tuto funkci v rámci oznámení by neměl být problém.

Další respondentka uvedla : „*Kolegové přijali systém velice vstřícně, i když to teda byl další systém, který se museli v podstatě naučit odznova, vzhledem k tomu že tady už fungoval předtím nějaký zaběhnutý systém, samozřejmě se přijal, ale samozřejmě teď vidím, že je tam spousta věcí nedotáhnutých, což asi je horší, ale ta „vize“ tu je.“* Zde je namístě podotknout, že se jedná o pracovnice OSPOD, které systém využívají jako databázi všech klientů oddělení a každodenně v systému pracují a využívají jej. Největší kvantum technických připomínek k provozu systému, směřovaných na dodavatelskou firmu, je tedy právě ze strany OSPOD.

Několik respondentů pak uvedlo, že jsou v působnosti svého pracoviště v podstatě jediní, kteří se systémem pracují: „*Já jsem tady na to sám. Má do toho teda přístup ještě kolegyně, která je toho času na mateřský dovolený, a která zřejmě po svém návratu z mateřský dovolený si to zase převezme a bude dělat, zpracovávat tu působnost ona. Takže ale vlastně teď jsem jedinej kdo s tím pracuje.*“ Další respondent také uvedl, že je jediný, kdo se systémem pracuje a blíže objasnil role ostatních kolegů: „*Já zatím sem jedinej kterej to dělá, musím mít nějakou zastupitelnost, a ta zastupitelnost je vlastně pan ředitel. Jo, protože emaily mu choděj, i on chodí na ty schůzky, a vlastně co dělám já, já ho o tom informuju, a pro celou Prahu zatím, pro všechny obvody, dle mého názoru a co zatím vo tom vim, tak je systém včasný intervence pouze na Praze 2. Takže mě zastupuje jakoby pan ředitel, takže o tom víme dva, a ostatní kolegové tak samozřejmě o tom něco vědí, něco málo, tak samozřejmě někdo si toho přečte o tom víc, někdo míň, drtivá většina ví, že sem preventista, že dělám s mládeží, s drogově závislejma, s bezdomovcema, a víceméně ty úkoly, který já jim zadávám, samozřejmě ve spolupráci s panem ředitelem, například co dělají kontrolu provozoven a alkoholu na mládež a tak dále, tak to samozřejmě dělaj ty hlídky. A na podkladě těch jejich úředních záznamů já to ukládám do systému včasný intervence. Ostatní kolegové, jak bych řekl, ty vedoucí pracovníci, náměstci, kontrolní velitelé směn a operační o tom samozřejmě vědí, tak nějak v kostce, co to je, proč to dělám, a že mě musej vyjít v každym případě vstříc, a samozřejmě, kdo jak do jaký hloubky si to přečte, nebo se bude samovzdělávat, tak to je na každýho. Oni maj samozřejmě svý úkoly, že jo, pak mi ale předaj úřední záznamy, který já si přečtu a dám to do SVI.*“

Svou roli v odpovědích respondentů sehrál samozřejmě také osobní postoj jednotlivých pracovníků k nově zavedenému systému a jejich obava z míry nového zatížení v dosavadním systému práce : „*bylo to taky o tom, jako o tý linii, jako kolik práce jakoby navíc to bude obnášet*“ ; „*když vezmu zkušenosti prostě s lidma, který tam sou, tak oni prostě jakoby jakejkoliv jinej zásah do jejich práce moc nechťejí, maj pocit prostě že je to nějakej výmysl, že je to jenom přítěž pro ně, ale dokud jim prostě někdo rozumně nevysvětlí, jak to doopravdy je, a že to není jenom přítěž prostě něco vkládat do SVI, tak oni k tomu tak nebudou přistupovat. Ale to je to, že oni musej pochopit k čemu to je, k čemu to slouží, musí se o tom svým způsobem přesvědčit, a musej prostě pochopit to, že ty informace jsou dobrý jak prostě pro jejich práci, tak prostě pro všechny ty ostatní*“ ; „*Pro mě to znamená práce, práce, práce*“.

Z odpovědi další respondentky vyplývá, že na dosavadní využívání systému kolegy má vliv mimo jiné právě reorganizace struktury pracoviště. Uvědomuje si, že vzhledem

k organizačním změnám ve struktuře organizace kolegové SVI v podstatě zatím nijak neřešili, proto bude teď jedním z důležitých úkolů je k SVI dodatečně dovzdělat, přičemž hlavní úlohu v tomto směru vztahuje na sebe z pozice vedoucí oddělení, za přínosné však považuje také zaškolení a pomoc ze strany pracovníků úřadu, jmenovitě pracovníc OSPOD: *„když pomínu to, že jsem tam vlastně jenom chvílku a neznám vyloženě jak to fungovalo do téhle doby, tak asi si myslím že upřímně můžu říct, že s tím téměř nepracuju. Vzhledem k tomu, že my bohužel ještě nefungujem tak jak máme taky, protože nesedíme ještě pohromadě, rozjíždí se to teď teprve a snad od února už budem fungovat. Ale to je to, že oni musej pochopit k čemu to je, k čemu to slouží, musí se o tom svým způsobem přesvědčit, a musej se, prostě pochopit to, že ty informace jsou dobrý jak prostě pro jejich práci, tak prostě pro všechny ty ostatní, jo. To dovzdělání těch kolegů bude svým způsobem asi nejvíc spočívat na mě, jakožto zástupce policie tady v týmu, tak bude na mě, to překlomit na ty lidi, vysvětlit jim to, co je na tom, a pak si myslím, že by bylo dobrý třeba i je vzít sem třeba i tady s váma, zástupcema tady z úřadu. Jestli mám dobrý informace, tak to celý je iniciativa ze strany úřadu městský části, takže si myslím, že taky odsud by to mělo vyjít. Jako třeba po dohodě s vámi, jestli by bylo vhodný udělat třeba nějaký malý sezení a promluvit si o tom, a vysvětlit jim celkově jak to funguje, to SVI“.*

» **Technické zabezpečení SVI**

K technickému zabezpečení projektu většina respondentů uvedla, že s ním nejsou problémy. Častá byla vyjádření jako „všechno v pořádku“; „v podstatě v globále nebyl zásadní problém, myslím v implementaci toho programu“; „Nepocituju“; „vyloženě technický problémy nebyly“; „ Já myslím že teďka už to běží a co jsem se tak jako ptala a zjišťovala, tak neřikal nikdo, že by s tím byl nějaký jako technický problém. Takže by mělo bejt všechno v pořádku“. Z odpovědí respondentů však mimo jiné vyplývá, že systém dosud není využíván v takové míře, kdy by mohli jednoznačně říci, že k technické stránce nejsou z jejich strany žádné připomínky: „já si jich teďka nejsem vědomá“; „ Kdybychom třeba zjistili to, že nejde kopírovat – vkládat ty oznámení – tak to bysme pak připomínkovali“. Konkrétní připomínku měl pouze jeden z respondentů, který uvedl: „Mě vždycky když otevíráš tu spouštěcí stránku do toho systému, tak mi to hlásí, že se připojuju k nezabezpečenému serveru, a že je riziko infekce a podobný, ale to jako překliknu a jedu dál, ale jinak problém žádný nebyl“. Respondenti také poukázali na to, že v případě, že k nějakému technickému problému došlo, nespočívalo to ve špatném provedení instalace systému na jejich pracovišti, ale v jiných důvodech : „teoreticky nějaký

problémy byly, ale to byly spíš z naší strany, protože tam byl problém s internetem a ze sítěma. Takže tam nebyly problémy toho SVI jako takovýho, ale technickýho zabezpečení u policie, což prostě, za to ten systém nemůže, že jo“; „kolegyně se nemohla přihlásit, nastal jí nějaký problém, a pak se zjistilo že popletla jméno a příjmení...což teda nebyla chyba na vysílači“; „na počátku byly problémy zaviněné nikoliv soudci, nýbrž selháním správy soudu v komunikace s MČ Prahy 2“. Zástupkyně OSPODu pak poukazuje na to, že „v podstatě teď je problém řešení jednotlivostí. Ale není to problém pracoviště, je to spíš problém dodavatelské firmy. A asi to chce ještě čas, aby se zjistilo, jestli všechny ty složky jsou dostatečně zaškolené a jestli skutečně jako umí v tom systému pracovat“. K tomu opět dodávám, že zatím největší podíl v připomínkování nedostatků a návrhů na řešení zmíněných technických jednotlivostí mají právě pracovnice OSPOD, což je ale logicky dáno tím, že v systému denně pracují, mají zde vedenou veškerou svou agendu. Při práci se systémem pak častěji narazí na nedostatky, které poté připomínkují dodavatelské firmě software s požadavkem na korekci či změnu.

» **Požadavky na zlepšení SVI**

Co se týče požadavku na zlepšení SVI, nejvýraznější je potřeba zpětné vazby, oboustrannosti toku dat také ze strany OSPOD vůči ostatním institucím, kterou technický informační systém zatím neumožňuje. Metodika SVI informuje sice o jednostranném toku dat, kdy subjekty jako městská policie, školy, lékaři, vkládají do systému oznámení pro OSPOD, to jim však prostřednictvím systému nemůže poskytnout zpětnou vazbu o řešení problému. Oboustranný tok informací je pak definován z té pozice, že OS, PMS, SKPV a OSZ mohou na OSPOD poslat dožádání, na základě kterého OSPOD daným institucím odpoví prostřednictvím sdílení požadovaných informací na jistý časově omezený úsek. Tato „oboustrannost“ toku informací však funguje také pouze z hlediska strany dožadujících informací, nikoli ze strany OSPOD vůči nim. „Postrádám tak trošku jakoby zpětnou vazbu, co se děje. Jde o to, jak to dopadlo, jak se to dál vyvíjí, jo, myslím jestli mám nárok na informací“; „jo, postrádám v podstatě že ten tok informací by měl být oboustranný, takže postrádám v podstatě možnost dožádání OSPODu vůči těm ostatním složkám, v SVI. Samozřejmě to právo existuje, je to i uzákoněné a myslím si že pokud máme ten systém, tak by to mělo být v rámci toho systému“. Z odpovědí respondentů je pak opětovně zřejmé, že konkrétní požadavky aktuálně nemají, ale nevylučují, že při dalším využívání systému se mohou nové požadavky objevit: „Zatím ne“; „Asi ne“; „Nemám konkrétní požadavek“; „No, já si myslím že to je ještě asi brzo tohleto říct, že pro

mě asi osobně tohle bude chtít asi určitě ještě nějakou chvíli, ještě několik setkání, a já si myslím, že to ukáže ještě praxe, že to bude ještě chtít další čas. Já, pro mě osobně je to určitě brzo, protože jsem v tom teprve chvíli, takže si myslím že na tuhle otázku je ještě brzo, ji posoudit, chce to zkoušet ještě a poznávat a pak teprve vychytávat to, co tomu chybí. Takže v tuhle chvíli si myslím že třeba úplně nemůžu říct že tomu něco chybí, ale časem že se to změní, může se ukázat že jsou prostě věci, který tam chyběj“; „požadavky asi nemám. Musím se zase zastydět a říct, že systém teď fakt nemám tak zmáklej, tak abych to mohla úplně posoudit. To s čím teď prostě zacházím, tomu nenasvědčuje. Já teď vlastně nevím, my třeba nemůžeme vkládat do systému žádný informace? To by byl teda třeba případnej technickej nedostatek, protože pro nás by byl teda ideál vložit vám tam zase naši zprávu jako soubor, nebo teda aspoň zkopírovat. Já mám pocit, že se totiž ještě zdaleka se ten systém nevyužívá tak jak by se dalo. Já si teda netroufnu, já nevím teda jak moc v rámci dvojky jsme šťourali, já za sebe vim, že já asi moc ne, v těch možnostech, co bysme teda asi mohli ještě z toho získat dál. Takže jsme s tím ještě v plenkách.“

» **Práce v Týmu pro mládež**

V rámci této kategorie jsem se zaměřila především na zjištění, zda se zástupci zainteresovaných stran pravidelně zúčastňují Týmu pro mládež a co jim spolupráce v Týmu přináší, a jak by zhodnotili hlavní přínos spolupráce Týmu.

Téměř všichni respondenti uvedli, že se setkávání Týmu účastní pravidelně : „*Tak já zatím, co jsem na své pozici, tak vlastně docházím pravidelně, každou druhou středu v měsíci“*; „*Snažím se chodit pravidelně na ty měsíční zasedání, někdy bohužel mám třeba intervenci u soudu, nebo něco jiného, ale jinak vždycky když mohu, tak se zúčastňuju“*; „*Já myslím že víte, že vždycky tam někdo od nás je. Nejsem si vědoma toho, že by se stalo, že bysme nebyli, ale ojedinele je to možný.“*; „*ano, já se zúčastňuju pravidelně, protože vlastně SVIčko je jedna z mých základních pracovních povinností, za druhý mě to baví, oslovilo mě to, chci to dělat do budoucna a rozšiřovat to“*; „*ano, zúčastňuju se pravidelně“*. Ze strany soudu lze konstatovat, že počátečních setkání Týmu pro mládež se účastnila soudkyně, která je toho času na nemocenské. Ta v písemné odpovědi na otázku ohledně setkávání týmu uvedla: „*Neúčastnila jsem se pravidelně, neboť v některých termínech mám podle rozvrhu jednací den, pokud bych ho nevyužila, není z kapacitních důvodů možnost využít jednací den některého z kolegů.“* Soudce, který má aktuálně práci v SVI v kompetenci, se jednání Týmu dosud prakticky nezúčastnil, přičemž odkazoval

na pracovní vytížení. Jak jsem již ale nastínila, po proběhlých konfrontacích přislíbil, že se již bude snažit setkávání Týmu pravidelně účastnit.

K otázce týkající se přínosu práce Týmu pro mládež se respondenti shodují především na přínosu multidisciplinární spolupráce v rámci řešení konkrétních kazuistik: „*No, hlavním přínosem by byla v podstatě tolik žádaná multidisciplinární spolupráce*“; „*přínos je v tom vlastně že se tam projednávají jednotlivé případy, což je určitě dobrý, než kdybysme se omezovali jen na to, že my vám pošlem to co musíme. Takže to je přínos myslím pro ty lidi, který jsou v tom Týmu, a maj všechny ty informace*“; „*někdy se tam řeší ty konkrétní kazuistiky, tak se dozvim třeba další informace i od těch jiných členů Týmu, které jsem třeba nevěděl na základě té zprávy, nebo mi nevyplynuly, nebo se mezitím vyvinula situace nějakým způsobem, takže se dozvim aktuální informace*“; „*sladjujem si vzájemně pohledy na věc, to je teda k tý kazuistický práci, učíme se vzájemně to co teda která ta profese v tom týmu tam může přinést, co je teda ten její rank, kde je její výsostný území, kde se třeba můžem třeba zas s někým dalším potkávat, učíme se, že jo, se od nás teda pak očekává, aby to rozhodování potom co nejvíc zohlednilo toho konkrétního mladistvýho, nebo teda nezletilýho*“; „*Byla jsem účastna setkání, kde byl projednáván konkrétní klient. Přínos byl zejména v tom, že ještě dříve, než byl podán návrh k soudu, měl již soudce konkrétní informace o klientovi*“.

Dále respondenti hovoří o první části jednání Týmu, která je informační, všeobecná a netýká se konkrétních případů. V rámci této části setkávání týmu oceňují přísun aktuálních informací týkajících se SVI a oblasti práce s ohroženou a problémovou mládeží: „*důležitý jsou pro mě i ty formální informace, co se tam vždycky řeší, jako právě zavádění systému, jak se bude co dělat, jaké jsou aktuální problémy, a já vlastně tam zjistím, co se aktuálně děje, což můžu pak zohlednit*“; „*na počátku se setkání týkala hlavně zprovoznění celého systému*“.

Několik respondentů pak jmenovitě ocenilo zapojení účasti škol na setkávání týmu: „*Myslím si že to dost oživila účast, teda v tý všeobecný části, kde se nejedná o konkrétních dětech, přínos škol, že v podstatě vnáší do toho praktické příklady a v podstatě na těch příkladech myslím si že může být pro ostatní poučný řešení nějakých příkladů obecně*“; „*myslím si že je hodně důležitý z hlediska toho širšího že jsou tam teďka ty školy, že se dá spousta věcí domlouvat, že jo, tak my nejsme instituce primární prevence, ale vidím, že to je to nejdůležitější. Myslím si že je fajn, že maj možnost teda, jak se setkávat i s náma dalšíma, ale i s tou městskou policií, říct těm policajtům co vlastně teda teďka řešit.*

To vidim taky jako velmi důležitý - co tam poslouchám do čeho my se nezapojujem – nějaký kontroly těch heren a ohledně alkoholu třeba – úžasný!“

Za další přínos je opět považována osobní komunikace členů zainteresovaných institucí setkávajících se v rámci Týmu pro mládež : „ *je určitě dobrý osobně poznat ty lidi, který sou účastníky toho týmu, ta spolupráce by měla být osobní, a myslim si že ne jenom telefonická, nebo písemná prostě komunikace, takže já vidim v osobní komunikaci velkej přínos“*; „ *a myslim si teda že je to hlavně o tom, že se lidi, který o to maj zájem, tak se sejdou a jsou si teda ted' díky tomu všemu blíž“*.

Jeden z respondentů pak uvedl, že setkávání týmu má pro něj také osobní význam: „ *já dělám zároveň vysokou školu, tak je mi to i prostřednictvím těch lidí, kteří tam mluví a diskutují, užitečný. I já se sebevzdělávám a vlastně se dostávám víc do tý problematiky.“*

Ze strany OSPOD padla ale také připomínka k tomu, že práce týmu pro mládež by měla být podnětná ze všech stran: „ *v tom našem Týmu mě to přijde, že je to spíš většinou iniciativa OSPODu, zdá se mi, že je tam zatím úplně zřetelná nečinnost některých složek, nečinnost v tom smyslu, že samozřejmě informace ano, ale vidim tam nějakou absenci těch konkrétních řešení, konkrétních závazků, návrhů, a tak dále. A to jak ve směru doporučení projednání konkrétního případu, tak ve směru navrhování opatření, jak případ dál řešit“*.

» **Rychlost práce v SVI**

Pokud měli respondenti posoudit, zda zavedení SVI zrychlilo samotné jednání ve věci jednotlivých klientů a případně uvést nějaký konkrétní případ, pak jako již v několika jiných bodech je zřejmé, že na posouzení systému je z také v tomto ohledu příliš brzy: „ *Hmm, já nevim no, to je asi těžko v tuhle chvíli říct. Protože těch případů nebylo ještě tolik, abysme to mohli posoudit, takže na to těžko odpovědět, jestli ano nebo ne. Takže myslim si, že prostě je to ještě krátká doba na to, aby se tohleto úplně porovnálo“*; „ *hmm, to si netroufnu posuzovat, řekla bych spíš že ne, ale zase sem si říkala že na tý dvojce, to nikdy jako neběželo extrémně pomalu, to jsou obvody, kde teda je huř“*; „ *Těch případů na posouzení je zatím málo. Oni jsou všichni překvapení, že máme těch dožádání a oznámení málo, ale je to taky typem tý městský části, takže ono to všechno, možná i ta spolupráce vážne, že nemáme toho tolik. Že nemáme z čeho vybírat a kolikrát to tam lifrujeme prostě všechno. Ale myslim si že to není nic proto ničemu. Že ještě v podstatě jsme to neměli tak jako možnost odzkoušet. Je toho málo zatím, si myslím.“*

Několik respondentů však poukázalo na prvky v několika případech, které svědčí o tom, že díky práci v systému se práce s klientem zrychlila: „ *myslim si že se zrychlila ta*

komunikace mezi námi, mám rychleji aktuální informace“; „jo, myslím si že tu byl případ kterej se okamžitě chytil za pačesy a udělalo se to. I tady co sem byl zezáčátku, tak tady se řešil nějaký alkohol, tak se to řešilo tady taky rychle“.

Jedna z respondentek poukázala na to, že pro zrychlení samotného jednání ve věci je nezbytná spolupráce všech zainteresovaných složek. Pokud nekooperují všechny složky, kterých se řešení případu týká, pak je zrychlení v řešení případu z pozice jedné složky neefektivní, pokud další složka na tuto spolupráci rychle nenaváže: „*No že by se to zrychlilo..., no teď teda vycházím z toho, že stejně ten konečněj uživatel to nevyužívá, tak z čeho to usuzovat, jo? Já nevím, přece kdyby, ten soud, jestliže tohleto maj, ale pošlou nám žádost o zprávu na klienta 14 dní před jednáním, tak ten systém by to vyřešil, že by si tam prostě jen soudce mohl šáhnout pro ty informace, který se tam do té doby naskládaj a věděl by třeba že s náma ten klient stejně nespolupracoval, jako to bylo u toho jednoho, a nebyli jsme tady všichni teda ve šponungu, jak to dopadne. A on by věděl, teda už když dostane spis na stůl, tak si šáhnul pro informace a měl by to všechno pohromadě, jo. Takže, ale říkám, netroufnu si to soudit, jestli to práci s jednotlivými klienty všeobecně zrychlilo. My se snažíme ten proces nezpomalovat“.*

Soudkyně, která zodpověděla dotazník v písemné podobě prostřednictvím mailu, uvedla: „*Ještě před zprovozněním systému jsem se stala zastupujícím soudcem, dotaz je proto třeba směřovat na soudce, který má agendu na starosti“.* Jak jsem však již výše uvedla, soudce práci v SVI dosud bohužel nevyužil.

» **Priority hodnocení složek SVI**

V rámci otázek zaměřených na priority hodnocení složek SVI jsem od respondentů chtěla získat jejich názor na to, zda je pro ně důležitější technická stránka systému s možností rychlého předávání informací, nebo samotné setkávání a práce Týmu pro mládež, případně jestli oběma těmto složkám práce v systému přiřkládají stejnou důležitost. Většina respondentů se vyjadřuje tak, že obě složky jsou důležité, technické zabezpečení systému berou jako stěžejní základ v ohledu rychlosti předávání informací, nicméně práce v Týmu je pak ale pro ně důležitější z hlediska spolupráce a řešení celého případu: „*Já si myslím, že obojí je stejně důležitý, protože v hodně případech, obzvlášť u těch dětí, je důležitá rychlost předávání těch informací. To znamená, že to technický zabezpečení je jakoby na tom prvním místě, jo, ta rychlost obzvlášť a pak samozřejmě jako by na druhém místě... Ale ne, stejně důležitá je pak ta osobní znalost a ta osobní komunikace, kdy vlastně díky té rychlosti, kdy se tyhle informace dozvíme se daj dál řešit líp té znalosti osobní.*

Takže já si myslím že to je oboje stejně důležitý a že bez jednoho nebo bez druhýho by to nebylo tak úplný, no. To znamená že, když já dostanu rychlou informaci díky technickému zabezpečení, tak tu rychlost neztratím na tom, že neznám někoho, s kým to budu dál řešit. To znamená že, když já dostanu rychlou informaci díky technickému zabezpečení, a budu mít osobní znalost s dalším účastníkem, nebo i potom když se tady udělá setkání Týmu, tak samozřejmě díky tomu, že budeme všichni vědět ty informace z technického zabezpečení, tak se to bude mnohem líp řešit. Takže to si myslím že je docela důležitý oboje“.

„Tak asi pro ten samotnej výkon práce, co tady potřebuju je pro mě důležitější ta rychlá výměna informací, ale zase díky tomu setkávání s Týmem, nebo v rámci Týmu mládeže kdy zjistím ty další informace, k tomu se vztahující, nebo i obecnější informace, jak probíhají, nebo jak jsou nastavené různé mechanismy, takže asi je to srovnatelný – nebo - asi trochu více je pro mě důležitější ta technická stránka systému, ale nedá se říct že by Tým pro mě byl nedůležitý“.

„Tak samozřejmě to spolu souvisí, jestliže já něco zadám do systému a nebudeme na tom fyzicky pracovat, tak to vyšumí s prominutím, a zase naopak, že jo. Ale já si pořád myslím, že trošičku víc bych dal tomu samotnému setkávání Týmu pro mládež. Přece jenom tam se to řeší konkrétně že jo, otevře se nějaká diskuse. Takže já si myslím že to samotné setkávání má pro mě větší bonitu.“

„No já si myslím že pro práci kurátora nebo teda sociálního pracovníka je přínosnější ta práce v tom Týmu, protože klientovi je úplně jedno jak to máme technicky zpracovaný. I když jako je to hodně vypovídající a i když jako bude splněná ta „vize“, tak jako třeba budeme mít stanovený individuální plán a budeme tam mít stanovený jak s tím klientem pracovat, tak asi hlavně ta sociální práce je o práci s klientem samotným a ta práce toho Týmu se nejvíc dotýká toho klienta. Samozřejmě že to jde ruku v ruce s tím, že ta informace musí být rychlá, abysme toho klienta mohli z toho vytáhnout, to je jako jasný.“

Jedna z respondentek vidí práci v týmu jako naprostý základ : *„Jednoznačně prioritou je Tým. A za Týmem je teda to technický zabezpečení. Když už ten Tým si rozumí a je prostě nějak doladěnej, na sebe nastavenej, ochotnej vůbec v tý problematice spolupracovat, tak pak má smysl dát tomu ty „dráty“.“*

Soudkyně, která zodpověděla dotazník v písemné podobě prostřednictvím mailu, uvedla: *„Zatím za významnější považuji technickou stránku systému, k významu setkávání a práce Týmu se může soudce vyjádřit až s delším odstupem od jeho zavedení.“* Soudce, který má v současné době v rámci Týmu působit, se však setkání Týmu zúčastnil pouze jednou a technický informační systém SVI dosud nevyužil. Neúčast na spolupráci v rámci

Týmu pro mládež omlouval vysokou pracovní zaneprázdněností. Na základě diskusí se zástupci PMS a právě rozhovorem domluveným na základě žádosti poskytnout mi interview ohledně SVI pan soudce přislíbil, že se bude snažit všech nastávajících setkání Týmu pravidelně účastnit, pokud nebude mít kolizi s jinými bezodkladnými pracovními povinnostmi, jako je třeba účast u výslechu apod.

» **Dopad zavedení SVI**

Respondenty jsem oslovila s dotazem, zda již vnímají nějaký konkrétní dopad zavedení SVI. Opět se potvrdilo to, že systém nebyl dosud využíván v takové míře, aby bylo možno na konkrétních případech poukázat na dopad práce v SVI. „*Noo, já si myslím že konkrétní případ asi uvést nemůžu, nebo určitě ne. Já si myslím že zatím nebylo vloženo do toho SVI tolik informací, kolik si myslím že už mohlo být založeno, a že se z toho zatím nečerpalo nic a není konkrétní případ který by se díky tomu, já nevím, nějakým způsobem řešil. To znamená že není momentálně případ, na kterým by se to dalo nějakým způsobem uplatnit a ve kterém by se to dalo využít, ty informace, a na kterém by se třeba dalo už prakticky ukázat, jak to vlastně funguje. Jo, v momentě, kdy budeme mít první případ, opravdu takovej, že tam budeme mít toho člověka, tak pak si myslím že se ukáže opravdu to využití a to jak to funguje. Ale zase, to záleží, to bude asi chvílku trvat, protože nejdřív se budou sbírat nějaký ty informace třeba částečný, než to skončí třeba u nás. Ale jakmile i ty lidi uviděj, že to takhle funguje, tak pak začnou sami i z vlastní iniciativy tyhle věci dělat, protože zjistí že i pro ně je tohle prostě přínosný.*“

Respondenti se nicméně opět vrací také k tématům jako je zrychlení spolupráce a důležitost multidisciplinární spolupráce v rámci setkávání Týmu pro mládež: „*pro mě je to zase zrychlení v tý věci*“. „*No určitě si myslím, že určitě by se jeden našel, který se povedl vyřešit, to bylo rychlý, a bylo to opravdu tím že se tým sešel a v podstatě se shodl na nějakým řešení. Byla tam hlavně účast všech a podstatě to pak bylo tak, jak se to na tom týmu dohodlo, to je důležitý. A taky ta informace přišla včas, takže ta věc prostě šla zastavit v určitém stadiu*“. „*No určitě v rámci tý spolupráce, když zapomenem na dráty, tak je to to setkávání, prostě jednoznačně multitém, myslím si že dvojka prostě v týdle oblasti je v Praze nejdál, o tom není debat. Měli jsme tu určitě jeden konkrétní případ, kterej vy jste to signalizovali už někdy koncem roku, aniž by teda nám přišel zahajovák (pozn. zahájení řízení, obžaloba z OSZ). Vim že se o tom bavili na týmu, no tak tam třeba vidím jako dobrý ten průběh, no můžem si to říkat i po telefonu, ale sakryš, když je tady ta možnost. Ale znovu říkám, vidím tam to důležitý v tom, že se teda vidíme, a že si teda*

řeknem, a pak si teda ty papíry, nebo ty informace prostřednictvím systému můžem rychle předat. A my když tady teda o tom případu pak přemejšlíme a máme k dispozici třeba zprávu od vás, a furt se k tomu jakoby vracíme když už pak chystáme tu naši zprávu, tak určite je to fajn, nemusíme, tak jako by to bylo dřív, že vy byste nám to , já nevim, třeba faxovali, nebo říkali, my bysme si to tady zapisovali“.

„Příklady nějaký máme, co se týká alkoholu například. Pak tady byl jeden příklad mladistvá, drogově závislá, takže vlastně našim prostřednictvím, přes OSPOD, se jí udělili nějaký rady, poslala se do nějakých poraden, na Detox a tak dále, a ta slečna patnáctiletá spolupracuje a zatím je to na správný cestě, prostě dostala se z toho, rodiče spolupracují, uvědomili si to, a já osobně z toho mám i radost takovou...“.

» **Provázanost spolupráce**

Respondenti byli dotázáni na jejich hodnocení provázanosti spolupráce zainteresovaných institucí před a po zavedení SVI s důrazem na to, zda v této oblasti nastala z jejich pohledu nějaká změna. Všichni respondenti našli alespoň jeden příklad změny, který zavedení SVI v rámci propojení spolupráce jednotlivých institucí přinesla. Opět zde však svou roli hrají změny v organizačních strukturách několika zainteresovaných institucí, kterým se blíže věnuji v kapitole ke struktuře organizací.

Jako hlavní je opět uváděna propojenost spolupráce díky pravidelnému setkávání Týmu pro mládež, rychlé předávání informací prostřednictvím IS SVI, nicméně z odpovědí respondentů je také zřejmá absence práce soudu, kterou ostatní zainteresované instituce ve spolupráci postrádají: *„myslim že je obrovskej rozdíl v tý osobní komunikaci. Jo, že tady má člověk možnost, třeba ty zástupce z těch škol prostě poznat a přijde tady s nima do styku, je to mnohem lepší, než když třeba potom člověk něco řeší s téma školama, vlastně třeba po telefonu nebo tak, a nevíte, kdo tam na tom druhym konci sedí, jo? Když já ted'ka zvednu telefon a zavolám a řeknu kdo jsem, a oni ted' vlastně zjistí že se známe, že jsme se poznali, viděli na Týmu, tak ta komunikace, a to jednání bude úplně jiný, jo. Protože ono když s téma učitelema konkrétně třeba jsou, nebo byly, problémy a ozvala se policie, tak jako to jednání, a ta ochota prostě tam prostě moc není. Prostě oni jsou zástupci těch dětí v tý škole, my chceme pak zasahovat jakoby „do nich“. Ten vztah je tam takovej, jakoby trochu s odstupem a když se poznáte tady, tak je to samozřejmě lepší. A třeba i ty informace přes ten systém a tohleto, prostě si myslim, že to je lepší. Protože my se dozvíme o některých věcech, o kterých bysme se třeba vůbec nedozvěděli, takže já si myslim že rozhodně je to lepší se zavedením toho systému. Já jsem zastánce tý osobní komunikace, takže to si myslim*

že je určitě obrovské přínos, že tohleto je, že to funguje tohleto setkávání. Všechno je to o komunikaci a o těch informacích, takže je to lepší po zavedení systému, protože to získání těch informací je přece jenom jednodušší než předtím. Takže tyhle dvě věci asi – získávání informací a osobní komunikace.“

„No, já musím říct, že konkrétně v tomhle nastala nějaká změna, tohle nám hodně pomohlo ve spolupráci s policií, to že my jsme potom třeba se od toho odpíchli a řešíme si třeba tady sólo ještě ve spolupráci s tou městskou policií jakoby mimo tým, ale v tom Týmu byl určitě ten základ. Určitě teda ve spolupráci s městskou policií přínos v tom, že jsme dali dohromady takovej jako preventivní program, to je zásluha dvojky taky, že jsme se tam sešli a oni pak jsme se začli bavit co bysme mohli dělat spolu. Ke spolupráci se státním zastupitelstvím, určitě spolupráce se státní zástupkyní byla úžasná i tom, že jsme se pak poznali i osobně, i to je důležitý, co ten Tým umožní. Ta je ale teď na mateřský. V poslední době je ale lepší i spolupráce se státní zástupkyní, co má na starosti trestní – já se jí tady musím zastat že jsme jí poslali návrh opatření ještě před rozhodnutím a ona ho vysmahla bez jakéjkoliv problémů. Byť na ten tým nechodí, tak se ale něco prostě posunulo. No a spolupráce se soudem - soud jako fajn rozhejbání na tom začátku, když tam chodila paní soudkyně, a nabídla třeba zapojení své osoby tady do toho preventivního programu s tím že by mohli chodit i na její líčení, a ona že by tedy s nima nějak pracovala, to považuju taky za důležitý, že se to tam takhle rozhejbalo, no ale nicméně pak, ta spolupráce se soudem, myslím si, že multitým, teda konkrétně s panem soudcem co to má na starosti aktuálně, se nikam bohužel nepohnul. S váma kurátorama byla spolupráce vždycky dobrá i když Tým nebyl, a myslím si že teď když jsme teď teda, vy samozřejmě nejvíc, spolupracovali ještě na dalších věcech, že je to ještě jakoby užší a lepší“.

„Asi je to hodně o tom v současné době, o těch osobních kontaktech. A očekávám od toho, že ta spolupráce bude ještě lepší, protože ty osobní kontakty, to je hodně přínosný. Ale samozřejmě se to odvíjí, jo - systém je k něčemu, podepsali se určitě nějaké závazky ve smyslu těch dohod, pro ty složky, které k tomu přistupují, ale samozřejmě je to o přístupu lidí. Nedá se jednoznačně říct, že je to lepší nebo horší, ale myslím si, sem optimista, že to spěje k lepšímu. Hodně je zvýšená aktivita třeba městský policie, ale vlastně i přes SVI se přenáší požadavky na bezpečnost městský části jako takový, ve smyslu - já nevím, kontroly mladistvých, spotřeba alkoholu, prodej alkoholu mladistvým, takže tam myslím že to hodně oživilo a je to lepší. Myslím si, že i když ten Tým pracuje víc, už vlastně delší dobu než je SVI, ale ještě i tak myslím že se to pořád ještě učíme.“

„Za zásadní změnu považuji, že pracovníci jednotlivých institucí už nejsou anonymní, mají konkrétní tvář, jsou vyměněny kontakty a komunikace může probíhat rychle a bez formalit.“

„Já vlastně ten systém používám zatím tedy jenom při komunikaci s OSPODem, čili rozdíl vlastně ve spolupráci s těma dalšíma institucema jako necejtím. Takže jenom k tomu jako, že na těch Týmech mládeže se dozvim ty okolnosti, tím pádem se dozvim víc informací, než bych se dozvěděl jinak, ale jinak vlastně, především, rozdíl je v práci s OSPODem.“

„ Tak já si myslím, že drtivá většina k tomu zaujala aktivitu, nicméně mi tam chybí někdo od soudu...? Asi. Jestli jsem si všimnul dobře, tak to si myslím že tam, z jejich strany, že to je takový ... Ačkoliv si myslím, že by tam bejt měli a že ten zástupce na tu hodinu jednou za měsíc vlastně by tam měl bejt, aby si za A – vyslechl informace, a za B – on nám předal informace. To je první věc, a druhá věc je, že samozřejmě se všichni učíme. Takže choděj i ty ředitelé škol, což je dobře, každému se vlastně tak nějak více rozvazuje jazyk, a je to takový hodnotnější a hodnotnější, z mého pohledu.“

» Role SVI v prevenci kriminality mládeže

Cílem otázek zaměřených na respondenty v ohledu role prevence kriminality mládeže v souvislosti se zavedením SVI bylo zjistit, jakou roli hraje dle jejich názoru zavedení SVI a zda dosavadní práce v systému už nějak přispěla ke konkrétním opatřením právě v oblasti prevence. Několik respondentů bylo již schopno uvést zcela konkrétní příklady vzniklých preventivních programů : *„Jako člen přípravného týmu jsem pro oblast prevence kriminality navrhla projekt „Školy k soudu“. Projekt má odlišné pojetí oproti projektu „Soudci do škol“, které prezentuje Soudcovská unie. Projekt „Školy k soudům“ fungoval ještě před zavedením SVI, využívaly ho však paradoxně spíše školy mimo obvod Prahy 2. Městská část Prahy 2 mi umožnila setkat se se zástupci základních škol, jejichž zřizovatelem je Praha 2, kde jsem nabídla tento projekt „domácím“ školám. Část z nich návštěvu soudního jednání s následnou diskusí se soudcem využila a dokonce ji zařadila jako součást výuky pro žáky 8. a 9. tříd. Soudní jednání pro školu je vždy vhodně vybráno tak, aby žáci měli možnost vidět celý proces a aby se jednalo o trestný čin, jehož povahu jsou schopni snadno pochopit. Z následných diskusí je zřejmý velký zájem žáků o projednávané případy, jejich vnímavost pro podstatu řešeného případu. Diskuse se však neomezují jen na projednávané případy, žáci mohou klást jakékoliv dotazy týkající se justice. Domnívám se, že tento projekt vhodně doplňuje oblast prevence kriminality mládeže v obvodu Prahy 2. Uvítala bych zájem vícera škol.“*, dále pak jeden z dalších

preventivních programů, který vzniknul na základě spolupráce městské policie a PMS: „dali jsme dohromady takovej preventivní program, kdy městská policie nabídla možnost, že se chodí třeba na dopravní hřiště, kam choděj klienti teda makat, že to je tak jako na rozhraní společensky prospěšný činnosti, ale berou ty naše mladistvý klienty taky do tělocvičny, berou je i na preventivní akce, který maj teda třeba v rámci různých městskejch částí. Ted'ka brali kluky na nějaký jakoby počítačový programy a školení co dělaj pro seniory. Tenhle preventivní program vzniknul vlastně díky dvojkovému Týmu“. Další respondent uvedl: „já mám na starost prevenci pro Prahu 2, chodim do škol a do školek na preventivní programy, je to i v rámci SVI, naposledy jsme na jedný základce měli téma šikana.“

Respondenti však ale také konstatují, jako u předchozích témat, že na hodnocení konkrétního dopadu a zavedených opatření v rámci SVI je stále ještě brzo: „Nevim jestli to v současný době mělo už nějaký konkrétní dopad, z tý dosavadní zkušenosti, nebo z tý praxe – NAŠÍ – nemůžu prostě v tuhle chvíli posoudit, protože, to asi ne, a to zase navazuje hlavně na tu krátkou dobu práce v systému“; „já si zase myslim, že to je jako krátká doba, ale dá se říct že to směřuje k těm opatřením v rámci toho území, co se týká třeba toho, že jsme zjistili děti, který nám „píjou“; „Tak to asi nedovedu posoudit, jo, jestli to mělo konkrétní dopad v prevenci, na to je asi brzo“. Z odpovědí respondentů je však zřejmý optimismus a přesvědčení o tom, že do budoucna bude práce v SVI znamenat velký posun a přínos v oblasti prevence: „z vlastního pohledu nebo z vlastního názoru si troufám tvrdit, že to dopad bude mít. Bude mít. Protože díky tomu, že se o těchle věcech bude vědět a budou se řešit, tak budeme jakoby moudřejší když to tak řeknu a budeme moct předcházet jinejm dalším. To znamená že, tím že to budou vědět jakoby účastníci všichni, ať my, ať vy, ať OSZ, ať soud, ať PMS, dá se prostě podle mýho z toho nějakym způsobem analyzovat prostě ty důvody, který se pak daj předcházet. Takže když budem vědět, že nám nějaká skupina dětí něco dělá, tak prostě se budeme moct snažit předcházet těm dalším, aby nám to nedělaly. Já si myslim, nebo jsem to tak i pochopila, že to je jedna z cílových věcí, ke kterejm to má směřovat. To znamená prostě vědět o těch věcech který se dějou, ať to není třeba na úrovni toho, že to bude řešit policie, ale prostě podchytit je co nejdřív a předcházet tomu aby to pokračovalo a rozvíjelo se to dál. Takže si myslim že ta prevence je dost důležitá. A myslim si, že to k tomu bude směřovat a mohlo by to mít jakoby velký přínosy. Já jsem v týhle věci asi trošku optimista, ale víte co, začátky u žádných věcí nejsou jednoduchý. A jestli to pak prostě bude trvat pár let, ale o to to pak bude mít větší přínos, tak ať to trvá těch pár let. Jak se to říká, ani Pán Bůh nestvořil svět za jeden den.“

„No ale myslím si, že i v té prevenci to bude ještě o té práci v rámci toho třetího pilíře, jako vytváření, aby bylo na území městské části, dostatečně, já nevím, nízkoprahových center a tak dále, ale musíme o tom vědět, co vlastně potřebujeme. A to by vlastně ta práce toho Týmu pro mládež měla přinést. A prevence je asi i o tom, že ten zásah by měl být rychlý - oznámení – práce s tím klientem – protože kolikrát se nám ten klient veze, že se objeví jedna věc, druhá věc, takže je to i o rychlosti těch oznámení. U všech složek bych vlastně čekala zrychlení a spolupráci a fungovat to bude.“ Z pohledu státního zastupitelství bylo pak konstatováno, že pokud bude dobře fungovat prevence, v podstatě se podaří předejít tomu, aby se vůbec případ dítěte na státní zastupitelství dostal: *„Je pravda že už to zrychlení spolupráce by tedy mělo asi vést v konečném důsledku k zefektivnění té prevence, ale že bych měl nějaký konkrétní případ, na kterém by se to projevilo, to nevím. Nebo možná že ani já z pohledu toho, jak využívám ten systém, tak bych se možná ani jako nedozvěděl vlastně, že to má efekt, že ten důraz je spíš na spolupráci školy, OSPODu, možná probační služby, které pracují s tím dítětem před tím, než se dostane na státní zastupitelství.“*

Respondenti také zdůrazňují v rámci prevence důležitost začlenění dalších subjektů, především škol: *„to že jsou tam teďka školy, to co vidím já teďka, já to vidím určitě jako posun i rámci té prevence. Tohleto všechno je nějaký kontinuum. A já to vidím určitě i jako posun v rámci té prevence. To co poslouchám, že školy třeba daj echo, máme tady vedle hernu, víme že tam choděj naši žáci, policie na to hned reaguje, no sakra, co by mohlo bejt lepšího? “; „asi jde i o to, aby se ten systém „zažil“, aby to hodně využívaly i ty školy a třeba u těch škol bych tam viděla šanci, že prostě nebudou špekulovat a že nám to prostě pošlou a bude to mít rychlost a význam“.*

Jeden z respondentů zdůraznil, že je třeba o systému více hovořit všeobecně, medializovat ho mezi širokou veřejnost: *„aby o tom věděli všichni – děti, mládež, rodiče, školy, veřejnost“,* protože *„prevence samozřejmě záleží na každém z nás, policie, rodina, škola“.* Takže i když fyzické osoby do systému nemohou data vkládat *„můžou pomoci, můžou to oznámit. Můžou o tom vědět, je to šance“.*

» **Organizační upřesnění zainteresovaných institucí**

Z rozhovorů vedených s respondenty vyplynuly důležité informace týkající se organizační struktury zainteresovaných institucí, které měly a stále mají bezesporu vliv na jejich práci v SVI, a to ať z pohledu spolupráce v rámci Týmu pro mládež, tak z pohledu využívání technického informačního systému SVI.

Během implementace SVI se v podstatě na třech pracovištích hlavních zainteresovaných spolupracujících článků týmu pro mládež vyměnili pracovníci, kteří původně participovali na zavádění systému a zúčastňovali se jednání Týmu pro mládež. Jedná se o SKPV, OSZ pro Prahu 2 a OS pro Prahu 2. V následujícím textu se tedy podrobně zaměřím na změny, které nastaly v rámci změny organizační struktury v jednotlivých konkrétních institucích.

Služba kriminální policie a vyšetřování

Zástupkyně SKPV se od počátečních jednání s rámci pracovní skupiny a následně týmu pro mládež zúčastňovala všech setkání a spolupracovala na zavádění systému. V červenci roku 2009 pak informovala Tým o tom, že na základě Závazného pokynu policejního prezidenta č. 86/2009 o předávání údajů pro účely sociálně-právní ochrany dětí, bylo zřízeno samostatné 5. oddělení, které bude pracovat na případech spáchaných mládeží nebo na mládeži. Představila vedoucí nového 5. oddělení, která za ní převzala štafetu práce v Týmu. Změna ve struktuře pracoviště SKPV spočívala v tom, že původní oddělení se rozdělilo na dvě specializovaná, a to na řešení případů spáchaných mládeží nebo na mládeži a dále na oddělení zabývající se drogovou problematikou a extremismem.

Domnívám se, že zavedení specializovaného oddělení pro mládež bude pro budoucí práci v této oblasti jedině přínosem, protože její pracovníci nebudou zatěžováni jinou agendou a budou se moci plně věnovat jedné specializaci. Problémem vzhledem k zavádění SVI je to, že se tato reorganizace děje v průběhu počátků práce s SVI. Původní lhůty osamostatnění oddělení se také několikrát prodloužily, nicméně od února tohoto roku by již oddělení mělo pracovat samostatně. Z odpovědí respondentky vyplývá, že vzhledem k těmto organizačním změnám v rámci jejich pracoviště dochází také ke zbrždění v rámci propojenosti informací týkajících se SVI a informovanosti o aktivitě pracovníků v IS SVI : *„Táák, a ted' to bude vlastně asi oříšek, protože já když se to začalo, když se to zavádělo a když se to rozjíždělo, tak já vlastně sem tam nebyla, a vlastně jestli s tím byly nějaký problémy...“ ; „to je právě ten problém, že tím že já tam ještě nejsem, tak vlastně o těchle věcech téměř ještě nevím. Jo, já až vlastně od příštího týdne už částečně budu tak napůl na oddělení a vlastně teprve budu sbírat takovýhle informace vůbec o případech, o těch případech který se tam projednávají a proto já třeba ještě vůbec nemám přehled, kdo tam co vkládá a jestli tam vůbec někdo něco vkládá, do toho SVI.“*

Jak jsem ale již zmínila v předchozím textu, vedoucí si uvědomuje, že největší podíl na dozdělení pracovníků pro používání a práci v systému bude spočívat na její osobě,

zároveň ale byla také domluvena možnost doškolení v rámci spolupráce s pracovníky OSPOD, kteří mají agendu na starosti. Musím konstatovat, že již po rozhovoru SKPV následně zadalo do IS SVI oznámení a dožádání. Pevně věřím tomu, že spolupráce na této úrovni se bude dál rozvíjet a specializované oddělení pro mládež bude jak pro klienty, tak pro zainteresované pracovníky opravdu přínosem.

Obvodní státní zastupitelství pro Prahu 2

Zástupkyně OSZ se od počátečních jednání s rámci pracovní skupiny a následně Týmu pro mládež zúčastňovala všech setkání a spolupracovala na zavádění systému. Na podzim roku 2009 odešla na mateřskou dovolenou a zastoupil jí kolega, kterého však zainteresovala do schůzek Týmu ještě před svým odchodem. Musím předeslat, že spolupráce se stávajících státním zástupcem je na velmi dobré úrovni.

Jako trochu problematické se mi však jeví to, že tento státní zástupce má na starost jenom část agendy týkající se ohrožené a rizikové mládeže : „*Já to dělám okrajově. Já to dělám jako jedinej tady z OSZ, ale vedle toho mám normálně agendu trestní, a tohleto je jen pro mě – ta netrestní působnost. Já teda dělám jakoby sociálně právní ochranu dětí a mládeže v netrestní působnosti, což jako v objemu mý práce je jako okrajová záležitost, a zase trestný činy mládeže dělá někdo jinej. Já totiž toho klienta mám dlouhodobě, je tady spis, jak on se vyvíjí, a je právě třeba využít tohohle mýho oprávnění, zatímco v tý trestní agendě ten klient vlastně proběhne jenom v tom jednom spise, že jo. Spíš konkrétně co udělal, jak to udělal, to se vyřeší, já nevím, za dva měsíce, a pak zase už ho ta trestní agenda nesleduje, zatímco já bych ho měl mít pořád, teda sledovat co s ním je. Plus teda samozřejmě v tý netrestní působnosti jsou i ty nezletilý.*“

Z rozhovoru dále vyplynulo, že základ činnosti OSZ je trestní působnost. Kromě této působnosti však stát dává OSZ oprávnění vstupovat i do civilních řízení a působit mimo oblast trestního práva, a to je netrestní působnost. A jedním z oprávnění netrestní působnosti jsou právě vstupy do výchovných řízení, ústavní výchovy, výchovných opatření, rodičovské zodpovědnosti a další. To se shrnuje jako sociálně právní ochrana dětí, což je tedy vedlejší, netrestní činnost OSZ. Hlavní je trestní působnost, v jejímž rámci je pak specializace na trestnou činnost mládeže a proti mládeži. Obvyklé je, že netrestní sociálně právní ochranu dětí i tu trestní zpracovává v rámci státního zastupitelství jedna osoba, na OSZ Prahy 2 tomu ale tak v současné době není.

Obvodní státní zástupkyně pro trestní oblast dle stávajících informací v systému nepracuje: „*no, na začátku tam byla podle mě i jako nahlášená, v tom systému, ale, pak*

nějak, že na to neměla čas a ...tak jako že z toho vypadla. Si myslím že už tam není ani jako hlášena. Že jakoby tam nechodila na ty schůze a už jakoby do toho přístup nemá.“

Dle odpovědi respondentky probační a mediační služby je však zřejmé, že počáteční jednání se státní zástupkyní, zpracovávající trestní působnost u mládeže, o zařazení do práce v rámci SVI nějaký dopad mělo: *„a v poslední době i s paní doktorkou z OSZ, co má na starosti trestní – já se jí tady musím zastat že jsme jí poslali návrh opatření ještě před rozhodnutím a ona ho vysmahla bez jakéjkoliv... jo? Byť na ten Tým nechodí, tak se ale něco prostě posunulo.“*

Nicméně i tyto informace jsou popudem pro zástupce ÚMČ Praha 2 k navázání nových jednání ohledně zapojení do spolupráce také v rámci trestní působnosti OSZ.

Obvodní soud pro Prahu 2

Soudkyně OS se od počátečních jednání s rámci pracovní skupiny a následně Týmu pro mládež zúčastňovala téměř všech setkání a spolupracovala aktivně na zavádění systému. Následně však nastoupila dlouhodobou nemocenskou a její funkci v rámci SVI převzal jiný soudce. Ten bohužel dosud IS SVI nevyužívá a dosud se prakticky nezúčastňoval ani pravidelných setkání Týmu pro mládež, s odkazem na vysoké pracovní vytížení. Navíc dle jeho sdělení je oblast trestné činnosti mládeže v poměru kvanta jeho práce v porovnání s ostatními případy, které řeší, malá. Jak jsem však již zmínila, po několika nedávno proběhlých setkáních se soudcem, jednak se zástupci PMS, a pak také rozhovoru se mnou, vztahujícím se k poskytnutí interview k SVI, však pan soudce přislíbil, že se jednání týmu bude snažit pravidelně účastnit.

K organizační struktuře bych prostřednictvím citace respondentky OSPOD chtěla poukázat ještě na jedno ze specifíků práce týmu pro mládež Prahy 2, které však může být pro práci v dané oblasti ohrožené a rizikové mládeže přínosem: *„zatím ještě pořád v Týmu přetrvávají i věci organizační, věci řízení, věci technické, tak to v podstatě zajišťuje vedoucí odboru krizového řízení. Myslím si že tady ten náš Tým je specifický tím, že tajemníkem není OSPOd'ák, je to právě zástupce z odboru toho krizového řízení tady z úřadu, ale já v tom vidím jako pro budoucnost, a vlastně tam to spěje, to je v podstatě ten třetí pilíř, o který zatím nějakým způsobem se neopíráme, je tvorba a realizace těch konkrétních preventivních opatření. Takže oni by pak byli v podstatě tím nástrojem těch preventivních opatření a v podstatě by od nich mohli jít zakázky směrem k občanským sdružením a službám, které pracují s ohroženými dětmi, které budeme potřebovat.“*

3.4.3. Vyhodnocení zavádění SVI a doporučení pro další rozvoj

Z analýzy rozhovorů vyplývá, že za daný časový úsek provozu systému není zatím možno plně posoudit a zhodnotit výsledky a efektivitu práce v systému. To však nesouvisí pouze s aspektem poměrně krátkého časového období ostrého provozu systému, ale také s mírou dosavadního využívání systému zainteresovanými institucemi, které se především v ohledu využívání technického IS SVI aktuálně jeví obzvláště v několika případech jako nedostatečné. Jedním z důvodů je změna organizační struktury, která nastala u SKPV a změna zástupců OSZ a OS v rámci Týmu pro mládež. Tyto změny proces spolupráce v rámci SVI poznamenaly a v některých případech i výrazně zbrzdily, či dokonce zastavily. Velmi pozitivně je hodnoceno setkávání a práce v Týmu pro mládež, která je považována za dosud asi největší přínos práce v systému. Všechny zainteresované instituce však postrádají v rámci práce SVI součinnost soudu, který je důležitým prvkem v procesu práce s ohroženou a rizikovou mládeží.

Pokud se zaměřím na srovnání aktuálního stavu práce se systémem s původními očekáváními a riziky z analýzy zpracované před samotným spuštěním systému, lze konstatovat, že se naplnila jak některá očekávání, tak i rizika. V případě naplnění očekávání je třeba zdůraznit především návaznost na dobrou předchozí spolupráci mezi angažovanými institucemi, prohloubení vzájemné spolupráce, jejich zájem o realizaci projektu a následně otevřenou komunikaci v rámci Týmu pro mládež, která umožňuje systémový přístup k řešení kriminality mládeže a rychlou a smysluplnou práci s touto cílovou skupinou. V rámci práce Týmu pro mládež je již také možné pozitivně hodnotit rychlou reakci na aktuální problémy a efektivní rychlé řešení, které je názorně vidět v uvedené kazuistice číslo 2, ale také třeba včasné přijetí preventivních opatření a plánování dalších konkrétních opatření, například u problematiky požívání alkoholických nápojů nezletilými a na to rychle navazující kontrolou provozoven ve vytipovaných lokalitách, a to ať už restauračních zařízení, či obchodů prodávajících alkohol. Vzhledem k tomu, že se do systému podařilo konvertovat dosavadní databázi všech dosavadních klientů OSPOD a k nim zaznamenaných dat, domnívám se, že systém nám už nyní může poskytnout celkem přehlednou databázi delikventních, týraných, zneužívaných, zanedbávaných a ohrožených dětí, která se bude další prací v IS SVI rozšiřovat a doplňovat o nové informace. Pozitivně lze hodnotit také technické, technologické, finanční a organizační zázemí městské části Praha 2. Díky zavedení SVI a setkávání v rámci Týmu pro mládež se v oblasti prevence kriminality formovaly již dva

nové preventivní programy, což k relativně krátkému časovému úseku práce v SVI považují za velký úspěch.

V práci Prahy 2 se systémem lze pozitivně hodnotit aktivitu pracovníků OSPOD a snahu se systémem maximálně pracovat a rozvíjet ho. Tato aktivita se projevila na množství připomínek a námětů k funkčnosti IS SVI i přesto, že tento projekt funguje již několik let v několika dalších městech České republiky.

Na druhou stranu se ale naplnila také některá rizika a obavy, které funkčnost SVI brzdí a ohrožují. V prvé řadě se naplnila obava z nedodržení plánového časového harmonogramu implementace projektu, kdy došlo ke zpoždění spuštění jednotlivých fází projektu a ostrý provoz systému byl zahájen s osmiměsíčním zpožděním. Potvrdila se také obava z nedostatečné informovanosti všech pracovníků zainteresovaných subjektů a objevila se také nedostatečná spolupráce ze strany jedné z důležitých zainteresovaných institucí, obvodního soudu pro Prahu 2. Na odstranění těchto nedostatků se v současné době snaží podílet všechny zainteresované strany.

Dalším z vytipovaných rizik bylo, že aplikace a technologie nebudou splňovat očekávání a požadovanou kvalitu. Zavádění a zdokonalování systému je jistě dlouhodobý proces, během kterého dochází k inovacím a vylepšením informačního systému na základě poznatků, připomínek a námětů na zlepšení a korekce systému, které pramení a jsou formulovány právě během procesu využívání systému. Vzhledem k tomu, že IS SVI funguje a je využíván již několik let také v několika dalších městech České republiky, je z mého pohledu udivující dosavadní poměrně vysoké kvantum připomínek a požadavků na korekce IS SVI, směřované na dodavatele softwaru prostřednictvím pracovníků OSPOD Prahy 2, které s programem denně pracují. Nepovažuji za důležité v rámci této práce podrobně vyjmenovávat všechny technické připomínky a podněty na korekce IS SVI, pro příklad bych zde jako jednu ze zásadních připomínek uvedla například požadavek možnosti zadávání a vyhledávání klientů na základě jména a příjmení klienta. Dosud byla tato funkce omezena pouze na vyhledávání pomocí celého rodného čísla, které ale mnohdy zainteresované instituce nemají k dispozici. Dalším, dle mého názoru velmi podstatným prvkem je proudění toku informací. Metodika SVI specifikuje tzv. jednostranný tok informací, kdy OSPOD pouze přijímá oznámení od dalších stran, např. městské policie, škol, či lékařů a zpětně prostřednictvím IS SVI nepodává zpětnou vazbu. Dále pak specifikuje oboustranný tok informací, který spočívá v tom, že OS, OSZ, SKPV a PMS mají možnost zaslat OSPOD dožádání, na základě kterého jim OSPOD na jistý časový úsek poskytne zpětnou vazbu prostřednictvím sdílení zprávy či jiného dokumentu.

Toto však považuji za „oboustranný“ tok informací pouze z jedné strany. Napadá mě srovnání z oblasti sportu, a to tenis versus squash. V práci Prahy 2 se systémem lze pozitivně hodnotit aktivitu pracovníků OSPOD a snahu se systémem maximálně pracovat a rozvíjet ho. Tato aktivita se projevila na množství připomínek a námětů k funkčnosti IS SVI i přesto, že tento projekt funguje již několik let v několika dalších městech České republiky. V systému definovaný „oboustranný tok informací“ mi evokuje squash, kdy se míček sice vrací tomu, kdo jej vyslal, nicméně zeď, kterou je v tomto případě OSPOD, však není schopná onen míček, v tomto případě tedy žádost o informaci, druhé straně vyslat. Je jasné, že funkčnost IS SVI je omezena zákonnými předpisy vztahujícími se k ochraně osobních dat a údajů, nicméně toto zabezpečení bylo již řešeno v rámci dosavadního rozsahu IS SVI. Stávající požadavek na rozšíření průchodnosti komunikace také ze strany a iniciativy OSPOD vůči ostatním subjektům je v podstatě na stejném principu průchodnosti dat. Dosud však nemáme ze strany dodavatelské firmy softwaru informací k možnosti doplnění této funkce.

Jako jeden z rizikových faktorů při zavádění SVI byla definována obava, že se jedná o pilotní projekt lokality Prahy 2 a s realizací projektu v rámci Prahy tedy dosud nebyly žádné zkušenosti. Projekt není zaveden plošně na centrální úrovni, funguje zatím pouze v několika městech České republiky a nyní tedy v lokalitě Prahy 2, nicméně v rámci několika dalších městských částí Prahy se již začaly formovat Týmy pro mládež a je zde perspektiva postupného zavádění SVI na celém území hlavního města Prahy a následně i celorepublikově. Zavedení tohoto projektu plošně se nabízí jako adekvátní systém zajišťující požadavky specifikované v Národním akčním plánu k transformaci a sjednocení systému péče na období let 2009-2011. Zástupce odboru prevence kriminality Ministerstva vnitra Mgr. Ferdinand Raditsch, projektový manažer SVI, v rámci konference k SVI v Jihlavě v lednu roku 2010 informoval o tom, že probíhají jednání, která směřují k celoplošnému zavedení tohoto systému v rámci celé České republiky. Domnívám se, že i přes časový skluz proběhla implementace SVI v lokalitě Prahy 2 úspěšně a především oceňuji snahu ÚMČ Praha 2 projekt nadále udržet, ale také dále aktivně rozvíjet.

Pro práci v systému do budoucna bych doporučila obnovit jednání s OSZ s cílem zapojit do systému také státní zástupkyni věnující se trestní působnosti, dále pak vejít opět v jednání se soudem, jednak s cílem motivovat soudce z trestní působnosti mládeže k účastem v Týmu pro mládež a práci v IS SVI, a jednak s možností zapojit do systému a jednání Týmu pro mládež také opatrovnické soudkyně, tedy netrestní působnost, kterých se týkají jednání ve věci výchovných opatření dětí a mládeže.

Dále pak považuji za důležité zprostředkování a uskutečnění setkání s pracovníky SKPV, konkrétně z nově vzniklého oddělení pro případy spáchané mládeží nebo na mládeži. Setkání by mělo být přínosem především z pohledu dozdělení pracovníků v práci s IS SVI a bližší seznámení a diskusi o poslání a účelu tohoto systému.

I nadále pak budou pokračovat konzultace s dodavatelskou firmou softwaru programu, připomínkování technických námětů na zlepšení IS SVI, protože je zde reálný předpoklad, že s aktivním zapojením všech zainteresovaných subjektů se také rozšíří seznam požadavků na korekce a změny v IS SVI. Co se dále týče technické stránky, snažíme se také vyvolat jednání mezi dodavatelskou firmou softwaru IS SVI a firmou zajišťující provoz spisové služby E-spis, která eviduje veškeré příchozí a odchozí dokumenty, včetně datových schránek. Cílovým požadavkem je propojení IS SVI s E-spisem tak, aby bylo možné veškeré příchozí dokumenty rovnou přiřadit do databáze k příslušným klientům.

4. Závěr

V této práci jsem se věnovala nově zavedenému Systému včasné intervence v rámci lokality Prahy 2. V teoretické části práce jsem předložila základní informace o tom, jak probíhala práce s rizikovou a ohroženou mládeží v rámci práce OSPOD před zavedením systému, následně jsem pak blíže představila projekt SVI a podala konkrétní informace o poslání tohoto systému, jeho struktuře, cílech, zásadách práce v systému a popisu pracovního postupu v rámci IS SVI, včetně jednotlivých fází nakládání s informacemi. Značný prostor jsem věnovala také představení důležitého pilíře SVI, Týmu pro mládež, přičemž jsem předložila také shrnutí informací pramenících z dosavadních jednání Týmu pro mládež Prahy 2. Průběh zavádění systému v rámci lokality Prahy 2 pak dokresluje také informace o fázích implementace projektu a jeho technickém a technologickém zabezpečení.

Empirická část práce pak prostřednictvím dvou kazuistik ilustruje rozdíl mezi systémem práce před a po zavedení SVI. V následné analýze a shrnutí informací čerpaných z výzkumu, který byl proveden prostřednictvím rozhovorů s hlavními členy Týmu pro mládež Prahy 2 poukazují na hlavní prvky, které hodnotí dosavadní práci v SVI. Závěrečné shrnutí získaných poznatků, konfrontovaných také s riziky a očekáváními formulovanými ve vstupní analýze vyhotovené před zavedením systému, je pak doplněno několika doporučeními pro práci se systémem v budoucnu.

Přesto, že dosavadní výsledky zatím nepřinášejí velkolepé změny a v práci SVI se ukázaly nedostatky, především pak v možnostech IS SVI, je zřejmé, že v konečné fázi je zavedení systému jistě pro lokalitu Prahy 2 již nyní přínosem, a to jak s ohledem na zlepšení spolupráce zainteresovaných institucí v rámci setkávání Týmu pro mládež, tak v dalších ohledech, jako možnosti rychlého informačního propojení či vytváření nových preventivních programů.

Pro další práci v SVI jsem na základě výsledků z dosavadního provozu práce v SVI formulovala několik doporučení, a to jak k technickému zabezpečení IS SVI, tak k samotné spolupráci a setkávání Týmu pro mládež. Přes dosavadní úskalí a problémy, které se dosud během a po implementaci SVI objevily, se domnívám, že při aktivním využívání SVI všemi zainteresovanými stranami je tento systém velkou příležitostí pro sjednocení systému práce s ohroženými dětmi a rodinami a zlepšení a zvýšení efektivity sociální práce s rizikovou a ohroženou skupinou dětí a mládeže.

Seznam zkratk:

HMP – hlavní město Praha

IS SVI - Informační systém Systému včasné intervence

MHMP – Magistrát hlavního města Prahy

MP – Městská policie

OŘ PČR – Obvodní ředitelství Policie České republiky

OS – Obvodní soud

OSPOD – oddělení sociální prevence a sociálně právní ochrany dětí

OSZ – Obvodní státní zastupitelství

PČR – Policie České republiky

PMS – Probační a mediační služba

SKPV – Služba kriminální policie a vyšetřování

SNP – Sociálně nápravný plán

SVI – Systém včasné intervence

ÚMČ – Úřad městské části

Literatura:

1. Bechyňová, V., Konvičková, M.: *Sanace rodiny*, Praha, Portál 2008
2. Havrdová, Z.: *Kompetence v praxi sociální práce*, Praha, Osmium 1999
3. Hendl, J.: *Kvalitativní výzkum, 2. aktualizované vydání*, Praha, Portál 2008
4. Matoušek, O., Kroftová, A.: *Mládež a delikvence*, Praha, Portál 2003
5. Matoušek, O., a kol.: *Metody a řízení sociální práce*, Praha, Portál 2008
6. Matoušek, O.: *Slovník sociální práce*, Praha, Portál 2003
7. Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. 2009. *Národní akční plán k transformaci a sjednocení systému péče o ohrožené děti na období 2009 až 2011*. Praha: MPSV
8. Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. 2008. *Návrh opatření k transformaci a sjednocení systému péče o ohrožené děti – základní principy*. Praha: MPSV
9. Ministerstvo vnitra ČR. 2007. *Závazná metodika Systému včasné intervence a Týmů pro mládež pro rok 2007*. Praha: MV
10. *Nejvyšší státní zastupitelství*, [online] 2007 [cit. 2009-10-8]. Dostupné z: <http://portal.justice.cz/nsz/hlavni.aspx?j=39&o=29&k=4098&d=20274>
11. Novotná, V., Burdová, E.: *Zákon o sociálně právní ochraně dětí, Komentář, 3. aktualizované a doplněné vydání*, Praha, Linde 2007
12. *Poslání a cíle Probační a mediační služby České Republiky*, [online] 2008 [cit. 2009-10-8]. Dostupné z: http://www.pmscr.cz/scripts/index.php?id_nad=21
13. *Sjednocení systému péče o děti*, Sociální práce, [online] 2009 [cit. 2009-10-8]. Dostupné z: <http://socialnirevue.cz/item/sjednoceni-systemu-pece-o-deti/category/socialni-prace>
14. *Systém včasné intervence Svitavy*, Erich Stündl, [online] 2006 [cit. 2009-10-25]. Dostupné z: http://www.svitavy.cz/pkb/projekty/index.php?sk=vl_vyz
15. Špeciánová, Š.: *Právní manuál pro sociálně-právní ochranu dětí*, Praha, Linde 2005

Přílohy:

- **Příloha č. 1: Projekt diplomové práce**
- **Příloha č. 2: Dotazník (polostrukturovaný rozhovor)**